

Kulturarvskortlægning

Nyråd

- vandet og skoven
- hovedgaden og købstaden

Efterår 2012
Forår 2013
Kortlægning og redigering:
Tidslinje i samarbejde med:

Rosa Philippine Schollain Birckner, arkitekt
Berit Christensen, museumsinspektør,
Museum Sydøstdanmark

- vandet og skoven
- hovedgaden og købstaden

Indhold

Hørblegning	6
Indledning	9
Del 1	
Gennemgang af Kommuneatlas Vordingborg	10
Områdebeskrivelse	28
Registrerede kulturmiljøer i Nyråd, PLAN 21	38
Grøn udviklingsplan for Nyråd	42
Tidslinie	45
Topografi	53
Del 2	
Work-shop om kulturarv i Nyråd, -borgermødet 22. november 2012 -5 temaer, 5 indlæg	61
Bygninger i Nyråd	89
- den sydlige husrække	
- den nordlige del af hovedgaden	
Sårbarhedsvurdering og anbefalinger for Nyråd	92
Borgere og ildsjæle	93
Stilperioder	94
Bevaringsværdige bygninger	98
TAK	129
Litteratur	130

Alpin Fabrikker. Vintersdulle Bleg og Uaverier Gar t. 1850
I Forgrunden Lærred indlagt til Blegning

Hørblegning

Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd

Lidt om blegning:

Blegning er en række processer til affarvning af organiske stoffer, især tekstilstoffer, som i naturlig tilstand ofte er gul-/brunlige.

Blegning foregik tidligere på følgende måde: Først blev lærredet vasket i askelud af aske fra træer og planter, idet asken indeholdt sulfater, karbonater, chlorider, fosfater og andre stoffer, som er blegende.

Lærredet blev lagt i et kar, og over karret spændte man et klæde. Man lagde fin, ren aske – bølgeaske var det bedste – på klædet. Herefter blev der hældt kogende vand på asken, så vandet blev siet ned over lærredet. Vandet blev tappet af og igen hældt gennem askeklædet. Sådan fortsatte man mange gange.

Siden blev lærredet banket godt igennem, hos bønderne med et banketræ, en "tærskel", men på blegeriene brugte man en vaskemaskine med et kar og to hamre drevet af en vandmøllens hjul. På et senere tidspunkt fandtes bl.a. på Vintersbølle Bleg en stampe- og karlandermaskine til linnedets efterbehandling.

Så blev linnedet hængt til afdrypning i tørretårne, og når det var dryppet af, blev linnedet lagt på bleg på en græsmark eller skråning. Blegen var altid en åben plads – helst med skov til begge sider og ved vandet. Den friske søluft kunne så med vindens hjælp holde på fugtigheden, og sollyset, som reflekteredes fra vandet, gjorde blegningen effektiv. I kanten af lærredet var der trukket en række stropper, hvorigennem der blev stukket små træpløkke, således at vinden ikke kunne rulle stykket rundt.

Lærredet skulle ligge længe på bleg, og man måtte holde vagt, så man ikke behøvede at hente det ind om natten, og at det ikke blev stjålet.

Vintersbølle Bleg:

Vandmøllerne i Vintersbølle Skov var fundamentet for, at Køng Linnedfabrik kunne etablere blegeri til fabrikken omkring ca. 1795-1800. Til Køng Linnedfabrik kom mange dygtige "gæstearbejdere" fra bl.a.

Tyskland, England og Skotland og heraf mange vævere. Charles Burd kom fra Skotland og blev blegemester ved Vintersbølle Bleg fra omkring 1800. Ved folketællingen 1. februar 1801 nævnes Charles Burd som blegemester under den Rybergske Fabrik på Blegen.

I 1851 flytter Køng Linnedfabrik hele sin produktion til Blegen.

Fabrikken ophører i 1906 på Vintersbølle Bleg. Blegen er indhegnet og afgræsses i dag af kvæg om sommeren.

Indledning

Baggrunden for Kulturarvskortlægningen:

Som følge af en undersøgelse af danskernes holdning til kulturarven der i 2005 blev gennemført af Kulturarvsstyrelsen og Realdania, blev der i 2006 udpeget fire kulturarvskommuner. Disse blev i et toårigt kulturarvskommuneprojekt analyseret for deres muligheder for at lade kulturarven være bærende som en aktiv ressource i den lokale udvikling.

To år senere blev forløbet gentaget med fire nye kommuner, herunder Vordingborg Kommune. Med SLA-arkitekter som samarbejdspartner gennemførtes således et kulturarvsprojekt som var baseret på erfaringerne fra den første runde af kulturarvskommuneprojektet.

Her arbejdede man konkret med at forankre kulturarven i faktiske forhold og sikre dens fysiske tilstedeværelse for dem der senere skulle arbejde med den: arkitekter, kommunens planlæggere og forvaltning. Man ville "...undersøge, hvilke særlige kvaliteter en landsby, en købstad eller lignende skal have, for at det er sandsynligt at udviklingstiltag baseret på kulturarven bliver vellykkede." (fra Vordingborg Kommunes kulturarvsprojekt, 2008)

Samtidig hermed arbejdede man bevidst med at udvikle en metode der kunne anvendes i forbindelse med de nævnte mål.

Forløbet inddeltes i 6 faser.

Fase 1 og 2 handlede om at indsamle viden om lignende projekter og relevante problemstillinger (screening af forskning indenfor oplevelsesindustri og turisme i landregioner) og finde frem til de menneskelige ressourcer der kunne benyttes i Vordingborg Kommune (interessentanalyse).

Fase 3 handlede om at analysere udvalgte områder og herefter udvælge til nærmere undersøgelse (udpegning af fokusområder) og om at undersøge hvilke kvaliteter der forudsattes for udviklingsinitiativer (præcisering af projektets vision).

Fase 4 og 5 var et skitseprojekt for kulturarvsbaseret udvikling i Lundby der blev til i samarbejde med borgere i Lundby. Med afsæt i SLA's vinderprojekt, en helhedsplan for Vordingborg, blev der også analyseret for denne.

Formålet med skitseprojektet var at finde frem til "hvordan en fysisk udvikling/forandring kan finde sted under hensyntagen til stedets kulturarv" (fra Skitseprojekt Lundby, Vordingborg Kulturarvskommuneprojekt, 2009). Skitseprojektet tog udgangspunkt i beskrevne karakteristika for kulturarven og i input fra en oprettet arbejdsgruppe (kommune, museum, lokalråd). Projektet blev bearbejdet af SLA og herefter igen revideret af arbejdsgruppen, netværk og igennem workshops med borgere.

Fase 6 bestod i en opstilling af generelle kvalitetskriterier og anbefalinger. Der blev udarbejdet et notat, som beskriver hele forløbet.

Mern og Nyråd blev i denne sammenhæng udpeget som områder der skulle vægtes i et fortsat kulturarvskommuneprojekt.

Arbejdet med Nyråd tager derfor sit afsæt i fase 4 og gør brug af den af SLA udarbejdede arbejdsstruktur. Denne arbejdsstruktur er også anvendt og tilpasset i den nyligt (forår 2012) udarbejdede Kulturarvsscreening for Præstø midtby, som er en afsøgning og analyse af eksisterende data kombineret med nyt feltarbejde og nye fokusområder og studier.

En kulturarvsscreening eller kulturarvskortlægning er ikke et bestemt begreb og har derfor ikke en fastlagt metode eller et bestemt skema. Dette giver frihed til at tilpasse den netop det sted, det område og den historie man har med at gøre.

Vordingborg Kommune benytter sig i de udviklings- og skitseprojekter, som er baseret på kulturarvens potentialer, af den særlige tidsliniemetode som blev udviklet i samarbejde med SLA-arkitekter. Denne metode forholder kort sagt data som er indsamlet igennem kildestudier, møder med museet og foreninger, borgermøder, workshops og interessenthøringer til en historisk tidslinie. Fra denne udpeges så, igen ved

hjælp af alle inddragne grupper, særligt vigtige momenter som den videre udvikling af stedet skal baseres på.

Kulturarvskortlægningen for Nyråd benytter sig af denne tidslinjemetode og læner sig samtidig op ad Kulturarvsscreeningen for Præstø Midtby. Således fokuseres særligt på to hovedtemaer, der forholdes både til eksisterende litteratur, registreringer og analyser og til arkitektoniske begreber, der er afgørende for oplevelsen og læsningen af byen med kulturarven som optik. Som resultat udarbejdes en sårbarhedsanalyse og som følge af denne en anbefaling til kommende indsatsområder.

[Vandet og skoven](#) og [hovedgaden og købstaden](#) er hovedtemaerne i kulturarvskortlægningen for Nyråd.

[Vandet og skoven](#) fordi de er de væsentlige elementer i byens topografi, som har dannet udgangspunkt for byens tilbliven, liv, produktion, bosætning, form, rum og æstetik.

[Hovedgaden og købstaden](#) fordi de tegner det fysiske billede af byens særlige forhold. Her fortælles Nyråds helt særlige historie i sin fysiske tilknytning til Vordingborg – til købstaden.

Disse to hovedtemaer kan igennem et arkitektonisk objektiv forholdes til historien og historierne, til kulturarven. Resultatet bliver et fokus på styrker og svagheder, på hvad der kunne understreges og styrkes i arbejdet med Nyråd.

Billede: 4d44 at de.wikipedia under GNU Free Documentation

Del 1

Gennemgang af

"Kommuneatlas Vordingborg

Bevaringsværdier i byer og bygninger 1995

Miljø- og energiministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

I samarbejde med Vordingborg Kommune"

Med henvisninger til sidetal i Kommuneatlas Vordingborg ved temaernes beskrivelse

Fakta, perspektiv, hensigt og metode

(I det følgende vil **citater** fra **Kommuneatlasset** være trykt i **blå** medens sammenfattet tekst er sort)

Fra forord og indledning

Kommuneatlas Vordingborg blev udgivet i 1995 og er et ud af den række kommuneatlas som blev udarbejdet i et samarbejde mellem de pågældende kommuner og det daværende Planstyrelsen. Arbejdet startede i 1994 med en forundersøgelse imens bygningsregistreringen fandt sted i foråret 1995. Der forelå allerede en registrering af Vordingborg bymidtes bevaringsværdige bygninger fra 1988, som var udført efter Planstyrelsens registreringssystem. Dette arbejde benyttedes i Kommuneatlas Vordingborg, dog med de fornødne rettelser og nyvurderinger.

"Perspektivet i arbejdet er først og fremmest at give borgere, planlæggere og politikere bedre muligheder for at vurdere, hvilke arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, man bør værne om, og samtidig fremhæve de sammenhænge, der fremover bør tages hensyn til, når kommunens udvikling planlægges.

Derudover er det hensigten, at materialet indgår som forudsætning for den kommunale planlægning, herunder det fremtidige kommune- og lokalplanarbejde samt for eventuelle byfornyelsesbeslutninger."

Fra forordet til Kommuneatlas Vordingborg

Således er hensigten med udarbejdelsen af et Kommuneatlas, at pege på at en del af den eksisterende bygningsmasse repræsenterer kulturarvsmæssige værdier: arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige, der bør respekteres når der planlægges nyt.

Planstyrelsens kortlægnings- og registreringsmetode er baseret på en faseopdeling hvor den første er en forundersøgelse med inddragelse af historiske kilder og tidligere registreringer som danner grundlag for næste fase, feltarbejdet, hvor vurderinger på stedet bliver indføjet i to typer skemaer. Én for bevaringsværdige sammenhænge hvor landskab, terræn, historie og arkitektur sammenholdes og én for enkeltbygningernes bevaringsværdi. Metoden herfor kaldes SAVE-metoden (jf www.kulturarv.dk) og er en sammenskrivning af "Survey of Architectural Values in the Environment" (= Kortlægning af arkitektoniske værdier i miljøet) og bygger på en vurdering af fem forskellige forhold ved en bygning: arkitektonisk værdi, kulturhistorisk værdi, miljømæssig værdi, originalitet og tilstand. I fase tre udarbejdes Kommuneatlasset som illustreret sammenfatning af fase et og to.

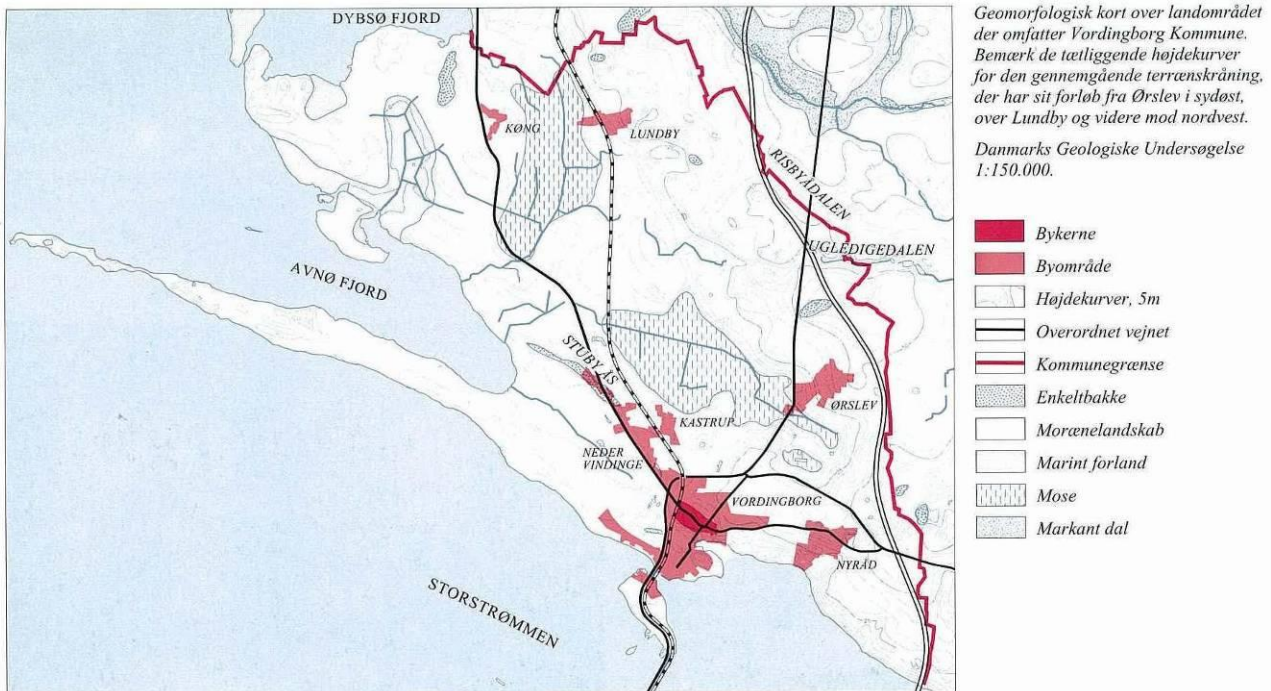
(se side 2-3)

Landskabelige hovedtræk

Det landskab der danner (det tidligere) Vordingborg Kommune, er opstået ved sidste istid, Weichsel-istiden, som begyndte for ca. 100.000 år siden. Den første ismasse, der nåede frem til Danmark, kom glidende fra Den botniske Bugt gennem Østersølavningen, skurede hen over Bornholm for derefter at bevæge sig fra sydøst mod nordvest over Østdanmark. Undersøgelser af istidslag på Møn har sandsynliggjort, at denne ismasse stod i den sydøstlige del af Danmark for mellem ca. 85.000 og ca. 40.000 år siden. Derefter blev klimaet noget mildere, hvilket medførte, at isen smeltede tilbage. Tundravegetationen, der bestod af hårdføre urter og dværgbuske, bredte sig fra vest ind over det østlige Danmark igen.

Klimaet blev herefter koldere igen og nye ismasser bevægede sig over landet, denne gang fra Nord- og Midtsverige. Over Østdanmark nåede isen til Midtjylland hvor den stod fra for ca. 20.000 til 18.000 år før i dag. Den "linje", hvortil isen nåede i Jylland, kaldes hovedopholdslinjen. Den adskiller det udvaskede og derfor næringsfattige Vestjylland fra resten af landet, der er mere leret og frugtbart.

Følgende klimasvingninger fik isranden til at forskyde sig og der opstod forskellige hovedstiltandslinjer. Isen rykkede igen frem da klimaet blev koldere og nåede her det midterste af Sydsjælland. Nordøstisen medførte en del materiale som aflejrede sig og dannede højt beliggende områder: Den vestvendte side fremtræder som en terrænskråning, der danner en markant grænse i Sydsjælland mellem det lavereliggende område vest for isens hovedstiltandslinje og det højereliggende område mod øst. Terrænskråningen ses på det geomorfologiske kort som et strøg af tætliggende højdekurver fra Ørslev i sydøst via Lundby og videre mod nordvest.

Der var nu en periode med mildere isfrit klima som efterfulgtes af den ungbaltiske is. Fra øst kom isen ind over Lolland-Falster, drejede over mod nordvest over Sydsjælland og Odsherred i Nordsjælland og stoppede i Østjylland. De smukke randmorænebakker i Odsherred dannedes idet ismassen med sine gletschertunger skubbete materiale op foran sig.

Hvor isfronten ikke består af egentlige gletschertunger, vil materialet, som er aflejret af isen, fremtræde som et langstrakt højereliggende område med bølget overflade, et morænebakkelandskab. Et sådant landskab ses lige øst for terrænskråningen i Sydsjælland, hvor den ungbaltiske is er gledet hen over aflejringer fra nordøstisen. De senere kommende ismasser har ikke nødvendigvis ødelagt den forrige ismasses aflejringer, men blot taget "toppen af" og måske lagt nyt materiale ovenpå. Vest for terrænskråningen i Sydsjælland har isen ikke haft meget materiale med.

Der er flere landskabstræk i Sydsjælland som stammer tilbage fra istiden. Der var smeltevand under isen som eroderede jordbunden og som skabte kanaler i isen. Når isen var smeltet fremkom tunneldale, ofte med en række søer som lå hvor erosionen af underlaget var størst.

To senere genfremstød har sat sig spor i Vordingborg Kommunes landskab. Ved det ene fremstød nåede isen omtrent frem til terrænskråningen. Ismassen kom fra sydøst og skubbete en randmoræne op oven på nordøstisens morænebakkelandskab. Resultatet blev Hammer Banke. Bakkerne i området mellem Grumløse og Lundby samt de tre Kulsbjerge lige øst for (tidl.) Vordingborg Kommune er også dannet ved det første genfremstød, men de fleste af dem er dannet af smeltevand.

(se side 4-5)

Markante Landskabstræk

De tre mest markante landskabstræk i (tidl.) Vordingborg Kommune er terrænskråningen fra Ørslev til Lundby, Knudshoved Odde med Knudshoved og de førstnævnte store moseområder. På Knudshoved ses både tre rækker med morænebakker og rester af flader bestående af smeltevandssand. Bakkerne forbindes af strandvolde, som er opstået ved klinternes erosion igennem bølgerne.

De store moseområder fra Ørslev Mose i sydøst til moserne ved Køng-Lundby i nordvest var oprindeligt søer, hvoromkring der har levet mennesker i forhistorisk tid. Under verdenskrigene blev der gravet tørv i moserne og i dag fremstår de afvandede med opdyrket jord.

Et markant landskabstræk er kløfterne lige syd for Hulemosesøen i Nyråd, der imidlertid er skjult af Vintersbølleskovens nordligste del. Her har smeltevand fra dødisklumper i lavninger nord og nordøst for den nuværende landevej eroderet to V-formede kløfter. I bunden af den store kløft løber Hulemosebækken.

De store godslandskaber omkring Vordingborg er de mest bemærkelsesværdige kulturgeografiske landskabstræk i det tidligere Vordingborg Kommune. Her ses et kulturlandskab som er markant og

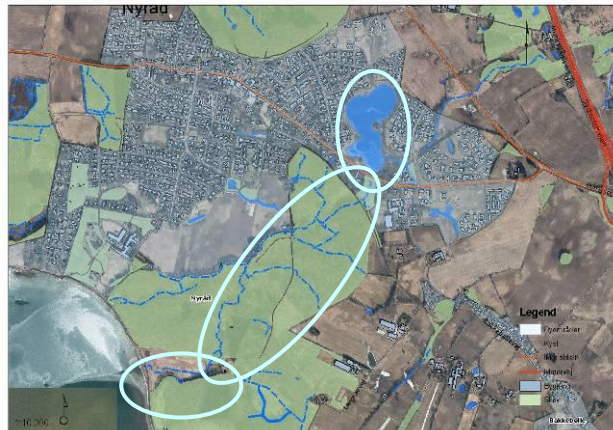
stedsspecifikt for Sydsjælland: store områder med dyrket land som afbrydes af skove. Men også bøndernes markfelter røber kulturtræk, nemlig den stjerneformede udskiftning af jorden fra perioden omkring 1800. Denne ses stadig flere steder, ved at markveje og levende hegn stråler stjerneformet ud fra hver sin landsby. Hvor de mødes, er der ofte et lille knæk på sognevejen.

Hvor skovene når ud til kysten på en bakke, ses dynamikken mellem kultur og natur. Her æder havet sig ind på bakken, og den plantede skov med f.eks. store egetræer, styrter i havet. Det kan opleves ved Marienlystskovens og Vintersbølleskovens kyststrækninger.

Som et helt særligt fænomen af samspillet mellem natur og kultur bemærkes resterne af vandmøllerne langs Hulemosebækken: Den nederste af de mange møller var knyttet til Køng Væveri, som fremstillede hørduge mv. til det kgl. Danske Hof. Sletten, hvor bækken forlader skoven, hedder "Blegen". Terrænet falder her stærkt mod sydvest ud mod vandet og har derfor et særlig kraftigt lys, hvilket man udnyttede ved blegningen af det vævede hørlærred.

(se side 6)

Nyråd med Hulemosesøen,
Hulemosebækken
og Blegen

Udsnit af Videnskabernes Selskabs Kort, 1776
med den tidligere kommunegrænse indtegnet.
Bemærk de store, sammenhængende skovområder
mod sydøst.

Dominerende Træk Godserne omkring byen (Vordingborg)

(se side 14)

Vordingborg er tæt omgivet af tre store godser, nemlig Rosenfeldt mod vest, Iselingen mod nord og Marienlyst mod øst. Mod nordvest ligger godset Rosenfeldt omgivet af store marker. Landskabet er kuperet, og markerne falder jævnt ned mod byen. Fra Næstvedvej fører en lang, markant allé op til hovedbygningen. Omkring godset ligger mindre skovområder. Den gamle landevej til Næstved går langs Kuskeskoven forbi Rosenfeldt. Herfra kan Vordingborg med Gåsetårnet og kirken ses og også Sydhavnen med siloen er synlig fra Rosenfeldts marker. At landevejen er grænsen mellem by og gods fornemmes kun svagt, det sløres af den blandede industribebyggelse nord for Næstvedvej. Ved omfartsvejen, betragtet fra den gamle landevej til Næstved, er der dog en markant grænse til byen; her dominerer de store, gule boligblokke samt de store højspændingsmaster på Rosenfeldts marker. En beplantning af vejtræer langs landevejen ved Rosenfeldts marker ville styrke markeringen af grænsen mod byen.

Ved godset Iselingen nord for Vordingborg stiger det let bakkede terræn. Københavnsvej, som skærer sig igennem området i lige linje, har en del større vejtræer i sin vestlige side.

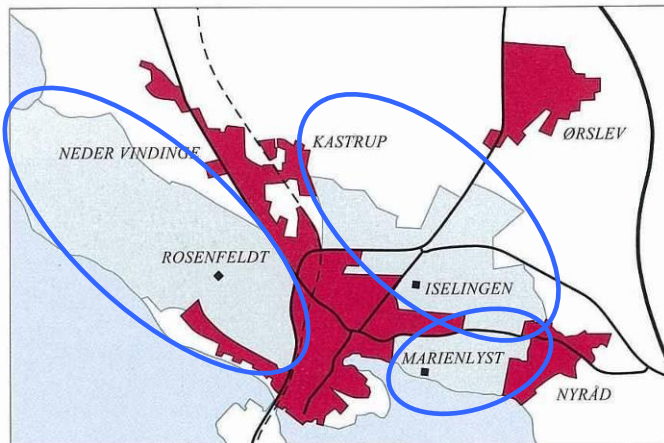
Der fører en pileallé til Iselingens smukke avlsbygninger og en elmeallé til hovedbygningen.

De to alléer og godsets bygninger, især de store avlsbygninger samt skoven øst for hovedbygningen, er vigtige rumdefinerende elementer i landskabet. Grænsen mellem byen og landet er lidt mere diffus end ved Marienlyst øst for byen. Der er landskabelige åbninger mod sydøst og mod vest og nordvest.

Mod øst afgrænses byen af det fredede område syd for vejen mod Nyråd. Landskabet er let kuperet og falder i bløde kurver mod Storstrømmen. To nord-sydgående alléer deler marklandskabet op. Den vestre fører direkte fra landevejen til hovedbygningen på Marienlyst. Øst for hovedbygningen ligger et stort sammenhængende skovområde, der danner afgrænsningen mod nord. Gennem dette naturskønne område forløber Bakkebøllestien, der er etableret på det tidligere jernbanespor mellem Vordingborg og Kalvehave. Der er en skarp grænse mellem

markerne og bebyggelsen ved Drosselvej. Det fredede område og halvøen Oringe har et smukt landkabeligt samspil hvor skovklædte skråninger danner baggrund og hvor der er udsyn til Storstrømmen og Falster. Alléer og skovbryn understreger de landskabelige rum mellem sammenhængende marker og Gåsetårnet og Oringes bygninger er synlige. Ved alléen til Marienlyst ligger det lille velproportionerede skovløberhus fra 1809 (Den røde Smedie). Mod øst står der på marken et vældigt, fritstående egetræ, et af de såkaldte "Krumme Ege".

Godserne omkring Vordingborg er på en måde en hindring for byens udvidelsesmuligheder; men de giver også enestående mulighed for at få nær kontakt med storlåede herregårdslandskaber og fornemme kulturværdier.

Vordingborg by er næsten helt omgivet af sammenhængende jorder fra de tre godser, Rosenfeldt, Iselingen og Marienlyst.

Godset Iselingen ligger tæt ved byen med alléerne ud mod Københavnsvej. Bag den store smukke ladebygning skimtes spiret på hovedbygningen.

Landbebyggelsen s.32

Landbebyggelsen omkring Vordingborg by er i høj grad præget af godslandskabet. Flere større byområder ligger uden for byen da de tre store godser har hindret egentlig byudvidelse. Især de tre landsbyer tættest på er blevet til byområder: Ørslev rummer en stor mængde parcelhuse og et forholdsvis udbygget industriområde, Kastrup og Neder Vindinge er mod nord vokset sammen med Vordingborg by og opleves som forstæder og [Nyråd har et stort parcelhuskvarter mod syd helt ned til Storstrømmen og mod nord omkring Hulemosesøen. Den sydlige del af byen \[Nyråd\] har tidligere hørt under Vordingborg by, og byerne blev i en periode benævnt under fællesbetegnelsen Nyråd-Vordingborg Købstad. Derfor ligner Nyråd ikke en typisk landsby. Den har som det ses i købstæder, flere partier med sammenbyggede huse.](#)

Landsbyerne i det tidligere Vordingborg Kommune har alle hver deres århundrede gamle historie at fortælle. Flere af dem har stort set bevaret deres oprindelige grundform og den oprindelige landsbykarakter kan opleves i de mange gårde som stadig ligger i landsbyerne. [Køng er ved sin bebyggelse stadig præget af den i 1700-årene opståede væveindustri, og den adskiller sig herved fra de øvrige landsbyer i kommunen.](#)

[Blandt bebyggelsen på landet indtager kommunens mange større gårde og godser en fremtrædende plads ved siden af landsbyerne. Med store hoved- og avlsbygninger, tilhørende enkeltgårde og arbejderboliger samt store jordtilliggende udgør godserne et værdifuldt, bygningskulturelt miljø af stor betydning for kommunen.](#)

Bevaringsværdige sammenhænge på landet

Nyråd s.33

Signaturforklaring

Vordingborg
Kommuneatlas

Bevaringsværdige sammenhænge
side 12-27 og 33-43

- Dominerende bygningsværk
- Markant rumskabende bebyggelse
- Højdekurver, 2,5 m
- Sigtelinie
- Udsigt
- Enkeltræ/Trærække
- Skov/Plantage/Krat
- Vej/Gade/Plads
- Jernbane
- Vand

Bevaringsværdige bygninger

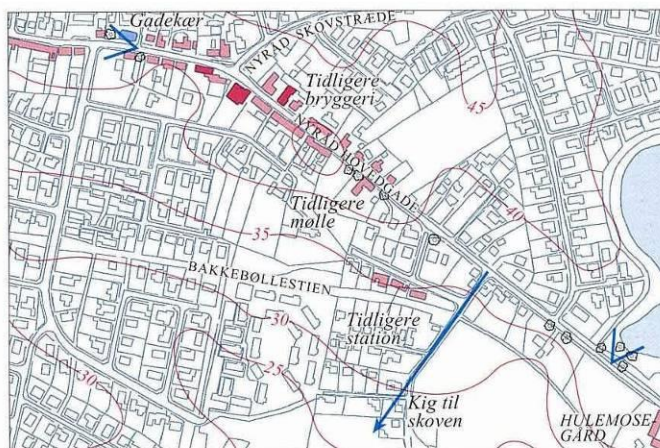
side 46-63

- Fredet bygning/Kirke
- Høj bevaringsværdi
- Middel bevaringsværdi
- Lav bevaringsværdi

Der er i dette atlas foretaget to slags vurderinger, som er uafhængige af hinanden. De to vurderinger giver derfor ikke altid det samme resultat, når man ser på den enkelte bygning.

Den ene vurdering vedrører de bevaringsværdige sammenhænge. Den omfatter det samlede bymiljø eller forhold i en bebyggelse. Den anden vurdering vedrører de enkelte bygninger. I begge vurderinger benyttes to røde farver, en lys og en mørk.

Bygninger, der er dominerende eller markante set som led i en bevaringsværdig sammenhæng, er ikke nødvendigvis bevaringsværdige i sig selv. Man vil derfor kunne finde bygninger, der fremhæves med rødt i en bevaringsværdig sammenhæng, men som ikke er det i enkeltbygningregistreringen. Det omvendte forhold vil også kunne forekomme.

Nyråd 1:8.000.

Hovedgaden set fra øst. I baggrunden ses til højre pyramidetaget på en bygning fra bryggeriet, og overfor skimtes kroen.

De karakteristiske sammenbyggede huse langs sydsiden af hovedgaden giver Nyråd et vist købstadspræg.

Nyråd s.33

I 1438 benævntes byen "Nyrud", hvilket hentyder til en ny skovrydning. Nyråd er klart afgrænset mod vest, hvor byen støder op til skovområderne øst for Marienlyst.

Nyråd har sammenbyggede huse på sydsiden af hovedgaden. Dette skyldes formentlig det forhold, at Nyråd fra gammel tid har været administrativt delt mellem Vordingborg by og Vordingborg Landsogn. Den nordlige del af byen tilhørte landsognet, mens den sydlige hørte under købstaden Vordingborg by. De sammenbyggede småhuse er tydeligvis byhuse, som det ikke ville være naturligt at opføre i en landsby. Det var ikke tilladt at bygge huse sammen i rækker i landsbyerne, kun i købstæder. I Nyråd er der sammenbyggede huse i både den vestlige og østlige del af hovedgadens sydside hvilket er det fysiske aftryk af Nyråds købstadsstatus.

Kroen ligger i en pæn, velproportioneret bygning fra 1860. Heroverfor ligger et mindre kompleks af fabriksbygninger, opført i 1891 som bryggeri. Det var oprindeligt et sammenhængende anlæg med et fint samspil mellem høje og lave bygninger.

I det yderste, sydøstlige hjørne af byen ligger på Stationsvej 5 den tidligere stationsbygning. Herfra gik vejen til den nu længe nedlagte klædefabrik ved Blegen. Mens Kalvehavebanen var i brug, var Nyråd en stor og levende landsby med op til ca. 500 indbyggere. I 1921 var der teglværk, bryggeri og købmand i den del af byen, der hørte under Vordingborg Landsogn, og brugsforening, elektricitetsværk, andelsmejeri, købmandsgård, bageri, mølle, slagter og kro i den enklave syd for landevejen, der hørte til Vordingborg købstad. Der er ingen kirke, sikkert fordi byen var delt mellem købstaden og landsognet.

I den østlige ende af Nyråd har den ældre bebyggelse karakter af villabebyggelse, og der fornemmes ikke et sluttet gaderum i gadeforløbet. Øst for byen ligger den tidligere store møllegård, Hulemosegård, med sin nuværende bebyggelse fra 1849-50. Gården kan dateres tilbage til 1600-tallet. Den ligger ved Vintersbølle Bæk, som tidligere har været meget kraftig og gennemløbet Hulemose Sø og fortsat gennem Vintersbølle Skov, igennem en kløft og ud til Blegen og i det åbne vand. Bækken har kunnet udnyttes af flere vandmøller på strækningen og man kan stadig finde rester af flere af de gamle stemmeværker. Det er et usædvanlig naturskønt område. Vintersbølle Skov, der består af en blandet ege- og bøgeskov, går helt ned til Smålandsfarvandet. Flere steder er der stejle skrænter ned til den fjordagtige kyst. Fra kysten er der udsigt til Storstrømsbroen og Vordingborg Nordhavn med Gåsetårnet i baggrunden, til halvøen Oringe, Madsnedø og Sydhavnen.

Igennem Vintersbølle Skov gik også jernbanen som fra Nyråd station kunne betjene Blegen. Hertil flyttede Køng Fabrik i 1836 under navnet *Vintersbølle Bleg og Lærredsvæveri*. Virksomheden var oprindeligt stiftet i 1783 i Køng og fabrikerede i fabrikken ved Nyråd lærred, drejl og lignende stoffer som endda leveredes til hoffet. I 1906 nedlagdes fabrikken.

I dag har Vintersbølle Bæk mistet meget af sin kraft. Men tidligere var den væsentligt mere vandførende og gav kraft til fem mindre vandmøller i den nordlige del af kløften samt til Køngvæveriets betydelige anlæg ved Blegen. Vandkraften synes dog at være svundet ind i slutningen af 1800-årene, hvilket var en medvirkende årsag til, at væverierne måtte flytte.

Større gårde og godser, ved Nyråd s.42

Iselingen

Baron R. Iselin erhvervede ved nedlæggelsen af rytterdistriktet i 1774 jordtilliggende til Vordingborg Slot og dets ladegård (Rosenfeldt). Hans datter, Marie Margaretha Iselin, opførte i 1802 en hovedbygning blandt andet af materialer fra Vordingborg Slot. Den er imidlertid i dag præget af en ombygning i 1874 ved arkitekterne J.V. Dahlerup og Fr. Bøttger og fremtræder i dag i italiensk villastil med en fløj i to stokværk samt to lavere sidefløje, alt opført i hvid, pudset grundmur og med sortglaseret tegltag. I 1920 sættes et spirrydet tårn på hovedbygningen. Avlsgården ligger vest for hovedbygningen, og øst for hovedbygningen er der en stor park, som går over i skov. Der hører ni tjenestehuse til gården. Iselingen blev i midten af 1800-årene et vigtigt kulturelt samlingssted for datidens betydeligste digtere, malere og billedhuggere.

Marienlyst

Marienlyst er en afbyggergård fra hovedgården Iselingen, hvorfra den blev udskilt i 1809. Hovedbygningen blev opført i 1800 og restaureret i 1873. Den er bygget af røde sten i to etager med en kort tværføj i hver ende, samt et lille spirrydet tårn på rygningen. Avlsgårdens bygninger er alle grundmurede, en af de store ladebygninger er dog opført af kløvede marksten. Marienlyst er smukt beliggende for enden af to nord-sydgående alléer, med parkanlæg til vandet og udsigt mod Vordingborg, Gåsetårnet og den bøgeklædte kystlinie ved Oringe-halvøen.

Byggeskik på landet

(Kapitlet om byggeskik på landet i det tidligere Vordingborg Kommune er taget med og sammenfattet, da det beskriver to typer på byggeri som også ses i landsbyerne) [se s. 44/45](#)

Bindingsværk

Den traditionelle sjællandske gårdform er næsten overalt den sluttede, firlængede, og længerne er ofte helt sammenbyggede. Dog kan stuehuslængen ligge helt frit. Gården er lukket mod vej og traditionelt var der kun indgang igennem "gadeporten" hvorfra men kom ind på gårdspladsen og så først ind i bygningerne. Bygningernes længer er smalle og rummene fylder hele dybden; mere sjældent findes skillevægge på langs. I stuehuset fandtes typisk én stor skorsten ca. i midten af bygningen. Der kan i dag stadig findes spor af det centrale ildsted i mange af de nu moderniserede bygninger.

Selve stuehuset ligger aldrig langs vej eller bygade, men er gerne anbragt parallelt med gadelængen eller vinkelret på denne, for det meste solret, d.v.s. med gavlene i øst og vest. Gårdene var oprindeligt opført i bindingsværk med bjælkeenderne tappet gennem stolperne. Bygningerne fremstod hvidkalkede, ofte med rød- eller grønmaledede vinduer og døre. Tagene var tækket med halm eller rør, afhængigt af beliggenheden, og mønningen blev afdækket med knækket havrehalm og fastholdt med kragetræer. Oprindeligt var tavlene lerklinede men udskiftedes efterhånden med tørrede lersten og/eller brændte tegl. [Gavltrekanterne har været lodrette og var i den ældre bygningstradition beklædt med "dukker" \(tykke sammenvredne halmbånd, der var flettet ind imellem lodretstående stokke\), mens det over anden halvdel af 1800-årene blev almindeligt med beklædning med lodretstillede brædder over et vandbrædt.](#)

Det sjællandske bindingsværk er generelt mere ydmygt end i resten af landet. Det var svært at få adgang til gedigent tømmer da de store træer i de kongelige skove var forbeholdt andet byggeri end almindelige bøndergårde. Stolperne i husene er ofte ret spinkle og afstanden imellem dem er større end i det øvrige land. Mellem stolpernes fod lagde man et vandret *syldstykke* som styrede stolpeenderne på langs og fastholdt vægbeklædningen på de lange tavler.

Som følge af det primitive bindingsværk med den sparsomme anvendelse af tømmer blev bindingsværket ikke genstand for æstetisk behandling; i stedet blev hele væggen – tømmer og tavler – overkalket, således at bindingsværket kun anedes som et fint relief i strejflys i den hvide flade. Hen imod slutningen af 1800-årene og langt ind i 1900-årene blev mere romantiske strømninger fremherskende, og som følge heraf ses det næsten overalt, at tømmeret er fremhævet ved sort opstregning.

Det nyere bindingsværk fra 1850-80 fik et mere homogent udtryk med øget dybde og højde. Bjælkerne blev kæmmet over tagremmen og ikke stukket igennem stolperne og tavlerne murede i brændt tegl således de blev ensartede i overfladen og ikke bulede som når de var klinede. Fodremmen var her også gennemgående og erstattede de korte syldstykker.

De grundmurede huse

Fra midten af 1800-årene og hen imod århundredets slutning blev bindingsværksbyggeriet efterhånden fortrængt af det murede byggeri, og med indførelsen af ringovne (omkring 1870) på teglværkerne blev der for alvor sat fart i denne udvikling. Det murede byggeri på landet blev i denne periode præget af en særlig udformning og fremtoning, der er typisk for andelstidens gårde. Gårdene bestod oftest af et stuehus overfor tre sammenhængende længer med stald, lo/lade og maskinhus. Stuehuset markeredes med vægtning af bygningsdele som sokkel, symmetri i placering af vinduer og døre, klassicistisk detaljering i frontoner, gesimser og liséner m.m. Oftest stod gårdene i blank mur hvor detaljeringen lå i murværket: murstensbånd, og –friser, kombineret med kordonbånd, liséner mv. trukket i cementmørtel.

De grundmurede bygninger fra andelstiden er i modsætning til de gamle bindingsværkshuse opført med så stor en højde og dybde at det var muligt at have kamre i loftsrummets gavle. Husene er også karakteriserede ved gennemgående midterskillevægge. Man havde så stuerne mod gårdspladsen eller haven og bygningerne fortalte om en ny tid med statelige gårde.

Før midten af 1800-årene kan der iagttages tydelige egnsforskelle i byggemåden landet over; men med udbredelsen af det murede byggeri og de forbedrede transportforhold aftager de lokale egnspræg. Det kan således være overordentlig vanskeligt at egnbestemme et grundmuret gårdanlæg fra 1875 og årene derefter.

Kapitlet om byggeskik på landet beskriver kun nogle af de byggestile der kan findes i Nyråd. Senere i foreliggende materiale vil der uddybes med beskrivelser af: Historicismen, Bedre Byggeskik, Nationalromantikken og Jugenstil.

Bevaringsværdige bygninger

Bygningsregistreringen er gennemført efter SAVE-metoden, jf. op. s. 11

Registreringen fastlægger for hver bygning en bevaringsværdi på en karakterskala fra 1 til 9, hvor 1 er den højeste værdi og 9 den laveste. På kortet er bevaringsværdierne vist i tre hovedgrupper:

Høj bevaringsværdi: bygninger med karaktererne 1, 2 og 3

Middel bevaringsværdi: bygninger med karaktererne 4, 5 og 6

Lav bevaringsværdi: bygninger med karaktererne 7, 8 og 9

Fastlæggelsen af en bygnings bevaringsværdi baserer sig på en række forhold, der vurderes for den enkelte bygning:

Den arkitektoniske værdi vedrører bygningens individuelle arkitektoniske kvalitet.

Den kulturhistoriske værdi vedrører bygningens alder og hvad den har været brugt til.

Den miljømæssige værdi vedrører bygningens betydning i forhold til omgivelserne.

Originaliteten vedrører bygningens fremtræden nu sammenholdt med det udtryk, den havde ved opførelsen eller i en tidligere periode.

Tilstanden vedrører den bygningsmæssige tilstand.

Bevaringsværdien er udtryk for disse kriteriers indbyrdes vægtning og betydning.

Bevaringsværdien er ikke et gennemsnit af vurderingen af de forskellige forhold, men bygger på individuel vurdering af de forhold, der vejer tungest for den enkelte bygning.

Bevaringsplanlægning

Det tidligere Vordingborg Kommune har et karakteristisk, varieret landskab, nære forbindelser med kysten, udstrakte moseområder og skovklædte højdedrag i øst. Vordingborg by og landsbyerne har hver deres særpræg og Kommuneatlasen peger på en række af dem. Der beskrives karakteristiske landskabstræk, bymiljøer og bygninger og der gives eksempler på værdifulde forhold som bør styrkes og bevares

Atlasen er tænkt som en hjælp for kommunens planlæggere, når der fremover skal planlægges og administreres i kommunen. Det er vigtigt, at kommunens indbyggere, rådgivere og håndværkere får en forståelse for og et kendskab til den kulturarv og de specielle og væsentlige træk, som karakteriserer området. Til det brug er kommuneatlasen og resultaterne af registreringen et nyttigt redskab, der gør det muligt at se de store linier og sammenhænge.

Landsbyerne

De fleste landsbyer har gennem tiden gennemgået afgørende forandringer. Eksempelvis ved udflytning fra Vordingborg. Her er der opstået større parcelhuskvarterer som til dels slører det gamle landsbypræg. Ganske mange landsbyer har dog bibeholdt deres gamle gade- og rumforløb. Det er her vigtigt at bevare de sårbare miljøer og dermed de gamle landsbyers særpræg.

Det er ligeledes af stor betydning, at eventuelle nye bebyggelser indpasses i de stedlige forhold. Det er vigtigt i det fremtidige planlægningsarbejde at have opmærksomheden rettet mod de mere almindelige huse, som dels indgår i lokale bebyggelsesmiljøer eller landskaber, dels er et udtryk for lokal byggeskik og håndværksmæssig kvalitet.

Det er først og fremmest den enkelte husejer, der bør være opmærksom på den bygning, han har ansvaret for, hvordan den vedligeholdes, istandsættes og tilbygges eller ombygges. Her er hjælp at hente hos kommunens tekniske forvaltning eller hos lokale rådgivere. Skov- og Naturstyrelsen har desuden udgivet en serie informationsblade om bygningsbevaring.

Områdebeskrivelse

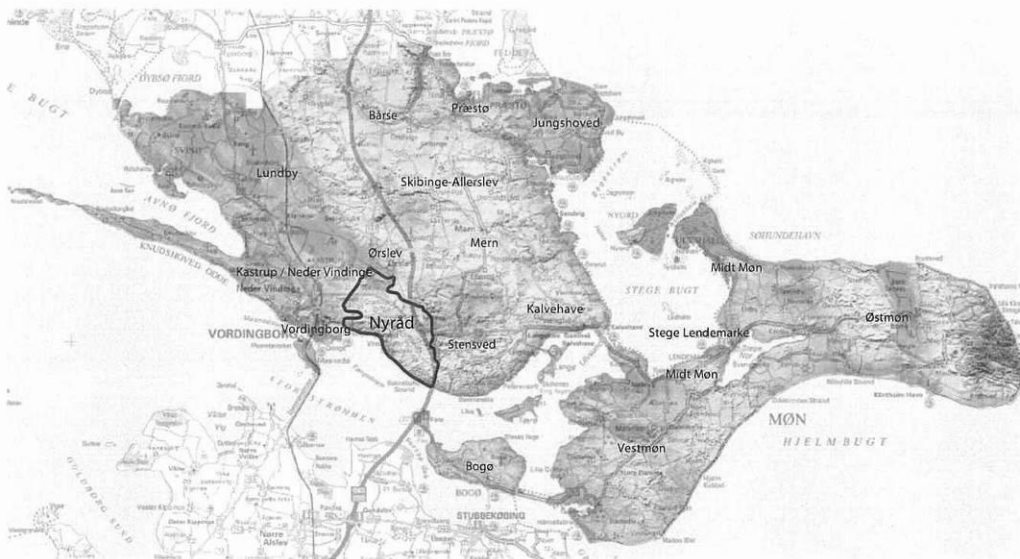
Med udgangspunkt i Vordingborg Kommunes Oplæg til områdebeskrivelse, 2008

1.udkast

Oplæg til områdebeskrivelse

Nyråd

Oprindelig til

PLAN 21

Rammer for lokalplanlægning

For Vordingborg Kommune 2009-2021

Bind 2

Gennemgået og revideret i samarbejde med Lokalrådet, Lokalarkivet, Lokalhistorisk forening, og Bevaringsforeningen for Nyråd.

Nyråd – Planforhold

Nyråd er i planstrategien fra 2004 udpeget som lokalcenter, og i kommuneplanen er der fastlagt rammer for områdets anvendelse, herunder bestemmelser om, at der skal tages hensyn til bevaringsværdig bebyggelse langs sydsiden af hovedgaden. Af strategien fremgår, at der stadig er ledige boligarealer i byen, og at byrådet ikke ønsker at udlægge flere byvækstarealer, så byen ikke bliver så stor, at den ikke kan opfylde beboernes ønske om nærhed og adgang til naturområder.

Kommunen finder, at der skal sikres kvalitet i udformning af byrummet og at der er behov for at sætte fokus på veje, stier og pladser. Kommunen vil i løbet af kommuneplanperioden bl.a. udarbejde helhedsplan for den gamle bydel, udstykke de sidste boligområder i Nyråd, muliggøre opførelse af ældreboliger i tilknytning til Vintersbølle plejehjem og etablere trafiksanering i området omkring Vintersbølle Skole.

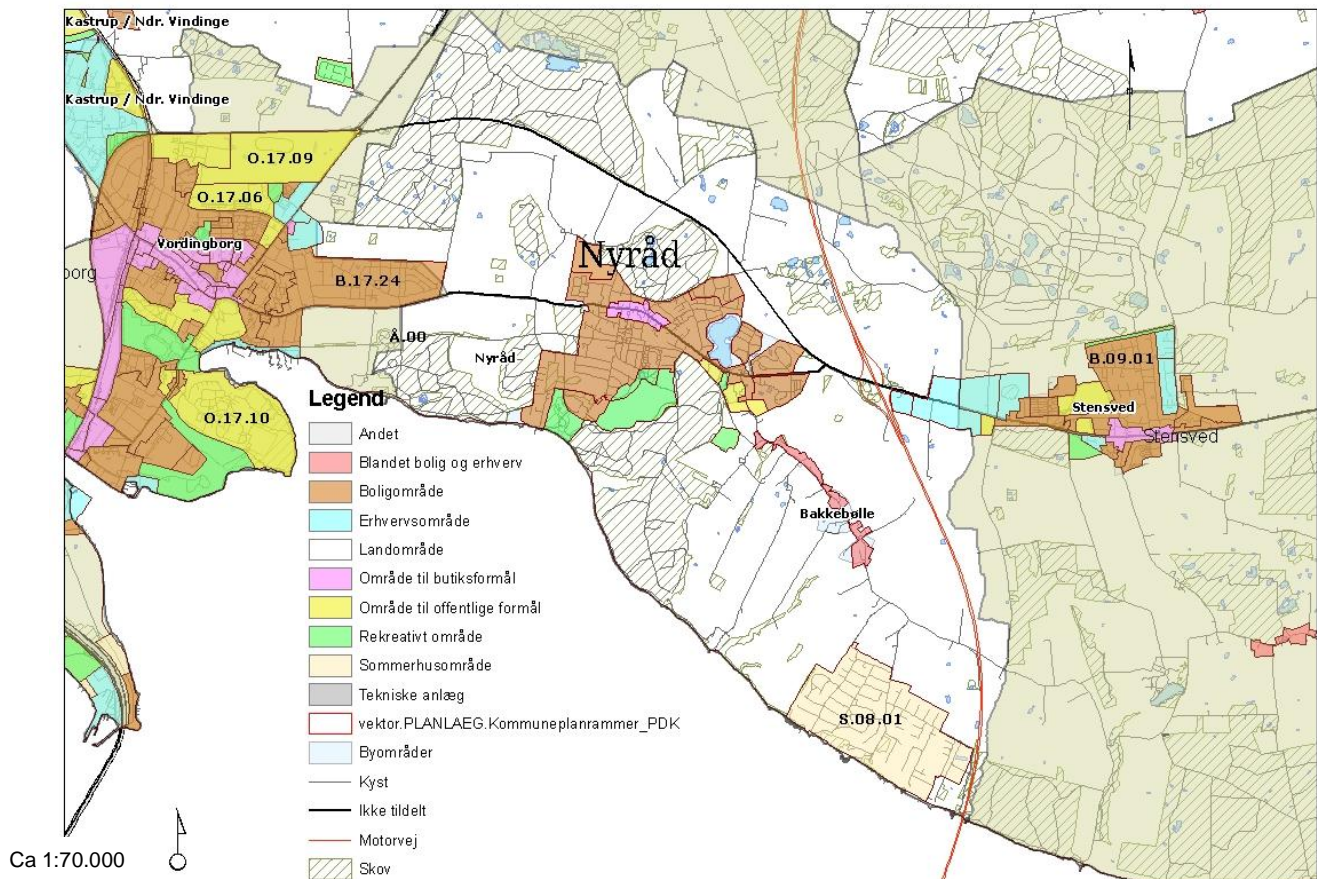
Landområder og sommerhuse

I kommuneplanen er Bakkeboelle landsby, som ligger i landzone, afgrænset. Rammerne for landsbyen fastlægger anvendelsen til boligområde, landbrugsformål, erhverv og offentlige formål. Der er fastlagt rammer for et større sommerhusområde ved Bakkeboelle, og af regionplan 2005-2017 for Storstrøms Amt fremgår, at der kan placeres en campingplads i dette område. Af regionplanen fremgår også et forslag til et regionalt vandrerutenet gennem delområdet langs kysten og nord for Nyråd, der begge fremgår som en del af større regionale friluftsområder.

Grundvand

Dele af lokalområdet indeholder grundvandsressourcer, der særligt skal beskyttes mod forurening – både af hensyn til drikkevandsforsyningen og tilstanden i vådområderne. Grundvandet bruges til drikkevand og erhverv og er en vigtig naturlig ressource med stor betydning for tilstanden i vådområder.

Dele af lokalområdet rummer udpegede områder, hvor kommunen laver indsatsplaner for at beskytte grundvandet. I disse områder er der særligt fokus på forureningsfarer.

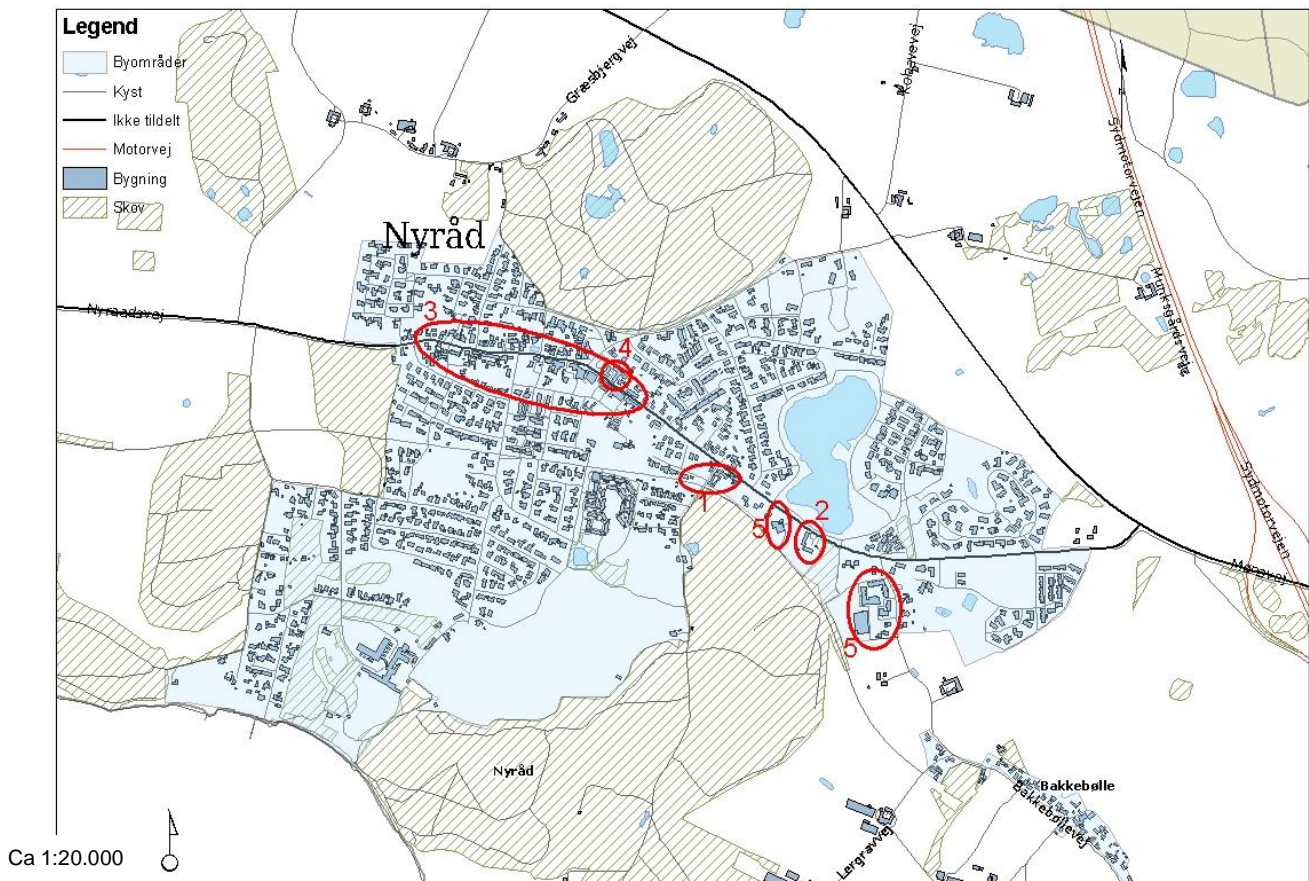

Byer og landsbyer

Ved ankomsten til byen er det især det bølgede terræn, som byen følger, og det omgivende meget skovrige landskab, der bemærkes. Inde fra byen er der mange steder udsigt til Storstrømmen og til skovene. Nyråd bestod indtil første halvdel af 1900-tallet af tre dele: Jernbanen med en lille stationsbebyggelse syd for landevejen (1), vandmølle og –gård ved Hulemose Sø (2) samt en større landsby (3). I dag er disse tre dele smeltet sammen, men der er stadig tydelig forskel i bebyggelsesstrukturen og i bygningernes arkitektur, og de danner i dag hver deres eget kulturmiljø med hver deres særkende. Møllegården anvendes i dag til institutionsformål. Stationsbygningen er i fin stand og anvendes til beboelse. Jernbanetraceet er i dag cykel- og gangsti. Landsbyen har stationsbykarakter, idet der langs hovedgaden ligger pudsede, gul- eller rødstenshuse i 1½ etage i god stand. Det tidligere bryggeri ligger i Hovedgaden og er nænsomt sat i stand med respekt for sin bygningsmæssige arv. Byen rummer en lokal Brugs, en kro og en tankstation. Den er især kendetegnet ved at mange af de solitære bygninger ligger imellem store træer.

Nyråd har flere markante og identitetsskabende bygninger: Det tidligere bryggeri (4), den tidligere stationsbygning og Vintersbøllehallen med skole og institutioner (5).

Rundt om landsbyen, mølle- og stationsbymiljøet er der opført større parcelhuskvarterer i etaper, som strækker sig fra 1960'erne og frem til i dag. Her fører mange grønne cykel- og gangstier rundt i byen, ned til kysten og ud i skoven, bl.a. den afmærkede vandresti, Sydsjællandsleden. Syd for landsbykernen lå tidligere Jordemoderhuset, hvis jorder i dag er delvis inddraget til byområde, herunder især boliger, men der er fortsat agerjord længst mod syd ud mod kysten, og sammen med det omgivende skovområde, er hele dette område af stor landskabelig og rekreativ betydning for byens borgere.

Nyråd – Natur

Naturværdierne i lokalområdet findes især i de relativt gamle skove, som dækker en forholdsvis stor del af lokalområdet. Skovene er rester af et stort skovbælte, der tidligere dækkede det sydlige Sjælland.

Vintersbølle Skov er en fin gammel løvskov, der bl.a. er levested for den sjældne orkide sværdskovlilje, der kun er kendt fra 12 lokaliteter i Danmark. Herudover er der en rig svampeflora, med flere sjældne arter.

Skoven er sammen med skovene mod vest, udpeget som hotspot for naturværdier.

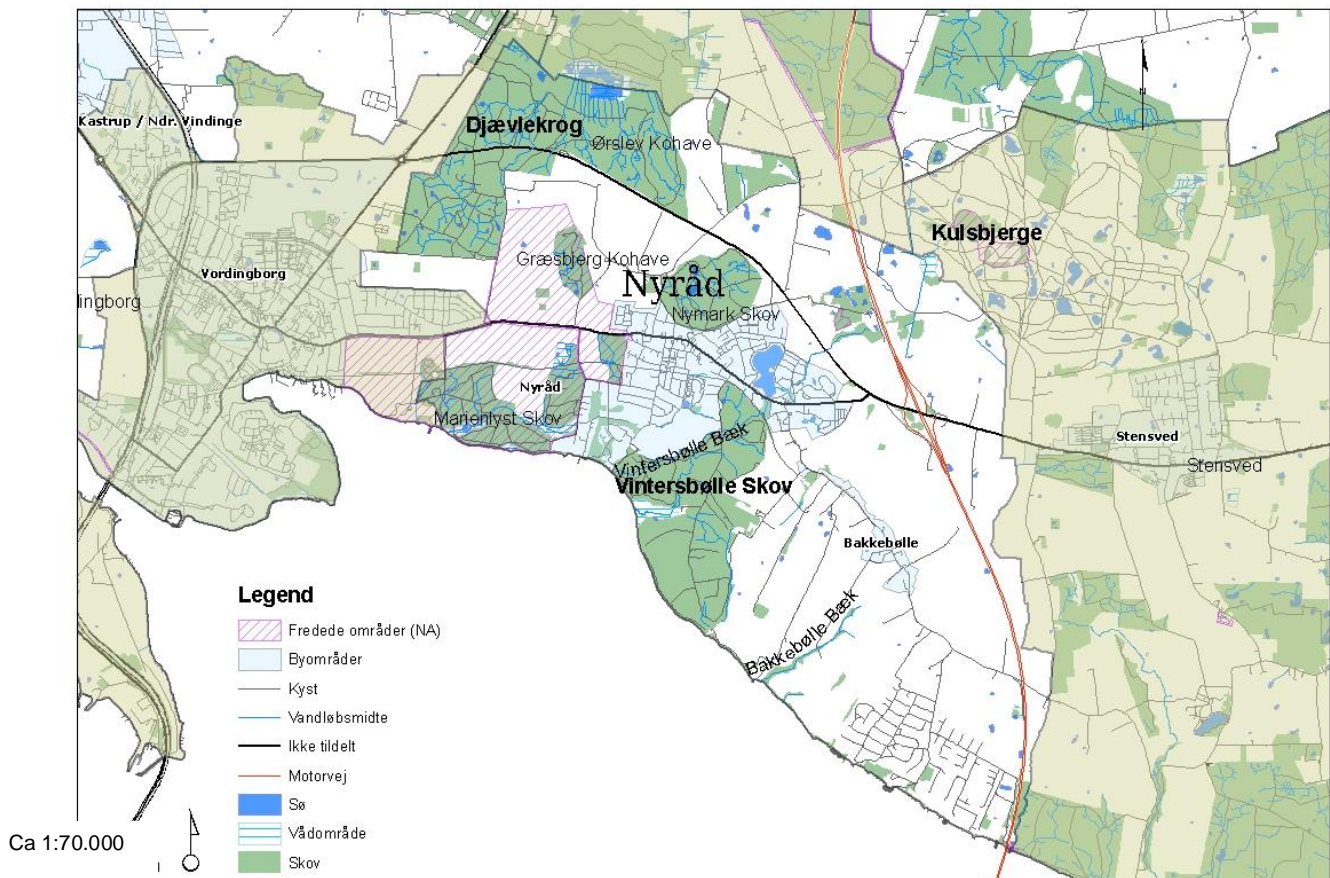
I den nordlige del af lokalområdet findes flere større skovområder, bl.a. Ørslev Kohave, Djævlekrog, Mørkeskov, Græsbjerg Kohave og Nymark Skov, der for størstedelen er bøgeskov eller blandet løvskov. Vintersbølle Bæk og Bakkebølle bæk er begge opvækstområder for ørred.

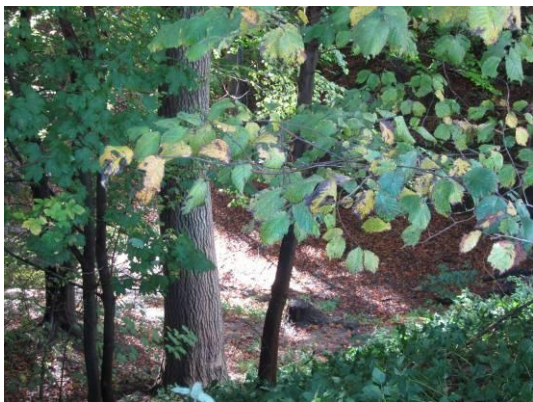
Søerne i Djævlekrog har en relativt god kvalitet og opfylder i dag deres målsætning. Ud for Marienlyst Skov og Vintersbølle Skov findes smalle områder med fin kystnatur.

En mindre del af Kulsbjerge er beliggende i lokalområdet. Kulsbjerge er et tidligere militært øvelsesterræn, der i dag er et værdifuldt område med overdrevsvegetation og en god rastelokalitet for rovfugle.

Trusler

Den intensive landbrugsdrift er en trussel mod de naturværdier der findes i lokalområdet. Både i form af det areal der optages og i form af den store næringsstofflørsel fra arealerne. I grøfter og vandløb medfører dette, sammen med fysiske ændringer som regulering og rørlægning, forringelse af vandløbenes kvalitet og diversitet. Kvælstofudledningen er desuden en alvorlig trussel for vandkvaliteten langs kysterne og også på de tørre naturtyper. Mange af skovene er gamle og var tidligere levested for flere sjældne planter, insekter og svampe. Flere steder er disse dog forsvundet, bl.a. på grund af dræning af de moseområder der fandtes i skovene og pga. plantning af nåletræ.

Nyråd – Landskab og oplevelsesværdier

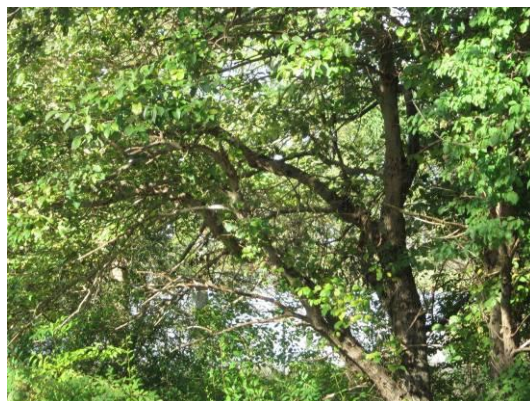
Nyråd lokalområde ligger i den vestligste del af den naturgeografiske region Dødislandskab ved Kulsbjerge. Området er således en del af det småbakkede dødislandskab fra sidste istid og en mindre del strækker sig ind i det udpegede markante dødislandskab i selve Kulsbjerge (se kort).

Dødislandskabet i størstedelen af lokalområdet er knapt så markant, som omkring selve Kulsbjerge. Den nordligste spids af lokalområdet strækker sig ind i en del af den naturgeografiske region Morænelandskab mellem Vordingborg og Svinø (se kort). Grænsen mellem de to regioner ses dels af terrænet, som er faldende mod Kastrup og Neder Vindinge.

Nyråd by ligger centralt i landskabet omgivet af flere skove og nærhed til motorvejen. En mindre del af byen ligger ned mod kysten. Den vestlige del af lokalområdet grænser direkte op til Vordingborg by. Ved Bakkebølle Strand ligger et sommerhusområde og Hjalet Conferencecenter. Mellem byer og skove ligger det åbne landsbrugslandskab, som mellem Bakkebølle Strand og Vintersbølle Skov ligger som store åbne landbrugsflader ned mod kysten. Vandet i landskabet findes fortrinsvist i de mange skove i området, Hulemose Sø ligger dog bynært ved Nyråd.

Kulturhistorie og Bakkebøllestien

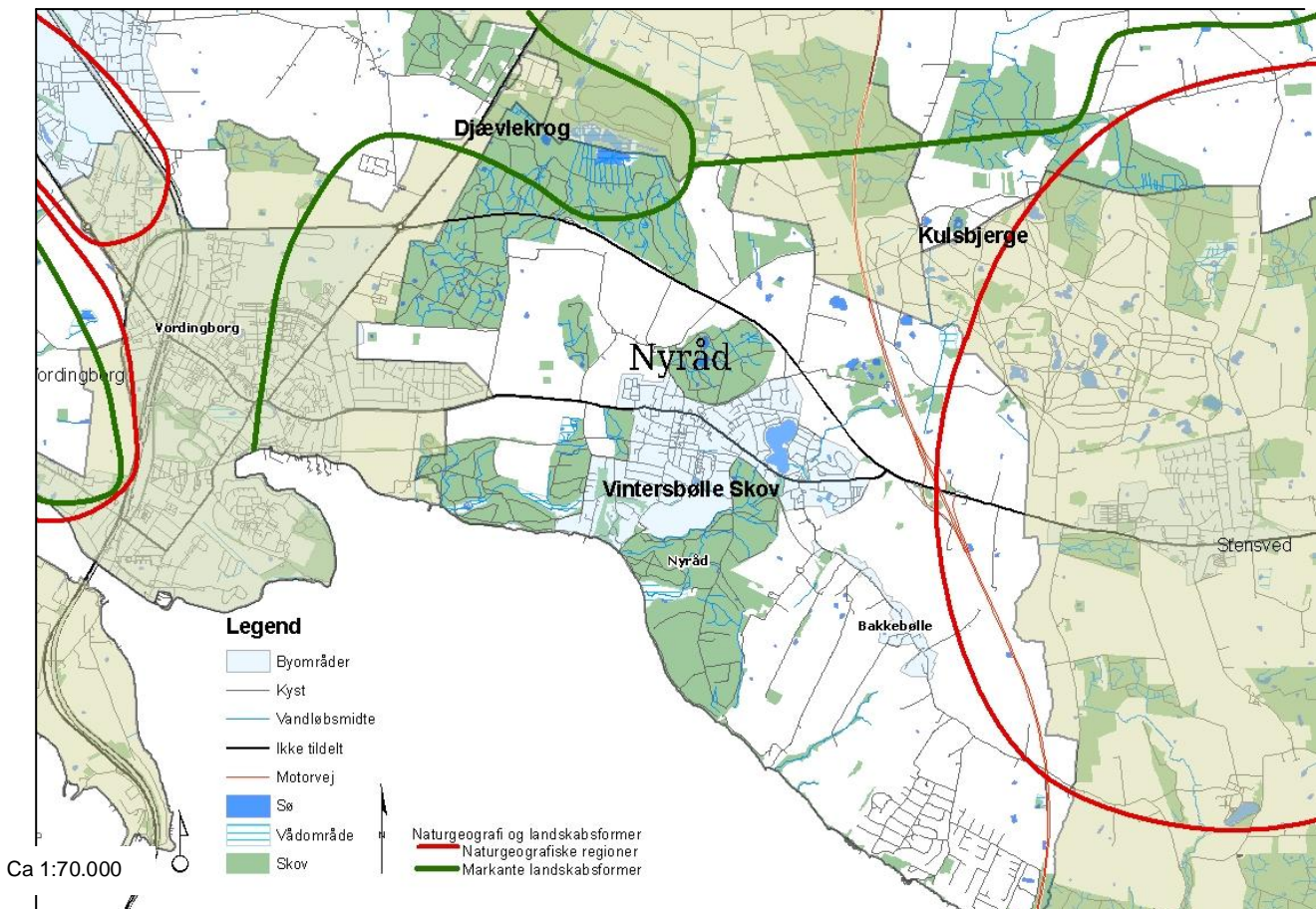
Skovene er en vigtig del af landskabsoplevelsen i den nordlige og centrale del af lokalområdet. Vintersbølle Skov er en af skovene i området, som foruden den landskabelige oplevelse også rummer store fortællerværdier. Her findes Valdemarstenen, stendysser og et gammelt Beværterhus, som nu bl.a. anvendes til formidlingsstation for skovens gæster. Der løber desuden en bæk igennem skoven, som tidligere har fået vand fra Kulsø og Hulemose Sø. Kløften som bækken løber i, blev dannet af dødisen ved Kulsbjerge. Der har været flere broer over bækken og hele fem vandmøller har været etableret langs med den gennem tiden. På den nordøstlige side af Vintersbølle Skov løber Bakkebøllestien, som er en del af den gamle jernbanestrækning mellem Masnedsund Station og Kalvehave. Ved lukningen i 1959 besluttede Vordingborg Kommune at bevare banestien mellem Vordingborg og Bakkebølle og der blev skabt en natursti. Hovedparten af naturstien går over Marienlyst Gods fredede jorder. Både Marienlyst Gods syd og nord er fredet med det formål at sikre de landskabelige værdier, herunder skove og landskabsarealer, terrænformer og udsigter.

Oplevelsesværdier og nærrecreation

Generelt rummer kyststrækningen, skovene, de åbne småbakkede landskaber og terrænformationerne store oplevelsesmæssige værdier herunder storslåede udsigter, mulighed for gåture, kajakture, fiskeri, sejlads mv. Lokalområdet har generelt mange nærrecreative faciliteter, både af den blå og grønne slags, og der er kun få steder i delområdet, som har længere end 700 m til et grønt eller blåt nærområde.

Perspektiver - Natur, landskab og oplevelser

Lokale ønsker og perspektiver

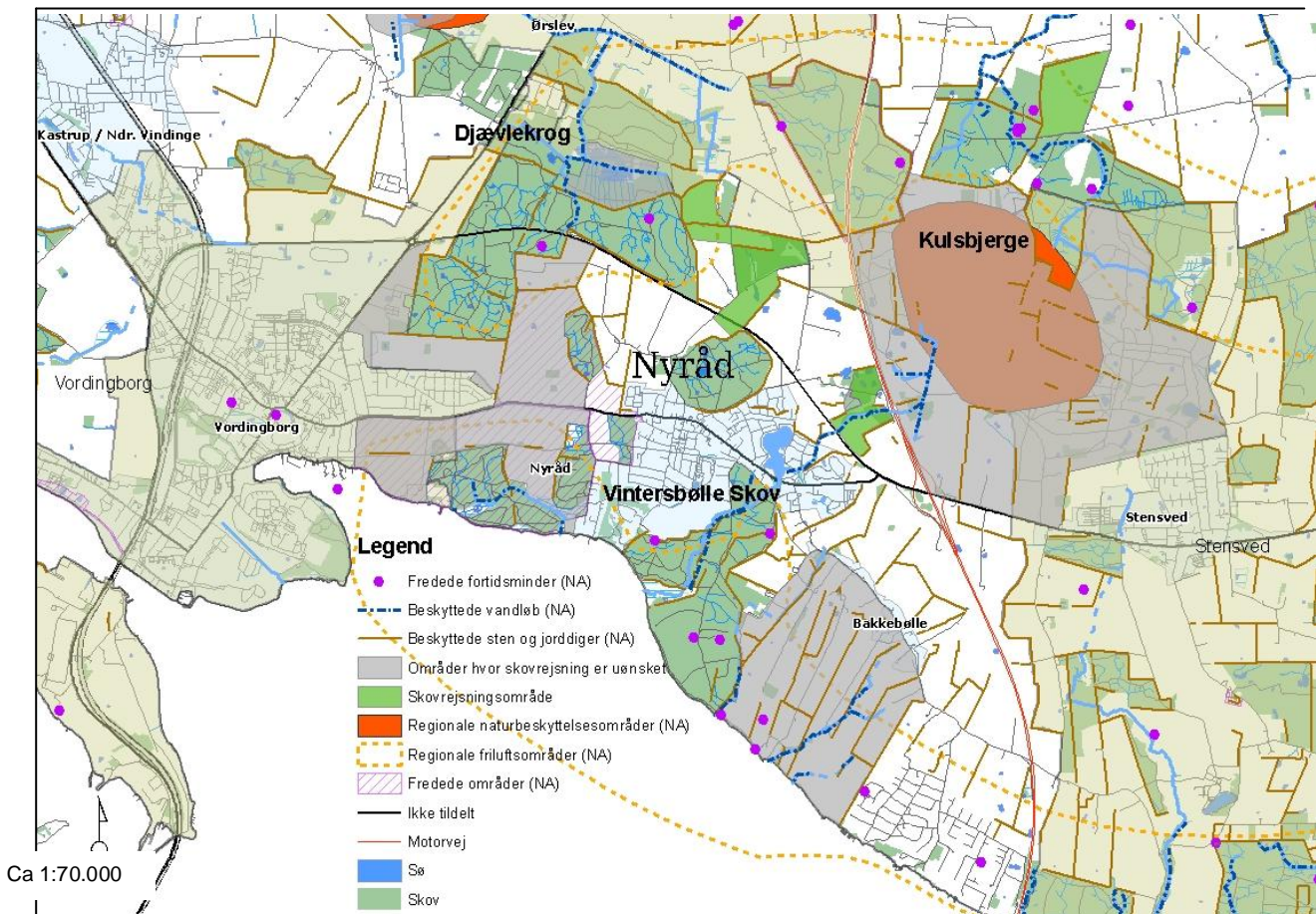
I områdebeskrivelsen, som blev udarbejdet i 2008, refereres til lokale ønsker relateret til natur og landskab. Disse nævnes i det følgende og der beskrives hvilke tiltag der siden er etableret.

Opretholdelsen af det småbakkede skov- og kystlandskab er essentielt for bevarelsen af landskabsoplevelsen i lokalområdet. De lokale værdsætter nærheden til natur, skov, sø og marker samt nærheden til naturstier og Bakkebøllestien. Bevaring af de eksisterende grønne områder samt de lokale strande er i højsæde. Der er et lokalt ønske om at etablere en cykelsti til Stensved. Dette vil øge sikkerheden for cyklister, men også give direkte og mere sikker adgang til flere af delområdets og naboområdernes oplevelsesrige landskaber og naturelementer.

Denne cykelsti er i øjeblikket ved at blive anlagt.

Perspektiver for en naturindsats

Udtagning af arealer og ekstensivering af landbrugsdriften vil mindske den negative påvirkning fra landbruget og dermed gavne naturen og vandkvaliteten i området. Der bør anlægges dyrkningsfrie bræmmer omkring søer og vandløb langs eks. Bakkebølle Bæk, som dels tilbageholder næring og dels skaber brede bæltter af kontinuert natur, hvor dyr og planter kan sprede sig.

Tiltag siden 2008:

Naturprojekt ved Fladbækken

Projektet har omfattet tilplantning af ca. 6 ha med skov og etablering af ca. 5 ha græsfold samt gravning af 2 vandhuller.

Den nye skov vest for Mønsvej er blevet tilplantet ved en offentlig planteday d. 7. november 2009.

Øst for Mønsvej er der efterfølgende sået skov med agern indsamlet i Kirkeskoven i Vordingborg. Som del af det landsdækkende arrangement Genplant Planeten op til Klimatopmødet i december 2009 er kommunens skoler blevet inviteret til at deltage i denne etape.

Hen over vinteren 2009 er de to vandhuller blevet udgravet og de dele af området, som skal afgræsses, er blevet indhegnet. Om foråret sættes der kvæg på området efter aftale med lokale landmænd.

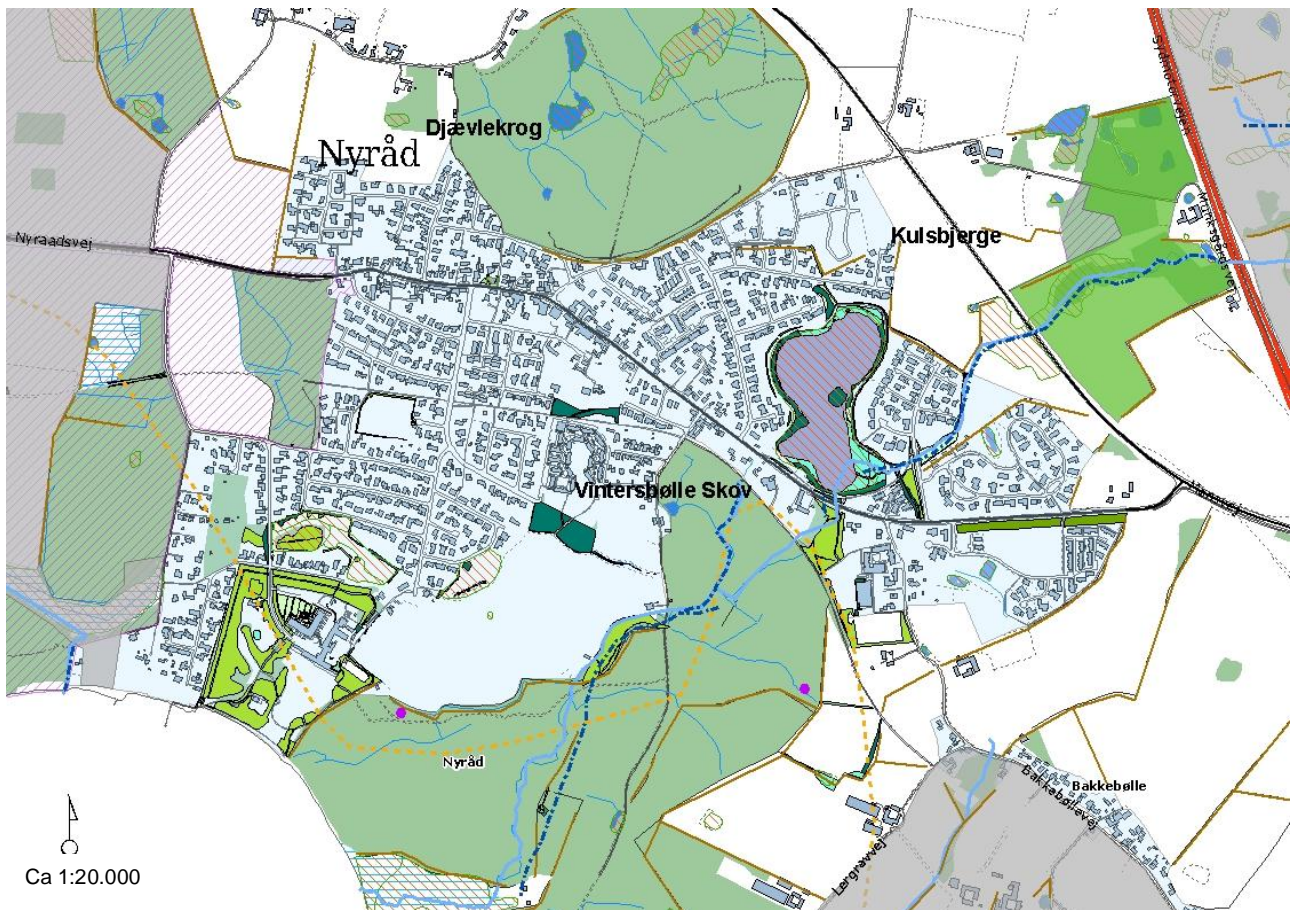

Baggrunden for projektet har været at

arealet ejes af Vordingborg Kommune og har et stort naturpotentiale. Det er meget bakket, og igennem området løber Fladbækken, med afløb til Hulemosesøen og Vintersbølle Bæk. Vandløbet løber på en strækning i en dyb kløft med gammel løvskov på begge sider. Herudover er der flere naturfredninger (de såkaldte § 3-registreringer) på området. Arealet er afgrænset af beskyttede diger og levende hegn. Mod nord grænser området til et allerede tilplantet skovrejsningsområde og mod nordvest grænser arealet til den lille Munkskov, der ejes af Danmarks Naturfond.

Projektet tilgodeser en lang række af de formål som fremgår af Vordingborg Kommunes Naturpolitik, f.eks. grønne kiler, spredningskorridorer, beskyttelse af sjældne arter m.v. Nord for arealet er den sjældne Løvrø registreret, og med gennemførelse af projektet er det sandsynligt, at frøen vil spredes yderligere ud af området. Herudover er der registreret Springfrø i et vandhul, der grænser til arealet.

Det er planen at give adgang til området fra eksisterende stier og veje i Nyråd. Stierne i området udlægges som trampestier i græs, der klippes et par gange om sommeren. Planerne er stort set gennemført. Vandhullerne er blevet gravet andre steder end først planlagt.

Overordnet planlægning

Perspektiver for Nyråd by

Landskabeligt bør man friholde områder vest og syd for byen for bebyggelse eller tæt beplantning. Her bør man fastholde den nuværende afgrænsning. I byens tre ældre bydele landsbymiljøet, stationsmiljøet og møllemiljøet bør strukturen, dvs. vejenes, bygningernes og friarealernes nuværende udformning og placering fastholdes. Her bør der ikke finde byfortætning sted. Man bør friholde byområderne for byggeri eller beplantning, der bryder med det eksisterende bebyggelsesmønster og byens skala. I villaområderne bør man fastholde de mange grønne stier og de mange fine udsigter, der er fra dette bølgede terræn. I bygaden kan man med fordel oplyse ejere om bygningsbevaring, så den fine samling af bygninger fastholdes og fremhæves. De er sårbare over for forandringer og brug af materialer, som ikke er i overensstemmelse med egnens byggeskik og kulturhistorie.

Lokale ønsker til planlægningen

I forhold til kommuneplanlægningen i Vordingborg Kommune og mere generelt er der i 2008 fremkommet ønsker fra Nyråd lokalområde til områdets udvikling.

Fælles ønsker til området:

- Ønske om at bevare eksisterende grønne områder
- Ønske om en 9. klasse skole
- Ønske om ekstra sportshal inkl. café
- Ønske om cykelsti til Stensved
- Ønske om lokale strande
- Ønske om modernisering af togforbindelsen
- Ønske om udstykningsstop
- Ønske om belysning ved stoppested og cykelsti
- Ønske om forsamlingshus

Bemærkninger til lokale ønsker i 2012 ved udarbejdelsen af Kulturarvskortlægningen

(Ved Lokalhistorisk Forening og Lokalrådet Nyråd):

Der er etableret cykelsti til Stensved.

Hovedgaden og Nyråd Torv færdiggøres i 2013

Bryggeri og smedehuset er renoverede med respekt for bygningernes særlige arkitektur og tidligere funktion

Nye, aktuelle ønsker

At bryggeriet bliver et lokalt foreningshus/mødested/borgerhus

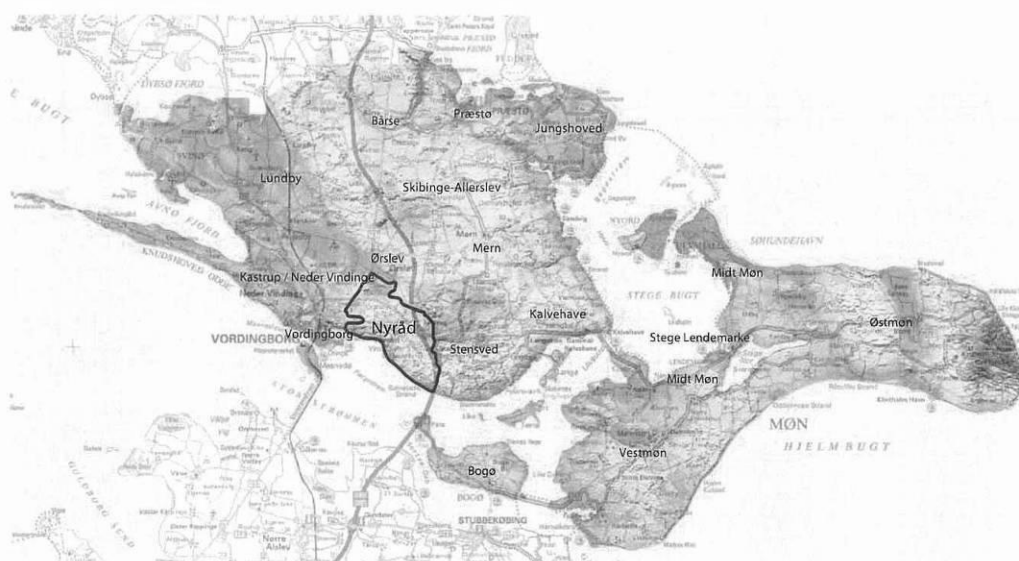
Genudgivelse af brochuren Bakkebøllestien

Registrerede kulturmiljøer i Nyråd

Definition og beskrivelse af begrebet *kulturmiljø*

Nyråd lokalområde

PLAN 21

Rammer for lokalplanlægning
For Vordingborg Kommune 2009-2021

Bind 2

Kulturmiljø

Fra Wikipedia, den frie encyklopædi

Kulturmiljø er et nyere etnologisk begreb, der anvendes ved beskrivelse af kulturhistoriske sammenhænge i by og på land. Begrebet er opstået som følge af et behov for en holistisk anskuelse af samspillet mellem del og helhed og vidner desuden om et videnskabeligt paradigmeskift fra en essentialistisk til en konstruktivistisk tilgang til kulturarv og kulturhistorie.

Som erstatning eller supplement til den traditionelle isolerede anskuelse af enkeltdele, eksempelvis en enkelt fredet historisk bygning, præsenterer kulturmiljøbegrebet en synsmåde, hvor bygning og omverden ikke kan adskilles, men indgår i en dynamisk helhed, der er under stadig forandring (eksempelvis opførelse af et højhus som nabobygning til den fredede bygning). fortalere for kulturmiljøbegrebet vil hævde, at metoden bedre forklarer den reelle oplevelse af kulturarven og bedre kan beskrive forandringer i det fysiske miljø. Omvendt har begrebet også en elasticitet, der gør grænserne for kulturmiljøerne diffuse og subjektive.

Kulturmiljø-tænkningen har inspireret SAVE-metoden og dermed kortlægningen af kulturmiljøer i de såkaldte kommuneatlas (siden omdøbt til først kulturmiljøatlas og siden kulturarvsatlas).

"Kulturmiljø" kan vælges som et modul på uddannelser på Roskilde Universitet.

Litteratur Nicolai Carlberg og Søren Møller Christensen (red.), *Kulturmiljø - mellem forskning og politisk praksis*, Museum Tusulanums Forlag: København 2003. ISBN 978-87-7289-871-1

"Kulturmiljø" kan vælges som et modul på uddannelser på Roskilde Universitet og beskrives her kort med at: Kulturmiljøer opfattes som geografisk afgrænsede områder, hvor samspillet mellem natur- og kulturgrundlag, historie og arkitektur afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling. Kulturmiljøer berører en mangfoldighed af problemfelter og emneområder, som spænder lige fra natur- og kulturbevaring, over planlægning til steds- og destinationsudvikling. Toningsuddannelsen i kulturmiljø sigter mod opnåelse af tværvidenskabelig kompetence inden for: Samspillet mellem natur, produktion, livsformer, infrastruktur og bolig- og bebyggelsesformer i udviklingen af forholdet mellem landskaber, byer og bebyggelser. Samspillet mellem arkitektur og by- og landskabsudvikling vurderet under forskellige natur- og kultursyn og historiske og aktuelle begreber om æstetik og livs- og samfundsværdier. Analyser og planlægning af kulturmiljøer og kulturhistoriske elementer i landskabet. www.ruc.dk

Kulturmiljøer

Udover de her nævnte kulturmiljøer, henvises også til kulturmiljøet "Herregårdslandskab om Vordingborg" i bind 2 for Vordingborg, delvist beliggende i Nyråd lokalområde.

Nyråd By

Landskab: Ager og bakkeland

Tema: Købstad, industri

Emne: Bystruktur, kormølle industrialisme

Tid: 1500 - 1750

Nyråd ligger ca. 3 km øst for Vordingborg. Det menes at byens sydside har haft købstadsstatus lige så længe som Vordingborg. De to byer gik en overgang under fællesbetegnelsen, Nyråd-Vordingborg købstad. Det formodes at byen har haft købstadsrettigheder fra før 1231.

Hulemose Mølegård, møllen blev nedrevet i 1945

Hulemose mølle tilhørte Vordingborg slot og malede i en periode korn. Det kan have været med til at give "landsbyen" Nyråd dens købstadsrettigheder. Nyråds købstadsrettigheder kan ses på byens gadestruktur den dag i dag.

Nyråd har sammenbyggede huse på sydsiden af hovedgaden. Dette skyldes formentlig det forhold, at Nyråd fra gammel tid har været administrativt delt mellem Vordingborg By og Vordingborg landsogn.

Købmandsgården

Den nordlige del tilhørte landsognet, mens den sydlige hørte under købstaden Vordingborg by. Det var kun tilladt at bygge husene sammen i lange rækker i købstæderne, alle andre steder skulle husene ligge frit.

Nyråd Hovedgade er præget af store markante bygningsværker som: købmandsgården fra 1830, mejeriet fra 1880, bryggeriet fra 1930.

Ådalen, fra Hulemose Sø til Blegen

Landskab: Ådal

Tema: Industri

Emne: Vandmølleanlæg, tekstilindustri

Tid: 1750 - 1840

Niels Ryberg grundlagde i 1787 Køng Fabrik. Den var Danmarks tidligste og største linnedfabrik.

Frem til lukningen omkring år 1900 var fabrikken kongelig hoffeverandør. I forbindelse med produktionen af linned blev der anlagt en blegeplads ved Vintersbølle Strand.

Fra Hulemose Sø løber Vintersbøllebæk i en kløft ud til stranden. Langs bækken har der været drevet 5 vandmøller. Hulemose mølle blev brugt som kormølle, papirmølle og til sæbefabrik.

Den mølle der lå længst ude ved Blegen blev brugt til at drive Køng Fabrikks vaske-, rulle- og spolemaskiner.

I Vintersbølleskoven ligger desuden bevæerterhuset, det blev opført i 1851. Huset var bolig for et væverpar v. fabrikken, som tjente en ekstra skilling ved salg af drikkevarer ved fester på skovens danseplads.

Bevæerterhuset i Vintersbølleskoven

Vintersbølle sanatorium

Landskab: Kysten

Tema: Sygehus

Emne: Rekreation

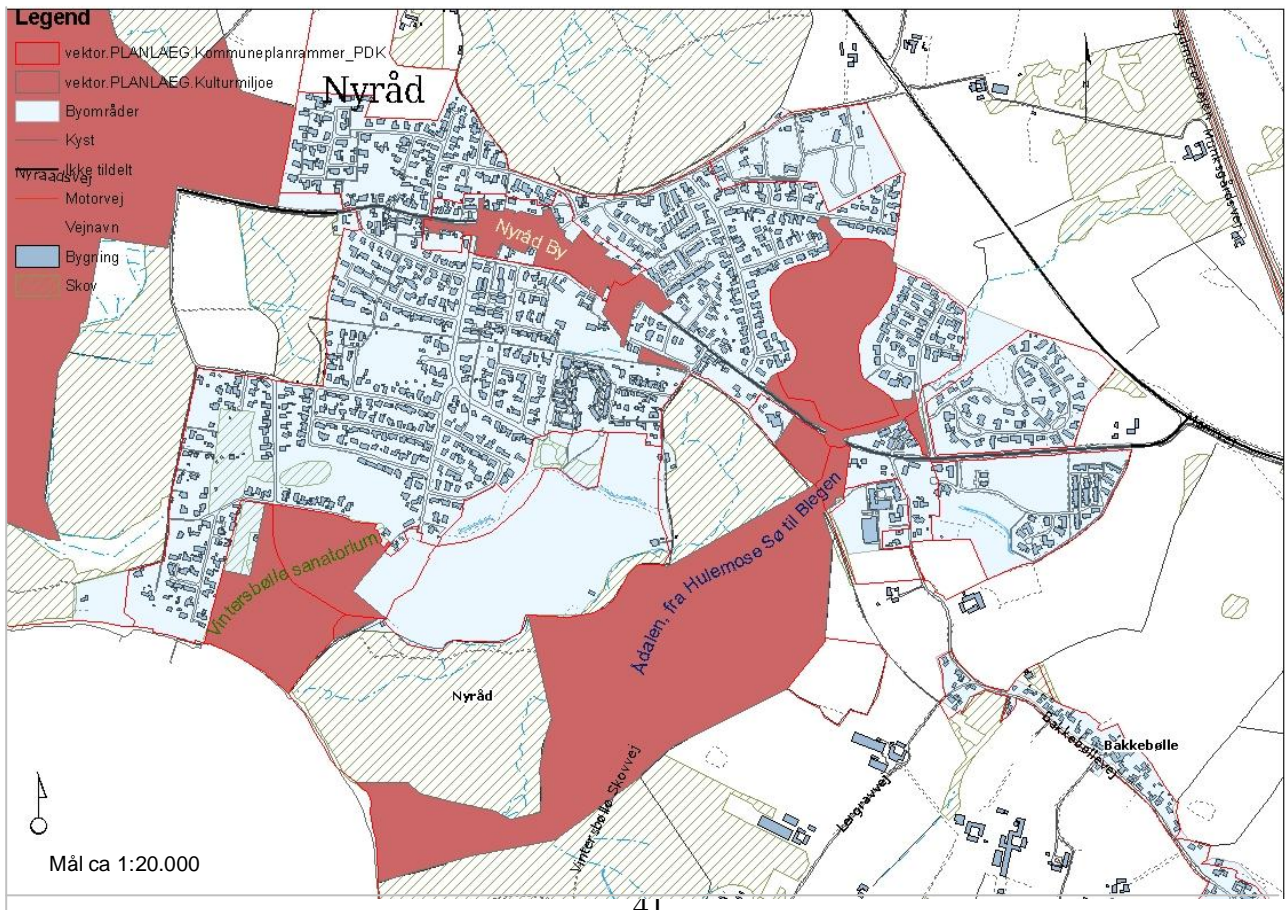
Tid: 1938

Sanatoriet ved Vintersbølle

Børnesanatoriet ved Vintersbølle strand er opført i 1938 til brug for børn med tuberkulose. Sanatoriet ligger tæt på vandet og det er muligt at få lys og frisk luft. Sanatoriet er tegnet af arkitekten Kay Fisker og C. F. Møller. I dag er sanatoriet ældrecenter.

Kulturmiljøer

Vordingborg Kommunes udkast til grøn udviklingsplan for Nyråds Lokalområde

For handleplaner og vedligehold se den fulde version af grøn udviklingsplan på www.vordingborg.dk

Eksisterende forhold

Lokalrådsområdet Nyråd

Lokalrådsområdet Nyråd er beriget med skove, strande, søer og vandløb. Nye vand- og naturområder er under udvikling med flere rekreative muligheder, klimatilpasningsløsninger og ny natur. Her er skole og børneinstitutioner, ældrecenter og sportsfaciliteter. Området har også aktive kogræsserlaug og høsletlaug, der begge er i deres startfase. Området ligger tæt på motorvejen og på Vordingborg med direkte stiforbindelser for gående og cyklister.

Herunder et udpluk af de arealer, Natursekretariatet har ansvaret for eller på anden måde er engageret i plejen af. Tal i parentes henviser til oversigtskort efter teksten.

Nyråd

De grønne arealer i Nyråd ligger tæt på hinanden og er knyttet sammen af stier og veje. De fleste af de grønne arealer har naturpræg, enkelte er mere parkprægede. Nyråd er et af de steder i kommunen, hvor det er lykket at opnå nærhed til grønne arealer fra alle boligområder i byen, og hvor grønne arealer indgår som en naturlig del af nye boligkvarterer.

Kløften (1)

Et meget kuperet naturområde omgivet af parcelhuskvarter. En del af bakken anvendes til kælkebakke af kvarterets børn. Rådyr fra Vintersbølleskoven holder til i området. De lavtliggende dele af arealet er vandlidende og plejes ret ekstensivt, bortset fra enkelte steder med opholdsarealer, hvor græsset klippes som brugsplæne.

Sti ved Kirsebærplantagen (2)

Stien forbinder Bakkebøllestien med Rævebakken og går videre østpå til Vinterbølle Skovvej, langs nordskellet af det nye naturområde Vintersbølle Overdrev. En del af stien er asfalteret, den resterende del er grusbelagt eller ligger som trampesti. Stien benyttes af cyklister og fodgængere.

Ved stien ligger resterne af en gammel kirsebærplantage, som har lagt navn til det tilstødende boligområde. I den gamle kirsebærplantage er sået eg imellem kirsebærtræerne. Beplantningen bør udtyndes indenfor de næste par år for at give egne plads til at udvikle sig.

Rævebakken (3)

Arealet er en græsklædt skråning med en enkelt gruppe træer, beliggende mellem vejen Rævebakken og det nye naturområde Vintersbølle Overdrev. Der er en flot udsigt over marken og skoven fra bakken, som anvendes til kælkebakke og som grønt friareal med en bænk til at holde pause på, når man færdes ad stien. Neden for bakken ligger et aflangt, åbent regnvandsbassin.

Vintersbølle Overdrev (4)

Arealet er under udvikling. Tre regnvandssøer af forskellige dybde og størrelse er blevet gravet i løbet af 2012. Det forventes at indhegne arealet og lade det afgræsse, så det får overdrevskaraktter. Når arealet er etableres, tages stilling til den videre udvikling af området.

Lokalrådet har i 2012 holdt en workshop og samlet idéer og ønsker til området. Der er bl.a. ønske om et gennemgående stisystem som sikrer god adgang til området, et indhegnet hundeområde, mindre opholdspladser og en central bålplads m.m.

Park ved Vintersbølle Strand Ældrecenter (5)

Ældrecenteret Vintersbølle Strand er et tidligere sanatorium og er smukt beliggende i en stor park, der strækker sig ned mod kysten. Arealet nærmest hovedbygningen er renoveret i forbindelse med en udbygning i 2008, hvor der er anlagt nye staudebede og en stor frugthave. Den ældre del af parken omkranses af en nøddegang, og består desuden af en åben, skrånende græsslette og store solitære løvtræer. Under træerne blomstrer et væld af påskeliljer i det tidlige forår. Parken gennemskæres af slyngede grusstier, som fortsætter ind i den tilstødende Vintersbølle Skov. På den nederste del af græsskråningen har arealet karakter af strandeng, som plejes med høslæt for at sikre gode levesteder for bl.a. orkideer. Ved overgangen mellem græsplæne og træplantning står en ældre havepavillon.

Gl. Boldbane Nyråd (6)

Den gamle boldbane ligger lige ud til Bakkebøllestien og er åben for alle. Der er også adgang fra Mårvænget og Nyråd Markvej til banen. Arealet er klart afgrænset af levende hegn.

Vintersbølle Sportsplads (7)

Sportspladsen ligger ved Bakkebøllestien og er omgivet af levende hegn. Mod vest støder pladsen op til Vintersbølleskoven, og mod syd ligger et lille vandhul. Den sydlige del af boldbanen er meget vandlidende, hvorfor der blev lagt nye dræn i 2012. Pladsen anvendes flittigt af fodboldklubben, der er meget aktiv og har mange medlemmer.

Arealer ved Kulsbjerg Skole, Nyråd afd. (8)

På udearealerne ved Kulsbjerg Skole, Nyråd, har Natursekretariatet ansvaret for vedligeholdelsen af en boldbane, græsklipning på legepladsen samt pleje af træer, buske og randplantningen omkring arealerne. Boldbanen er Nyråds mest benyttede, da den med sin placering ved skolen og klubhuset er tæt på brugerne. Ved boldbanen er anlagt en petanquebane, der vedligeholdes af petanqueklubben.

Gadekær ved Nyråd Hovedgade (9)

Gadekæret trænger til at blive rensset op og beplantningen til at blive beskåret eller ryddet. Tiltag er undervejs. Et møde med en lokal ildsjæl, hvis familie gennem mange år har vedligeholdt gadekæret, afslørede tidligere metoder til oprensning og informationer om gadekærets bundforhold og dyreliv. Der er taget initiativ til opstart af et gadekærslaug efter oprensningen af gadekæret.

Beplantningsbælte ved Kalvehavevej (10)

Beplantningsbæltet er plantet i år 2006 og er i god vækst. Når beplantningen vokser til, skal det fremstå som en grøn, ikke-transparent afskærmning mellem udstykningen ved Olsbjergvej fra trafikken på Kalvehavevej.

Hulemosesøen (11)

Hulemosesøen er en tidligere møllesø, som i 1950'erne blev tørlagt og forsøgt opdyrket, men siden 1971 igen er fyldt med vand. Søen ligger som et grønt åndehul i Nyråds østlige parcelhuskvarterer.

Ud over selve søen hører de fleste tilstødende skrænter og enkelte mindre, grønne arealer med til dette grønne anlæg. En offentlig sti løber hele vejen rundt om søen og videre ud i de tilstødende boligkvarterer. Grusstien langs søens vestside renoveres vinter 2012-13. Søen er desuden én af tre søer, som Vordingborg Kommune måler istykkelse på i kolde vintre med henblik på sikre skøjtemuligheder.

Naturområde ved Fladbækken (12)

Nyt bynært naturområde beliggende nordøst for Nyråd.

Den vestlige del blev tilplantet med blandet løvskov ved en offentlig planteday i efteråret 2009, som en del af projekt 'Genplant Planeten'. En del af dette område afgræsses af kvæg, der passes af Nyråd Kogræsserlaug. Øst for Mønsvej blev i foråret 2010 sået egeskov af agern fra Kirkeskoven i Vordingborg. Der er friholdt en kile i beplantningen, så man, når skoven kommer op, vil kunne nyde udsigten fra toppen af bakken.

Der er gravet i alt fem nye vandhuller, og et rørlagt stykke af Fladbækken er genåbnet.

Fortidsminder

De 52 bedst bevarede og mest spændende fortidsminder i Vordingborg Kommune er beskrevet på Fortidsmindeguiden, www.fortidsmindeguide.dk, og på de konkrete lokaliteter er sat informationstavler. Enkelte steder er der også anlagt parkeringspladser ved fortidsmindet. Adgang til og formidling af fortidsminderne prioriteres højt.

De fleste er beliggende på private arealer, typisk marker, men mange plejes af Vordingborg Kommune af hensyn til bevarelse af kulturarven. Enkelte steder plejes fortidsmindet af et frivilligt laug.

I Nyråd lokalområde er to fortidsminder med i Fortidsmindeguiden.

Ørnehøj Langdysser (20)

Langdyssen ligger på en høj nær Bakkebølle Strand. Den er velbevaret og formidles på fortidsmindeguide.dk samt ved skiltning ved fortidsmindet. Græsset slås en gang årligt.

Valdemars Plads (21)

Langdyssen eller rettere resterne af langdyssen ligger i Vintersbølleskoven og er i privat eje. Det er en af de storgrave, der har været udsat for gennemgravninger og røverier, og der er kun ganske lidt tilbage af den. En del myter knytter sig til stedet, bl.a. er et hovspor af Kong Valdemars hest afsat i en af stenene. På en anden sten er fundet 14 skåltegn. Langdyssen formidles på fortidsmindeguide.dk, i folder og ved informationstavle på stedet.

Rekreative ruter og stier

Der er en del rekreative ruter og stier i lokalrådsområdet. Lokalt findes hele stisystemet i Vintersbølleskoven, forbindelsen til Hulemosesøen langs Kløften og turen rundt om Hulemosesøen. Regionalt løber vandreruterne Sjællandsleden/Northseatrail samt cykelruten Munkevejen gennem området. En stor kvalitet for området er Bakkébøllestien, der forbinder Nyråd med Vordingborg ad det gamle jernbanetracé fra Kalvehavebanen.

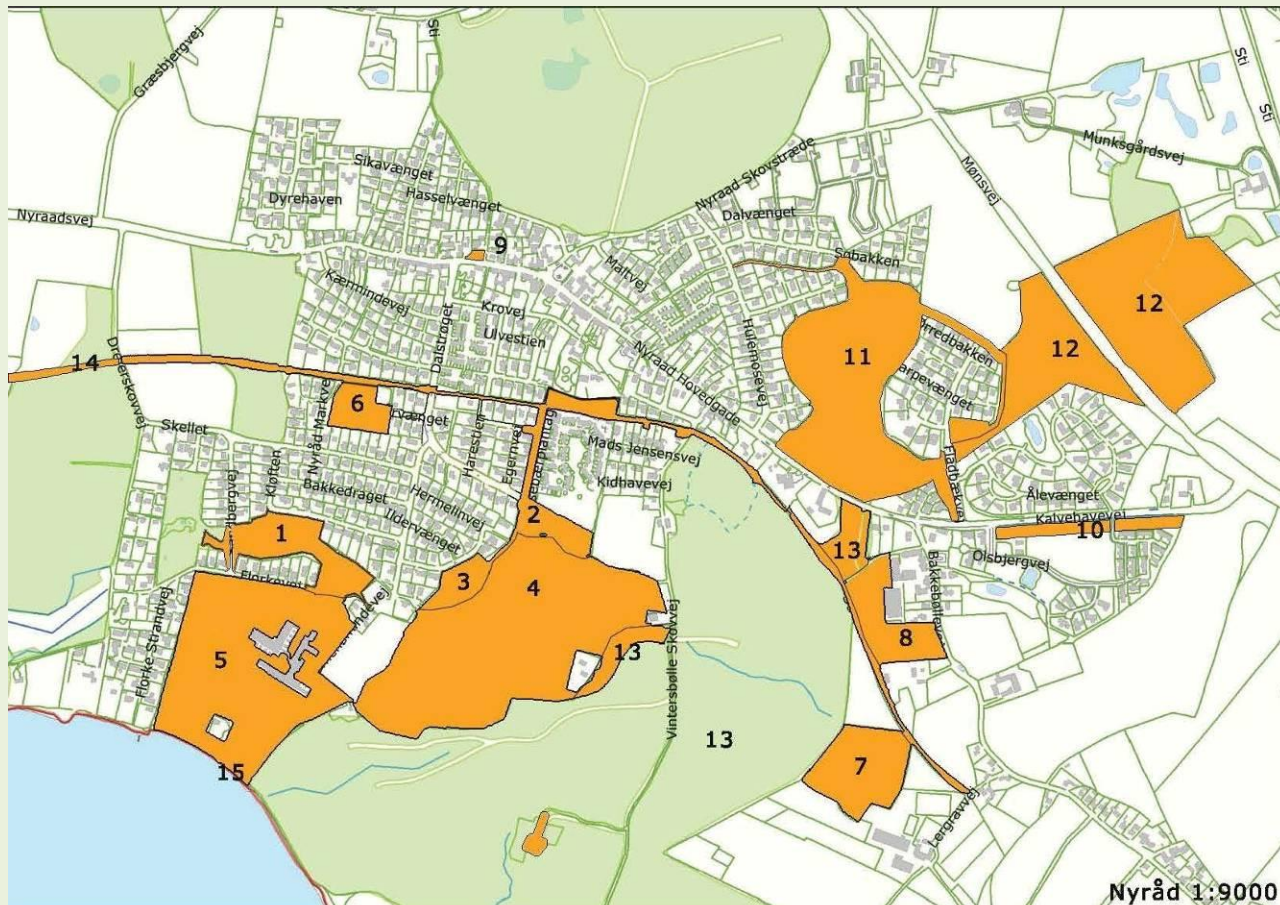
Frivillighedsprojekter

Netværket med frivillige kræfter er stærkt og tydeligt i Nyråd-området. Der er stor interesse i frivilligt arbejde, oprettelse af laug og formidling af områdets kvaliteter.

- Der er i år 2012 oprettet et kogræsserlaug, der fortsætter fremover. En forening er etableret og skriftlig aftale med Naturesekretariatet omkring naturplejen er udarbejdet.
- I 2011 startede et høslætlaug op, der udfører naturpleje på engen ved Vintersbølle Strand. Lauget mødes årligt og planlægger høslætaktiviteter og evt. sociale arrangementer.
- Lokalhistorisk Forening Vintersbølle/Nyråd formidler ved et velorganiseret frivilligt arbejde Beværterhusets historie og bibeholder husets funktion som en god historisk oplevelse og mødested i skoven. Beværterhuset fungerer som lokal natur- og kulturbase med udlån af lokaler og naturgrej til skoler, institutioner og borgere. Naturesekretariatets naturvejleder deltager i årlige styregruppemøder med lokalhistorisk forening for Vintersbølle/Nyråd omkring natur- og kulturbasens drift og udvikling af formidling.
- Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd (BUS) vedligeholder frivilligt hytte ved Ellehammerhuse.

Formidling

Et samarbejde er kommet i stand mellem Naturesekretariatets naturvejleder og Lokalhistorisk Forening i Vintersbølle/Nyråd med afholdelse af fælles kultur- og naturture i Vintersbølleskoven og ved Beværterhuset. Der er afholdt arrangementer på alle årstider med en vintertur, påsketur, løvfaldstur og juletur med en kombination af naturformidling, kulturhistorie og hyggeligt samvær for de lokale. Der har været stor opbakning til turene, og Beværterhuset er blevet mere synlig for lokalbefolkningen. Samarbejdet fortsættes og udvikles.

Tidslinje

I samarbejde med
Berit Christensen, museumsinspektør, Nyere Tid
Museerne Vordingborg

**Nedslag på historiske
momenter der har
størst betydning for byen**

Nyråd benævnes i 1438 som "NYRUD"

Betegnelsen Nyrud tyder på at byen er opstået på en ny skovrydning. Nyråds afgrænsning er markeret klart mod vest hvor byen støder op til Marienlysts skovområder.

Byen opstår

1231

Vordingborg menes at være købstad

1415

Erik af Pommern stadfæster
købstadsrettighederne

1438

Byen "Nyrud" nævnes

Møllerne:

Hulemosebækken går fra Hulemosesøen gennem Vinterbølle Skov ud i Storstrømmen. Takket være det store fald i terrænet har bækken igennem tiden kunnet trække hele fem møller. Øverst oppe ved hovedgaden lå Hulemose Mølle i forbindelse med Hulemosegården. Denne mølle findes allerede omtalt i 1513, hvor den hørte under Vordingborg Slot. Hulemosemøllen blev nedrevet i 1945. Neden for skoven lå den sidste af møllerne, som drev linnedfabrikken, Køng Fabriks, vaske-, rulle- og spolemaskiner.

Kulsøen

Lå 60m over havet og dækkede omkring 60 tdr. land. Kulsøen var igennem Fladbækken og Hulemosesøen drivkraft for 5 vandmøller i Vintersbølleskoven. Rettighederne over søens vand havde ejeren af Hulemosegården. I 1734 var der så meget vand i søen at dæmningen gik itu og Hulemosesøen derved blev så fyldt at landevejsdæmningen også brast således at Hulemosemøllen ødelagdes og måtte genopbygges.

Niels Rybjerg

Indtil 1774 hørte Vintersbølle Skov og By under Vordingborg Rytterdistrikt. Ved en stor auktion over ryttergodset blev Vintersbølle solgt til storkøbmanden Niels Rybjerg. Han købte også godset Øbjerggård i Køng på Sjælland og Frederiksgave (nu kaldet Hagenskov) på Fyn. Begge steder udskiftede han jorderne og afløste hoveriet og hjalp tilmed de ny selvejere til at bygge ny gårde eller forbedre de gamle ved dertil at give dem frit tømmer fra skoven og sten fra de af ham selv anlagte teglværker. Han lod bygge møller og skoler, ombyggede godsernes kirker, uddelte nyttige bøger og lønnede distriktslæge og jordemoder. I Køng grundlagde han desuden Køng Fabrik, som var en af Danmarks tidligste og største linnedfabrikker. Fra 1787 og frem til lukningen i starten af 1900-tallet var Køng Fabrik kongelig hofleverandør. De fleste af fabrikkens bygninger er for længst forsvundet, men tilbage står spindeskolen, hospitalet og administrationsbygningen, Gl. Øbjerggaard, som i dag huser Køng Museum.

1693 Der er 6 købstadsejendomme i Nyråd (2 brændevinsbrændere, en slagter og en smed),
1721 ca. 5 landsbyejendomme, deraf den ene Studiegaarden

Hulemose Mølle hører under Vordingborg Slot

1513

Billede: Villy Fink
Isaaksen. CC-licensed

Hulemose Mølle omtales

1600

Hulemosegård opføres
første gang

1660

Svenskerne fælder træer hvor Nyråd ligger i dag så der fremkommer en rydning

1734

Der er så meget vand i Kulsøen
at dæmningen ødelægges
og som følge deraf Hulemosemøllen
der dog genopføres

1774

Vintersbølle sælges
til Niels Rybjerg

Billede: Villy Fink
Isaaksen. CC-licensed

Køng Fabrik:

I slutningen af 1700-tallet etablerede linnedfabrikken Køng Fabrik blegeri nedenfor Vintersbølle Skov ud mod Storstrømmen. I 1850 flyttede hele fabrikken til "Blegen", hvor den fortsatte sin virksomhed indtil starten af 1900-tallet under navnet Vintersbølle Bleg og Lærredvæveri.

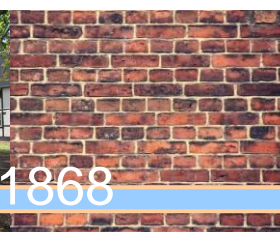
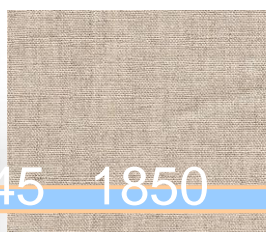
Virksomheden var oprindeligt etableret i Køng i 1783, hvor der fabrikeredes linned og var fra 1787 og frem til sin lukning kongelig hoffeverandør og særlig kendt for sin damaskvævning.

Blegen kunne betjenes af Jernbanen fra Nyråd.

I 1906 nedlægges væveriet og fabrikkens bygninger findes ikke længere – Tilbage står kun Beværterhuset, som var bolig for et væverpar ved fabrikken. De stod for at udskænke forfriskninger ved fester på dansepladsen i skoven, og derved fik huset sit navn. Det lille hus er istandsat og bruges i dag til en række lokale aktiviteter med fokus på naturen og lokalhistorien.

Befolkningsvækst:

Befolkningstallet i Nyråd steg fra i 1831 at være på 172 indbyggere til i 1845 at være på 300, næsten en fordobling. Byen havde i 1839 ikke mindre end 3 købmænd, en værtshusholder, et brændevinsbrænderi, en skomager, 2 smede, en tømrer, en væver og en skrædder.

Køng Fabrik flytter til Blegen

ca 1790

1810

1831-1845

1850

1850

1868

Der etableres blegeri
neden for Vintersbølle
Skov

Nyråd får en vindmølle

Befolkningen stiger
fra 172 til 300

Køng Fabrik flytter
til Blegen

Hulemosegård genopføres
Nyråd Teglværk
grundlægges af
Bernhardt Kronshage

Vintersbølle Bæk

Op igennem historien har bækken været kraftfuld og livgivende for Nyråd. Fem mindre vandmøller fik deres kraft fra den i den nordlige del af kløften og Køng Fabriks store anlæg ved Blegen blev også drevet med bækens vandkraft.

Kalvehavebanen.

Jernbaneforbindelsen mellem Vordingborg og Kalvehave blev indviet i 1897. Ruten var 21 km. lang, og langs den lå et antal egentlige stationer suppleret med trinbrætter som Florke og Bakkebølle. Kalvehavebanen blev nedlagt i 1959, og Bakkebøllestien blev indrettet på en del af ruten. Den tidligere station i Nyråd fungerer i dag som beboelse.

Sanatoriet.

Børnesanatoriet blev bygget i 1938 som hospital til børn med tuberkulose. Beliggenheden direkte ned til Storstrømmen var valgt, fordi frisk luft og sollys var en vigtig del af behandlingen. Sanatoriet blev tegnet af de kendte arkitekter Kay Fisker og C. F. Møller, og i begge ender af bygningen var der indrettet sydvendte liggehaller til patienterne. I 1980'erne blev sanatoriet ombygget til plejehotel, og i dag er der ved at blive indrettet lejligheder i det gamle hospital.

Nyråd Bryggeri

Bryggeriet blev etableret med produktionsafdeling og privatbolig midt på Nyråd Hovedgade i 1904. Ølproduktionen bestod overvejende af hvidtøl, men den ophørte omkring 1948. Bygningerne blev overtaget af Buko, som nu producerede oste i det gamle bryggeri og indrettede ostelaver i kælderen. Ejendommen er nu indrettet til privatboliger.

Vintersbølle Bæk mister kraft og betydning og er næsten helt svundet ind sidst i 1800-tallet

Vandkraften i Vintersbølle Bæk er svunden
Indvielse af Kalvehavebanen

Vintersbølle Bleg og Lærredsvæveri
nedlægges

Bryggeriet etableres

Vintersbølle Skole
indvies

Kulsøen afvandes
og omdannes til eng

1922
Fladbækken rørlægges

1934/35
Teglværket brænder og genopføres
Nyt Andelsmejeriet bygges.

1937

1938

Børnesanatoriet
Opføres

1938
Vordingborg Landsogn
Indlemmes i købstads-
kommunen

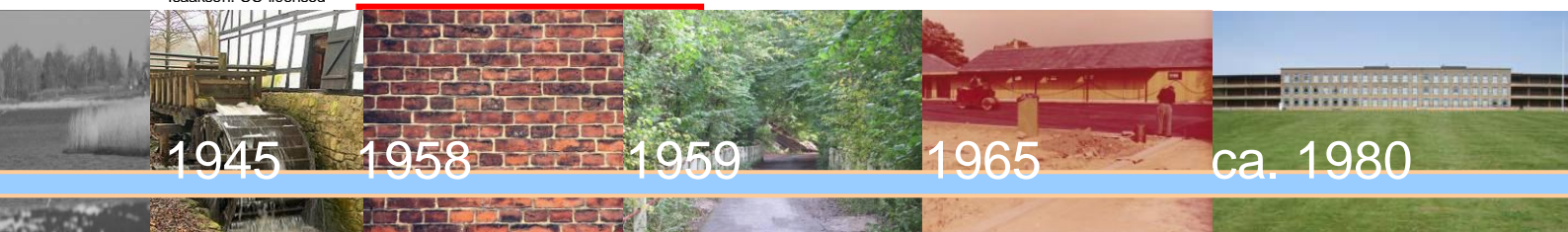
Vintersbølle Skole:

Vintersbølle Skole blev bygget i 1911 med to klasselokaler, gymnastiksal, to små opholdsrum og lærerboliger. Skolen fungerede dengang som skole for 4.-6/7. klasse, mens de mindre klasser gik i forskoler i Nyråd og Bakkebølle. I 1943 blev skolen en grundskole med eksamensfri mellemskole, og siden kom også de mindre klasser med. Efterhånden fik skolen alvorlige pladsproblemer, så i 1965/66 blev der bygget pavilloner til. I 1980 blev der indført børnehaveklasse, mens der også i perioder har været overbygning på skolen. Flere nye bygninger er kommet til hen ad vejen – blandt andet den store samlingsal i 2002.

Teglværket:

Nyråd Teglværk blev grundlagt af tyskeren Bernhardt Kronshage i 1868. Værket lå på Munksgårdsvej og var i familiens eje i fire generationer frem til 1958. I 1934 nedbrændte værket men blev genopført i en moderniseret skikkelse. Værket var i brug i sommerhalvåret, og beskæftigede op til 16 mand. Leret blev gravet lokalt, og der blev produceret såvel gule og røde sten som drænrør. I 1958 blev værket solgt ud af familien men produktionen fortsatte frem til 1960'erne.

Billede: Villy Fink
Isaaksen. CC-licensed

Hulemose Mølle nedrives

Teglværket sælges og
de sidste røde sten
produceres
til Ny Masnedøgård i 1960

Banen nedlægges og
Bakkebøllestien etableres
senere på dele af de gamle spor

Ombygning af Sanatoriet

Der bygges pavilloner til skolen

Samlingssalen bygges

Det restaurerede Beværterhus indvies

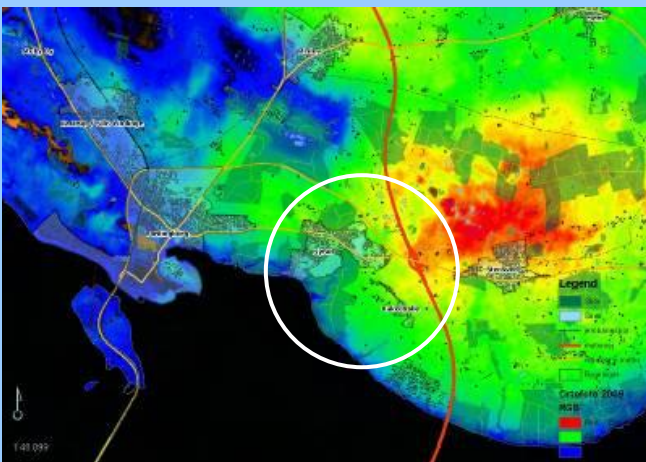
Naturprojekt ved Fladbækken

Hovedgaden og Nyråd Torv
færdiggøres i 2013

Bliver bryggeriet
et lokalt borgerhus?

Topografi

Nedslag på topografiske forhold
der har størst betydning for byen

Topografi

Ordet betyder at tegne eller skrive et sted. Det stammer fra græsk *tópos*, sted, og *gráphein*, tegne, skrive.

Der søges her beskrevet stedet Nyråd

Nyråds særlige beliggenhed har været med til at give byen dens karakter. Den er præget af at være omgivet af skov og gamle træer, af bæk, søer og nærhed til Storstrømmen.

Blegen, som med sine helt særlige forhold som orientering, lysrefleksion fra vandet og læ fra skoven gav anledning til Køng Fabrikkens tilflytning og Vintersbølle strand, som med sine optimale lys- og luftforhold og sin smukke udsigt til Storstrømmen blev beliggenhed for Børnesanatoriet. Skoven og træerne finder helt ind imellem husene i byen hvor samspillet mellem villaer og store træer er noget helt særligt.

Selve Hovedgaden kan siges at være lysningen i skoven: det er her rummet åbner sig og også her vi finder den ældste bystruktur, købstadsbebyggelsen i form af flere sæt sammenbyggede huse. Det er også her handelslivet udspiller sig og igennem tiderne i mere og mindre grad har gjort det. Men byen åbner sig også mod syd: med sin stationsbygning, og banen i en bevægelse mod Linnedfabrikken og Blegen og i en rumlig parallel bevægelse med hovedgaden.

Denne åbning er i bybebyggelsen ikke rumlig markant og visuel men en funktionel åbning vi i dag mere ubevidst stadig oplever som en fortælling om byens Guldalder og mest aktive periode.

De mest markante og betydningsgivende elementer for Nyråd er de landskabelig/topografiske forudsætninger byen har haft.

Disse har været skiftende og i en tidslighed som naturen og det menneskeskabte kulturlandskab indebærer: de er aldrig stillestående og altid i en mere eller mindre hastig ændring – i et dynamisk forhold.

Dette kan ligeledes aflæses i byen og dens historier og ikke mindst i dens rumlige udtryk – i dens bygninger og dens struktur.

Bygningerne er nyere, der er ikke rigtig gamle bygninger tilbage, men deres placering er udtryk for og aftryk af meget ældre sammenhænge og strukturer.

I det følgende en sammenfattende beskrivelse af de betydningsgivende naturområder omkring Nyråd. Sammenfatningen er af de meget udførlige beskrivelser som kan læses på Lokalhistorisk Forening Vintersbølle/Nyråds website: www.vinterhistorie.dk

Kulsøen

Kulsøen dækkede tidligere et område på ca. 60 tdr. land og lå 62 m over havet, dvs. højere end Gåsetårnet, der er 36 m højt. Kulsøens vand var via Fladbækken og Hulemosesøen drivkraften for de 5 vandmøller i Vintersbølleskoven.

Rettighederne til Kulsøens vand havde ejeren af Hulemosegården. Vandet i Kulsøen blev opstemmet med en høj dæmning, der var forsynet med et stigbord, der kunne hæves og sænkes efter behov. På grund af dæmningen var der om foråret ofte så meget vand i Kulsøen, at vandet løb ud over de omkringliggende marker til skade for lodsejerne.

I 1793 talte man om at afvande Kulsøen, men der var delte meninger i sagen. Dels gjorde vandet skade på markerne og dels var man bange for at mangle vand til kreaturerne.

Gennem 1800-tallet var der flere sager om vandstandens højde i Kulsøen. I 1922 indgik ejeren af Hulemosegården og de 12 lodsejere ved Kulsøen en overenskomst om, at Fladbækken blev rørlagt, mod at ejeren af Hulemosegården fik en erstatning.

I 1920-erne blev Kulsøen afvandet og omdannet til det engområde, vi kender i dag. Tidligere var Kulsøen så dyb, at man både kunne sejle på den og have ruser i den.

Kulsbjerge, et rekreativt øvelsesområde

Geologi

Hatformede bakker fra det Ungbaltiske Fremstød, aflejret oven på en højderyg skabt af Nordøstisen.

Den 9. august 2001 blev en "Drifts- og plejeplan 2001-2015" underskrevet for hele Kulsbjerg øvelsesområde. Plejeplanen blev udarbejdet af Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Vordingborg Kaserne. Planen er pt. under revision.

I år 2000 var Kulsø afvandet så meget, at der ikke længere fandtes blankt vand, derfor betegnes den nu "Kulsø Mose". Kulsø Mose er botanisk set det mest interessante vådområde på Kulsbjerg Øvelsesplads. Det, der regulerer afstrømningen, er niveauet på en rørledning syd for Kulsø, som har ligget der siden 1927. Amtet fastslog, at røret skal blive liggende som en art stigbord til sikring af Kulsøens vandstand. Reguleringen af Kulsøen i 1927 har været et afgørende indgreb, men måske har arealet undergået senere ændringer.

Det er Vordingborg kommunes ønske, at drifts- og plejeplanen skulle medvirke til at fastholde forsvarets aktiviteter i området. Kommunen påpegede videre, at der bør gennemføres mere PR om offentlighedens adgang til Kulsbjergs Øvelsesplads, da det fortsat ikke i offentlighedens bevidsthed betragtes som et offentligt tilgængeligt areal. Det er derudover kommunens ønske, at Kulsbjerg Øvelsesplads' naturmæssige høje værdier fastholdes og udvikles. Naturværdierne har stor rekreativ betydning for nærområdet Nyråd og Vordingborg.

Hulemosesøen

Søen er ca. 12 tdr. land stor og ligger 40 m over havet. Den var tidligere en naturlig møllesø for Hulemosemølle. Søen ejedes tidligere af Hulemosegården, hvilket betød, at ejeren Jørgen Ravn i 1868 kunne indgå en aftale med Østifternes Sindssygeanstalt på Oringe om daglig at levere dem indtil 500 l overfladevand fra Hulemosesøen.

I 1953 begyndte man at udtørre Hulemosesøen for at anvende området til landbrugsjord. Det var der en del protester imod fra beboere på egnen, og man forsøgte at få fredet søen. Det lykkedes imidlertid ikke, da Naturfredningsnævnet fandt, at erstatningen til ejeren var for stor i forhold til den landskabelige værdi, der ville blive bevaret.

Brugen af området til landbrugsjord var ikke nogen større succes, og i 1971 blev søen genetableret.

Vintersbølleskoven

Vintersbølle Skov og By hørte indtil 1774 under Vordingborg Rytterdistrikt. Ved den store auktion i 1774 blev Vintersbølle solgt til etatsråd Niels Rybjerg, der også havde købt godset Øbjerggård i Køng. Skoven var dengang ikke så stor som nu, men da Rybjerg skulle bruge meget tømmer og brændsel til sin væverivirksomhed i Køng, nedlagde han en af de 4 gårde i Vintersbølle og lagde jorden ind under skoven.

Ved Køng Fabriks konkurs i 1820, kom skoven igen ind under kronen der i 1868 solgte skoven til godset Petersgård der stadig ejer skoven.

På Valdemar Atterdags tid blev skoven brugt til vildsvinejagter, og kongen lod derfor skoven indhegne med de såkaldte vildtbanegrøfter. De bestod af en vold med en grøft på hver side. Langs stranden kan der stadig ses rester af dem.

I skoven er der 7 stendysser, hvoraf den mest kendte er langdyssen på Valdemarsplads med Valdemarstenen. Sagnet fortæller at fordybningen i stenen er sat af hoven på Kong Valdemars hest under hans vilde ridt gennem skoven, og at strengen langs stenens kant er slået af hans pisk. I fordybningen står der ofte vand som skulle være godt til at helbrede vorter med.

Gennem skoven løber en bæk med udspring i Hulemosesøen. Tidligere da vandet blev opstemmet ved dæmningen i Blegen, blev bækken i den nederste del så bred at den fik karakter af en å. Den blev kaldt Vintersbølle Å, og der var mindst 2 broer over den, hvoraf den sidste blev fjernet i 1960-erne. Vandet i bækken var gennem 1800-tallet drivkraft for 5 vandmøller i skoven.

Den ældste og mest kendte af dem var Hulemose Mølle. Den lå syd for Kalvehavevej ved siden af Hulemosegården, og den findes allerede omtalt i 1513, hvor den nævnes i Vordingborg Lens jordebog. Møllen blev drevet af et overfaldsvandhjul der i 1882 blev erstattet af turbiner, men da disse ikke havde så stor kraft, blev møllen efterhånden kun anvendt af ejeren til eget brug. Møllen blev nedrevet i 1945 og der findes ingen spor af den. Møllen var ejet af Hulemosegården der havde yderligere 2 vandmøller i skoven.

Havemøllen lå syd for landevejsemøllen hvor nu dæmningen med Bakkebøllestien (tidligere Kalvehavebanen) går over kløften. Møllen blev bygget omkring 1774 og var i brug til omkring 1912. Der kan ses en smule af dens fundament syd for dæmningen.

Den tredje af Hulemosegårdens møller lå hvor bagløbet fra Hulemosesøen løber sammen med møllebækken. Den blev formentlig opført i 1720-erne. Omkring 1852 blev den moderniseret, men den kom aldrig i brug igen, og brugtes senere kun til beboelse. Der findes heller ikke noget tilbage af denne mølle.

Theisens Papirmølle var skovens fjerde vandmølle og lå i skovens udkant ved Nyråd Mark. Den er formentlig bygget omkring 1840 og var ejet af købmand Theisen i Nyråd. Møllen var en stampemølle og producerede papir af gamle linnedklude. Møllen var formentlig kun i drift en kortere årrække, for i 1880 anvendes bygningerne til beboelse for ansatte ved væveriet i Blegen. Der findes stadig bygninger på stedet.

Skovens femte vandmølle lå ved Blegen , hvor der omkring 1800 blev etableret et blegeri for Kjøng Fabrik. Vandhjulet blev brugt til at drive vaskemaskinerne og rullemaskinerne, og senere da væveriet var flyttet til Blegen, brugte man også vandkraften til at drive spolemaskinerne. Dæmningen med hullet til stigbordet kan stadig ses på stedet. Dæmningen brugtes til at opstemme vandet i møllesøen, således at man ved at hæve og sænke stigbordet kunne regulere vandstanden i søen og vandmængden til vandhjulet.

I 1850 blev Blegen og blegeriet solgt til Kjøng Fabrik der 1851 flyttede sin virksomhed i Køng til Blegen. Fabrikken beskæftigede på et tidspunkt omkring 100 mennesker, og vævede så fine varer at den leverede til såvel det danske som til udenlandske kongehuse. Man vævede damask, drejll og lærred. I 1872 fik fabrikken guldmedalje for sine tekstiler ved Den Nordiske Industri- og Kunstudstilling i København, og i 1888 fik den sølvmedalje. Men derefter gik det tilbage for fabrikken. Man kunne ikke klare sig i konkurrencen med de store nye hvidevarefirmaer, og derfor åbnede ejeren i 1891 et sommerpensionat på stedet.

I 1906 lukkede fabrikken helt, og Blegen og bygningerne blev solgt til godsejer Ida Suhr på Petersgård. Alle bygninger bortset fra udhuset er borte. Den hvide villa på stedet er opført i 1920-erne.

Maren Apels hus er det eneste hus med tilknytning til Kjøng Fabrik der er bevaret. Huset ligger et par hundrede meter fra Blegen på det der dengang var en stor, lys og åben plads ved åen. Huset der også kaldes Beværterhuset, er bygget i 1850 – 51 til bolig for en væver ved fabrikken. I udkanten af skoven ved Vintersbølle Skovvej ligger en hvid villa. Den kaldes i daglig tale for Målet. Her blev Oringe Vandværk bygget i 1868, da ejeren af Hulemosegården indgik en aftale om daglig at levere 500 tdr. overfladevand fra Hulemosesøen til Sindsygeanstalten Oringe. Vandet blev rensat i nogle filtre i jorden og ført gennem en jernvandleledning til Oringe.

Ved stranden vest for Vintersbølleskoven opførte "Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse" i 1938 et sanatorium der samme år blev indviet. Senere blev det børnehospital og "Ældrecentret Vintersbølle Strand".

Langs den nordlige del af skoven går Bakkebøllestien. Her gik jernbanen mellem Vordingborg og Kalvehave i perioden 1897 til 1959, hvor banen blev nedlagt.

WORK-SHOP

om kulturarv i Nyråd

ved borgermødet 22.november 2012
i samlingsalen, Kulsbjerg skole

Ved work-shoppen blev [vandet og skoven](#) og [hovedgaden og købstaden](#) diskuteret og *brain-stormet*.

Ved fem borde blev temaerne [erhverv i Nyråd](#), [træer i Nyråd](#), [skoler i Nyråd](#), [Blegen og hørvævning](#), og [nyt liv i gamle huse](#) drøftet. Til hvert tema blev der holdt et oplæg af lokale og lokalt engagerede ildsjæle som arbejder frivilligt med kulturarven i foreningsarbejde og fritid.

I det følgende summeres der op og fattes sammen på borgernes input og de kulturarvsmæssige kerneudsagn, forslag og emner refereres.

Nyråd er en lille by i det grønne

Der er mange måder at opleve og bruge sin by på

Billede: Rasbak under cc generic license

Billede: Sanjay Acharya under cc generic license

PROGRAM

Kl. 19: Et lille stykke klavér

August Schollain Birckner

Kl. 19.10: Introduktion til kortlægningen:

Rosa Philippine Schollain Birckner, Vordingborg Kommune

Kl. 19.20: Oplæg ved

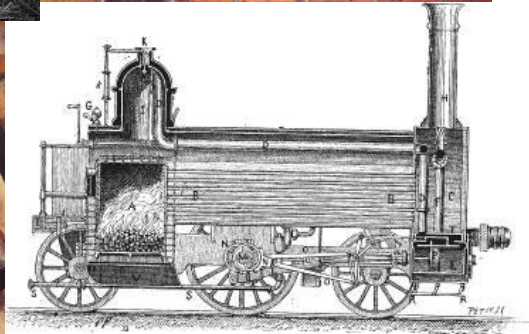
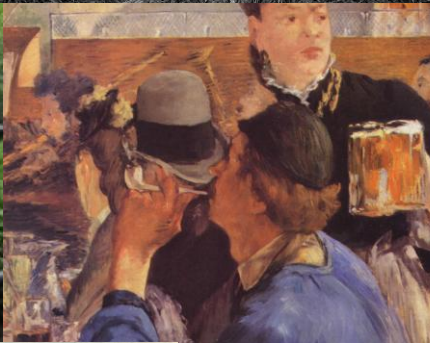
- Lars Lyngskov, Lokalhistorisk forening:
Erhverv i Nyråd gennem tiden
- Jette Jørgensen:
Træer i Nyråd
- Inga Halldorsdottir, Lokalhistorisk forening:
Skoler i Nyråd
- Inge Silz, Bevaringsforeningen Vordingborg:
Blegen og hørvævning
- Herbert Silz, Bevaringsforeningen Vordingborg:
Nyt liv i gamle huse

Kl. 20.35: Pause med kaffe og kage

Kl. 20.50: Workshop

Cafébordsmøde og diskussion af de præsenterede temaer. Afsluttende fælles drøftelse af temaerne

ERHVERV I NYRÅD GENNEM TIDEN

Oplæg ved Lars Lyngskov,

Lokalhistorisk forening

Erhvervet

Nyraad er unik, forstået på den måde, at den nordlige side af hovedgaden var landsogn og den sydlige side hørte under købstaden Vordingborg by, hvilket ikke er set andre steder i landet.

Det formodes at byen har haft købstadsrettigheder fra før 1231.

Har det ikke givet andre udfordringer, må det i hvert fald have været svært at håndhæve konsumtionsskatten. Det var en afgift på 8 %, som fra 1660 til 1851 blev pålagt alle varer, som indførtes fra land til by og betaltes ved byporten.

Hulemose Møllegård omtales første gang i 1513 og sammen med søen og bækken er den, grundlæggende for yderligere fire vandmøller i de følgende århundreder, samt vindmøllen som aflastning i 1810.

I 1637 svarede 15 personer såkaldt husskat og i 1735 var der i Nyraad 17 huse inklusiv gårdene.

I 1851 flyttes Kjøng Fabrik til Blegen og den femte og sydligste vandmølle etableres, hvormed en efter forholdene stor virksomhed i de næste 55 år, blev grundlagt.

Dette er formentlig også årsagen til, at ved Kalvehavebanens anlæg i 1897, placeres Nyraad Station tæt på Vintersbølle Skovvej, som ellers er i udkanten af byen, der ellers nu er vokset op.

Erhverv i Nyraad i 1836, jf. P.A. Klein: "Vordingborg Købstads Historie".

Købmænd	2
Brændevinsbrænder	1
Skomagere	2
Væver	1
Smede	1
Lysetøber	1
Spækhøker	1
Avlsbruger	1
Snedker	1
Tømrer	1

Hvis vi inddeler erhvervslivet i: landbrug, produktion, håndværk og handel, har der gennem tiderne været følgende:

Landbrug.

Der har været flere større og mindre landbrug i selve bykernen, og udover allerede omtalte Hulemose Møllegård, var der bl.a. "Elmegård", som på trods af, at den lå på sydsiden af gaden, var beliggende i landsognet.

Den var oprindelig en firelænget gård, som har en lidt speciel historie, idet den i mange år gik under betegnelsen Universitetsgården og var ejet af gårdejer Hans Hansen, efterfulgt af nevøen Christian Hansen. Den tilhørte Københavns universitet og svarede afgift til dette, som andre bøndergårde gjorde det til herremanden. Gårdens forbindelse med universitetet kan henføres til en institution, Kommunitetet, stiftet af Frederik II i 1569, som fik penge fra forskellige godser og gårde på Sjælland og Lolland-Falster. Afgifterne skaffede 100 fattige studerende fri kost middag og aften under deres studier ved Københavns universitet.

Beboelsen er stadig tilbage, af det der dengang var byens største gård, med jord helt ned til Vintersbølle strand. Nu er al jorden solgt fra, til henholdsvis arealet hvor Børnesanatoriet blev bygget og indviet i 1938 og grunde til bebyggelse af parcelhuse opført i 60'erne og 70'erne.

Der var desuden cirkusplads bag "Elmegård".

Produktion.

Bryggeri var her indtil i midten af 1940'erne og bygningerne er efterfølgende brugt til andet formål, navnlig beboelse og er de senere år blevet nænsomt renoveret.

Cementstøberi var der i Vognmandsgården i 60'erne og 70'erne.

Nyraad Handelsgartneri grundlagde Jørgen Ravn i 1921 på ¾ ha jord, med drivhuse med frugt, bær og blomster, hvor nu sportshallen ligger.

Nogle driftige erhvervsfolk besluttede omkring 1911 at bygge et elektricitetsværk på andelsbasis. Dette blev taget i brug i 1913 og fungerede indtil 1925, hvor rettighederne som leverandør af vekselstrøm overgik til SEAS. Bygningen ligger her stadig med adressen Krovej 30.

Frugtplantager har der været flere af. Mest kendt er nok kirsebærplantagen, hvor Præstegården nu er opført og boligbebyggelsen af samme navn ligger. Arealet på den nordlige side af Hovedgaden, hvor nu boligerne på Theisensvej er, hørte også med og her blev dyrket frugt.

Desuden var der en frugtplantage mellem Drejerskoven og Florke, samt flere i Bakkebølle og ikke mindst den største af dem alle, Frugtplantagen Baltica, hvor nu sommerhusområdet Frugthaven ved Bakkebølle strand, ligger.

I 1891 købte egnens bønder Nyraad Brænderi og oprettede Nyraad Andelsmejeri, som lukkede i 1968 og den nuværende bygning, som i dag anvendes til lejligheder, er opført i 1937.

Savværk var der fra 1912 til en brand satte en stopper for det i 1968, hvor to gule parcelhuse sidenhen blev opført på Hovedgaden 99-101.

Teglværk har der ikke kun været på Munksgårdsvej, hvor nogle af bygningerne stadig ligger der, og nu anvendes til andet formål. Men øst for Hulemosegården omkring ved Bakkebøllevejs udmunding i Kalvehavevej, lå omkring midten af 1800-tallet Hjortholms Teglværk.

I øvrigt er flere af ovennævnte virksomheder nærmere beskrevet på Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyraad hjemmeside: www.vinterhistorie.dk

Håndværk.

I næsten hvert hus på Hovedgaden, har der i tidens løb samtidig med bolig, også været drevet en butik eller et håndværk. Her i uprioriteret men alfabetisk rækkefølge: Barber, blikkenslager, bødker, cykelsmed, damefrisør, el-installatør, glarmester, karetmager, maler, mekaniker, murer, sadelmager, smed, skomager, skrædder og tømrer.

Til forskel for i dag, var boligerne dengang væsentlig mindre, til gengæld var børneflokkene ofte større og huset indeholdt også en forretning eller produktionslokale!

Handel.

På nogenlunde samme måde var det med handel.

Bager, bedemand, blomsterforretning, fotograf, købmænd, slagter, sparekasse, sæbehus, trikotage, vognmand og øldepot.

Tilbage i 1920'erne er beskrevet hele fire benzintanke. Det har formentlig blot været en enkelt pumpe hvert sted, for primært at dække behovet til motorcykler, men antallet står ikke rigtig proportionalt med nutidens bilpark.

Apropos pumpe. På samme tid var der desuden to gadebrønde placeret på Hovedgaden, hvor borgerne kunne hente drikkevand.

I 1787 omtales adskillige værtshusholdere og værtshusmænd (?) og et indbyggertal på 120 personer.

Ved folketællingen i 1801, var der 10 brændevinsbrænderier i byen. Bl.a. den første blegemester, skotske Charles Burd, som ejede et stykke jord oppe ved Kulsøen.

Desuden nævnes også tømmermand, avlsbruger, skomager, væver, grovsmed, drejer, klejnsmed, skrædder og skorstensfejer.

Desuden - telefoncentral, lillebilkørsel, biludlejning og så har der været adskillige sommerpensionater i området. Det gælder bl.a. pension "Hjalet" i Bakkebølle, "Vintersbølle Strand" ved Florke, pension "Solfang" på Hovedgaden, samt en hel masse mere eller mindre uautoriserede, idet mange københavnere havde et behov for at komme *på landet* og de lokale kunne bruge en kærkommen ekstraintægt, og således fandt man så pladsen.

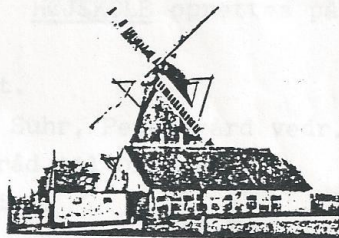
I dag er der desværre kun tilbage; benzintank, kro, møntvaskeri, pizzeria og ikke mindst Dagli' Brugsen, med postekspedition, i det der fra postnumrenes indførelse i 1967, hed: 4774 Nyraad.

Oplæg ved Lars Lyngskov, Tidslinjer, erhvervsrelateret

Årstal og Hændelser, der vedrører Nyråds Historie

I

- 10.000 f. Kr.: Sidste istids is bortsmelter.
- 1348 Nyråd skrives Nyrud dvs. ny rydning
- 1501 Nyråd skrives Nyraadt
- 1513 Hollemosø Vandmølle nævnes 1. gang i en jordebog ang. landgilde
- 1588 Chr.IV beslutt. at anlægge Nordeuropas største kgl. jagtskov "Sydsjælland"
- 1552-55(?) Latinskolen i Vordb. bygges.
- 1664 (måske lidt før) bygges vandmølle nr. 2
- 1670-1701 er Hulemose Møllegård livgeding (underhold) f. Prins Jørgen
- 1671 Konsumtionsskatteforordning og indhegningsbestemmelser.
- 1701 Hulemose Møllegård bliver ryttergods (krongods til underhold for dansk rytteri)
- 1702 Fr. IV fornyer vildtbanevoldene
- 1720-erne opføres den sydligste mølle på Holtet, en stampemølle.
- 1722 Ny skole i Vordb. indrettes også til børn fra Nyråd.
- 1734 3/5 gennembrydes vejen af Hulemosesøens vand. "Vandfloden"
- 1742 Bakkebølle Skole bygges også til brug for børn fra Nyråd.
- 1774 Mellekste mølle, "Havemøllen" opføres
Hulemose Møllegård sælges fra Vdb. Slot til fri ejendom.
Vildtbanen opgives.
- 1800 Vintersbølle udskiftes
- 1806 Nyråd Vindmølle opføres.
Danmarks 3. største?
Vandmøllernes drift standses.
- 1808 Vandmøllerne atter igang.
Hjortholm udstykkes.
- 1808-11 J. Lind indretter oliemølle, sæbemølle, valkeværk og papirfabrik
- 1826 Ekstra love vedr. købmandshandel uden for købstæderne.
- 1827 I Nyråd ansættes en underbetjent og en strandkontroller.
- 1831 Hestemølle oprettes som hjælpemølle for vindmøllen.
- 1832 Nu kun én person til at kontrollere konsumtionsskatten i Nyråd.
- 1835 Købmandsgården grundlægg. af købm. Theisen og bliver i fam. i 88 år.
- 1845 15/4 Justitsråd Oxenbøll kæmper for Nyråds købstadsrettigheder
På et borgermøde stemte 15 imod og 24 for købstadsrettigheder.
- 1849 Hulemose Møllegård brændte d. 15/5. 9 mennesker omkom.
- 1849-50 Hulemose Møllegård genopbygges som 3-længet gård.
- 1850 Nyråd Skole bygges.
- 1851 Kjøng Vævefabrik flyttes til Vintersbølle Bleg.
7/2 ophæves konsumtionsskatten;
18/5 køber købmand Jørgen Ravn, Svendborg Hulemose Møllegård,
som derpå ejes af Ravn i 25 år.

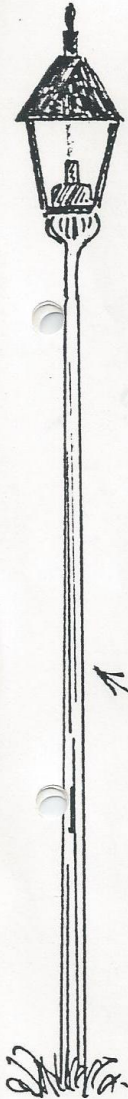
1855 16. april

Salg 9. juli 1876

Årstal og hændelser, der vedr. Nyråds Historie

II

- 1853 Skoleprotokollen starter
- 1868 Nyråd Teglværk grundlægges. (4Kronhage-generationer følger)
Lars Munks Dagbog fra Farø skrives.
Jørgen Ravn sælger Hulemose-søvand til Oringe (500 tdr. pr. døgn)
- 1870 Jernbanelinjen Købh.-Vordingb. åbner 4/10.
- 1871 Sprøjtehuset i Nyråd bygges.
J. C. Ellehammer fødes.
- 1877 Asylet bygges.
- 1880 Postfordeling fra Theisens købmandsgård af Post-Stine
- 1882 Oktoberstorm vælter Hulemose Møllegårds lade efter konfirmationsfest.
- 1884 Masnedsundbroen er færdig 15/1
- 1891 Nyråd Mejeri starter.
Bryggeriet bygges
Sommerpensionat "Blegen" oprettes.
- 1892 Holger Munk fødes
Jørgen Ravn fødes 4/6. "Hulemoseæblet" = "Dr. Louise-æblet"
- 1897 Ingeniør Valdemar Hvidt omkommer i sept. v. en arbejdsulykke.
Kalvehavebanen indvies 1. okt. HØJSKOLE oprettes på Rosnæs
- 1901-2 Mejeriet ombygges.
- 1903 Gedser Warnemünde får færgefart.
Deklaration af godsejer Ida M. Suhr, Petersgård vedr. vandledningen gennem skoven fra Nyråd til Oringe.
- 1904 Købm. Johansen starter forretning.
Bryggeriets stuehus bygges.
Petroleumsgadelys i Nyråd. Måske før?
- 1906 Væveriet ved Blegen ophører.
Ellehammer foretog Europas første flyvning. Lindholm 12/9.
- 1910 Central Nymark etableres.
Elektricitetsværket bygges.
- 1910-11 Bakkebølle- og Nyråd Forskole bygges samt Vintersbølle Skole.
- 1912 Savværket etableres.
- 1921 Havemøllen faldt sammen.
Nyråd Handelsgartneri starter.
- 1922 Kulsøbækken (Fløbækken?) rørlægges.
- 1922-24 Nyråd Hovedgade brolægges.
- 1923 Møns Omnibusser (Stege-Vordingb.-Næstv.-Korsør) etableres.
- 1923-28 Gudstj. i Vintersb. Skole hver 4. sønd. kl. 14.
- 1924 Vejbanen over vandrenden til Hulemose Vandmølle styrter sammen.
Nyråd Mejeri udvides.
- 1926 Theisen afhænder Købmandsgården.
- 1927 Nyråd Idrætsforening starter.

Årstal og Hændelser, der vedr. Nyråds Historie

III

- 1930 Dagmar & Mogens Schrader, Ørnehøj: "I de lyse nætter"
- 1935 Sprøjtehuset nedrives.
- 1935-36? Elværkets funktion ophører.
- 1937 Storstrømsbroen indvies 26. sept.
- 1938 Vordingborg Landsogn indlemmes i købstadskommunen.
Vintersbølle Tuberkulosesanatorium bygges.
- 1940-45 Vindmøllen nedrives.
- 1942 Beskyttelses-bunker bygges på sprøjtehus-tomten.
- 1943 Dronning Alexandrines Bro (Mønsbroen) indvies.
- 1945 Vandmøllen, Landevejsmøllen sælges til nedrivning.
- 1948 Buko lejer Bryggeriet.
- 1949 Prael overtager Hulemosegården.
- 1955-56 Hulemosesøen tørlægges og drænes umiddelbart efter.
- 1956 Det menes, at den sidste stump brostensbelægning på
Nyråd Hovedgade forsvinder.
- 1959 Kalvehavebanens sidste dag er d. 31. marts.
- 1964 Bollwinchel køber Hulemosegården. *Skdt 3.10.1966 Johan Prael til Vordingborg Komm.*
- 1966 Vordingb. Kommune køber Hulemosegården m. henblik på udstykn.
Købssum 1.000.000,-
- 1967? Mejeriet nedlægges.
Hulemosevej anlægges.
- 1969 Savværket brænder.
- 1971 Kulsbjerg-området erhverves af militæret.
Hulemosesøen gen-etableres i sept.
- 1974 17/6 beslutter kommunen, at Nyråd skal have en ø.
I efteråret etableres stianlægget omkring Hulemosesøen
og Nyø ell. Frodes ø dannes til fuglereservat.
- 1985 Farøbroen indvies d. 2. juni.

VORDINGBORG.

ENERET.

S. WAHL - HANSEN,

Workshop-gruppe 1

Erhverv 1:

1959 Jernbanen lukkede

Interesse i at undersøge betydningen af VINTERSBØLLE og FLORKE

Cykelstien på det gamle banespor/Kalvehavebanen synes for smal – den bør vedligeholdes bedre

Erhverv 2:

Muligheder

Der efterlyses en god slagterbutik, jf. Stensved. Når butikkerne forsvinder, forsvinder også kunderne.

Bageren er lukket for kort tid siden

Der savnes en god frisør

Efterlysning af uddybende beskrivelse af:

Det gamle teglværk (Inge Andersen)

Bryggeriet (Peter Pihl)

Savværket

Mejeriet

Idrætsforeningen (Niels Christensen m.fl.) og samarbejdet med skolerne

Brugsen

Gl. Købmandsgård med skydebane bagtil (Ditmann, Hans Petersen)

Vaskeri

Murermester Wulff

MULIGHEDER
EN GOD SLAGTERBUTIK (SE STENSVED)
NÅR BUTIKKERE FORSVINDER SÅ FORSVINDER KUNDERNE
FOR KORT TID SIDEN
EN GOD FRISØR
BAGEREN

Teglværk (Inge Andersen)
Kildevej pl.

Bryggeriet (Peter Pihl Michael)

Savværk (ETSC)

Mejeri

Idrætsforening (Pia Lønn og Lønn)
Niels Christensen
Shok m/m

Brugsen og

gl. Købmandsgård Ditmann
+ skydebane
Hans Petersen

Vaskeri

Murermester Wulff

① Hvornår lukkede Jernbanen? 1959
Kalvehavebanen

② Hvad betyder Vintersbølle?

③ Hvad er Florke?

④ Cykelstien ved ~~anlægningen~~ Kalvehavevej
for smal.

Tilføjelse til Elmegården

af Holger Fugl Jakobsen, Langebæk Lokalhistoriske Arkiv

Mine tipoldeforældre var ejere af Elmegård fra 1837. Fra 1774 var den under Iselinge gods (iflg. Vagn Boberg Nielsen)

De var dengang begge ansat på Iselinge: Catrine Jacobsdatter og Hans Jørgen Christiansen.

Hans Jørgen Christiansen blev udnævnt til politiassistent (sognefoged i 1846)

Han dør i 1873 62 år gammel, og deres eneste barn: sønnen Christian Hansen

Født i 1837 har overtaget gården i 1867 og bliver politiassistent efter sin far til han dør i 1898 kun 61 år gammel.

Der bygges nyt stuehus i 1889. Stuehuset blev bygget i den firelængede gårds forhøje, meget praktisk med indgang direkte fra gaden. Det blev bygget, fordi politiet krævede at offentlige papirer og dokumenter skulle opbevares under fast tag.

Det gamle stuehus var med stråtag og blev formodentlig bygget i 1744, som der stod på en bevaret bjælke, da de øvrige udbygninger blev nedrevet. Vist først i 1990'erne

(Ovenstående har min morfar Frederik Hansen f. 1889 fortalt, han var det yngste barn af de 10 som Johanne og Christian Hansen havde. Deres søn Hans født 1879 overtog gården i 1919 og siden Christian Hansen (min mors tvillingebror) i 1960 men havde bestyret den i 10 – 15 år for enken Jenny, da Hans og Jenny var barnløse.

Elmegården var kendt for 2 store elmetræer som stod omkring den lille høj (nu på hjørnet af Dalstrøget og krovej) De blev jo også ramt af Elmesygen og fældet.

Som børn besøgte min familie tit min morbror og deres børn og så skulle vi altid op på "højen" hvor vi dengang kunne se ud over storstrømmen.

TRÆER I NYRÅD

Oplæg ved Jette Jørgensen,

Tegner

"Jeg har altid været fascineret af træernes form og struktur. Fra ganske tidlig har de været et af mine yndede tegneobjekter. Det har givet mig en naturlig interesse for træernes arter og måden de vokser på, så jeg på lang afstand selv om vinteren, for det meste kan se hvilket træ jeg har for mig.

Jeg har mange forskellige steder, ganske bestemte træer jeg altid vender tilbage til, fordi de har en vis personlighed. Det er tit træer i skovbryn eller andre steder, hvor de står solitært, og derfor er mere markante end træerne inde i skovtykningen.

Jeg kan næsten sige, at mit forhold til visse træer er af åndelig karakter. Netop fordi jeg også har interesseret mig for det historiske i den kendsgerning at mennesker, der levede i tidligere tider end den kristne, har brugt visse træer, og dyrket dem som udtryk for det hellige. Og der henviste jeg til Mads Lidegaard: "Danske træer fra sagn og tro"

Jeg læste et lille citat derfra, oversat fra engelsk af Frank Jæger:

"Træet er varmen på din arne de kolde vinternætter. Det er den venlige skygge, der skærmer dig mod sommerens sol. Det er bjælken som opholder dit hus, døren for dit hjem, pladen på dit bord, brættet i din seng, skaffet på dit værktøj, spantet i din båd. Træet er vuggens gænge, fjælen i din kiste."

Jeg indledte med at spille et par minutter af en cd med skovens lyde, og jeg medbragte et par store tegninger af træer, som folk kunne kigge på mens jeg talte."

Jette Jørgensen refererede i sit oplæg til de Krumme Ege, som ligger/lå vest for Nyråd, som gamle træer der har fået stor betydning for området.

Vinterskove med udsigt over Storstrømmen 24. marts 2011

Uddrag fra Mads Lidegaard: *Danske træer fra sagn og Tro:*

"De krogede Ege eller Valdemarsegene,

Vordingborg landsogn og kommune, var oprindelig en samling af 6 fritstående ege 1,5 km øst for byen ad vejen mod Nyråd lige syd for denne.

For nogle år siden faldt to af dem, men afløsere blev straks plantet. Den ene af de to tiloversblevne blev ramt af lynet og står nu i et lille anlæg i vejkanten uden blade og kviste, lige øst for den ene af de nyplantede. Kun en står tilbage i marken med en tyk stamme og en flad krone, 30 m syd for vejen. Egene blev fredet i 1959.

Alle egene havde meget flade kroner, som om de var klippede med en kæmpesaks, og det skyldtes efter sagnet, at kong Valdemars vilde natlige ridt gik hen over træerne. Kongen skal også have bundet sin hest til den halvvisne eg. Hvis den fældes, vil Vordingborg brænde. Der færdes også diverse spøgelser på stedet.

Grunden hertil skulle være, at en mand engang på det sted forlod sin svangre kone. Siden vendte han tilbage som en varulv og angreb hende. Hun slog efter ham med forklædet, og da de siden kom hjem, opdagede hun, at der sad rester af forklædet i hans tænder (DFS).

Min meddeler, stud. Mag. Steffen Jensen, der er barnefødt på egnen, tilføjer en variant af sagnet: Kong Valdemar hørte engang, at dronningen lå meget syg på Vordingborg Slot, og for at nå frem, red han så hurtigt, at alle tre ege blev krumme, da han red forbi.

Denne variant er måske påvirket af Valdemar Sejrs ridt til Ribe til Dronning Dagmars dødsleje. Men det gik ellers vildt nok til med kongens natlige ridt efter Slage Langpatte, en hekseskikkelse med bryster så lange, at hun kunne slænge dem op over skuldrene. Kong Volmer var Sydsjællands skyts- og værneånd, og derfor jagtede han hver nat uånderne ude i sogneskellene. Herom findes mange sagn på disse egne.

Litt.:
Br. 1, 296."

Workshop-gruppe 2

Træer:

Bevaring af de gamle træer er vigtig:

- De er en del af Nyråds varemærke
- en del af kulturarven
- de giver området karakter

Variet grønt!

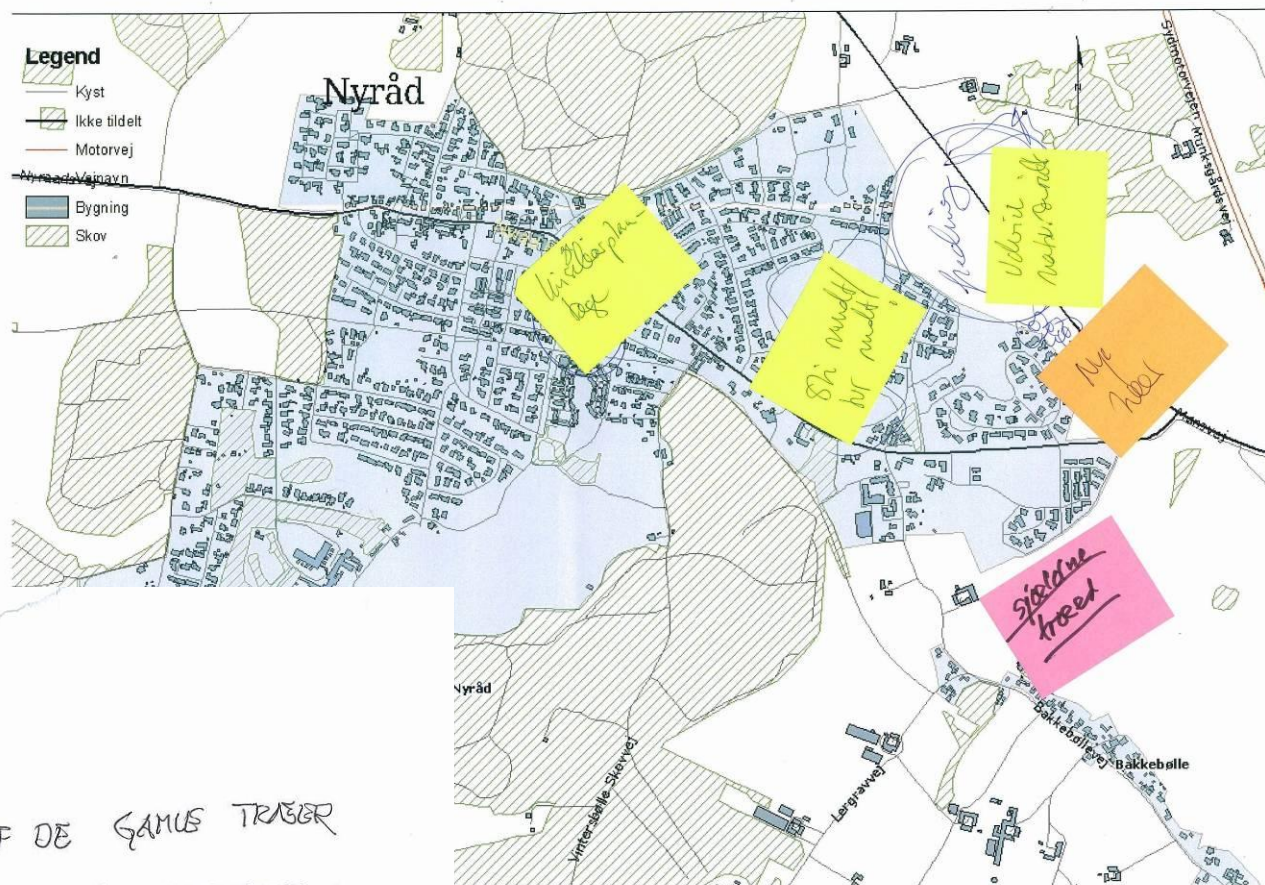
"Man kører ind i en skov, når man kører ind i byen"

Træer giver struktur og er en vigtig del af kulturarven.

Den nyplantede skov ved Fladbækken har allerede givet resultat i forhold til den grønne løvfrø – men er også et vigtigt rumligt element

Der er meget varieret grønt i Nyråd: forskellige typer skov og alléer

Markér, gør opmærksom på sjældne træer

BEVARING AF DE GAMLE TRÆER

- EN DEL AF NYRÅDS VAREMÆRKE
EN DEL AF KULTURARV

GIVER OMRÅDET KARAKTER
VARIET "GRØNT"

SKOLER I NYRÅD

Oplæg ved Inga Halldorsdottir,

Lokalhistorisk forening

Det her trykte er med tilladelse fra Lokalhistorisk forening Vintersbølle/Nyråd, taget fra foreningens hjemmeside

Vintersbølle skole – en landsbyskole

Den særlige købstadsordning, hvor halvdelen af Nyråd indgik i Vordingborg Købstad, betød, at en del af Nyråds børn egentlig skulle til Vordingborg for at gå i skole, mens resten skulle gå i landsbyskolen i Nyråd. Dette blev dog i en årrække klaret i mindelighed i et skolefællesskab mellem landsognet (omfattende bl.a. Masnedsund, Marienberg, Nyråd, Vintersbølle og Bakkebølle) og købstadskommunen. Efter skoleloven af 1899 steg kravene til skolernes indretning og fagudbud, og der blev væsentlig forskel på en landsbyordnet skole og en købstadsordnet skole.

I 1908 kom endnu en ændring af skoleloven, der yderligere uddybede forskellen mellem landsbyskolen og købstadsskolen. Disse øgede krav samtidig med et stærkt stigende børnetal i landsognet medførte opsigelse af skolefællesskabet. Landsognet var af den opfattelse at for de 35 kr. pr. barn, de skulle betale til Vordingborgs købstadsskoler, ville de kunne etablere et ganske fint landsbyordnet skolevæsen selv. I 1909 vedtog sognerådet således oprettelsen af Vintersbølle skole, idet de to nuværende skoler i Bakkebølle og Nyråd skulle omdannes til pogeskoler – dvs. forskoler for 1.-3.klasse. Børnene, der boede på købstadssiden af Nyråd, kunne stadig gå i landsognets skoler.

Ved byggeriet af Vintersbølle skole kunne man fuldt ud leve op til alle krav til en moderne skole. Selve skolebygningen havde 2 klasselokaler og 2 mindre opholdsrum. De kunne let slås sammen til et tredje klasselokale. Klasseværelsernes gulv var af pitchpinebrædder. Gangene var belagt med hollandske fliser. Væggene var cementpudsede og malet med terracottafarve. Skolen havde endvidere gymnastiksal og lærerboliger.

Vintersbølle skole blev færdig til indvielse 4. april 1911. Der blev holdt taler – sognerådsformanden, provsten og til sidst førstelæreren – og der blev sunget sange – fra den danske sangskat, men også af den hjemmelavede slags, som førstelærer Andersen selv havde skrevet:

*Så lad vort skolehus da hegnet være
af fælles kærlighed og fælles tro
og lad os altid hjælpes ad at bære
det frem, så her en frodig vækst kan gro:
et børnekuld så frisk som vårens vinde
en ungdom lys i sind og god og glad
så skal det aldrig spørges nogen sinde
hos os, at hjem og skole skilles ad.*

Det var fremsynede folk – disse mennesker. Bevidste om skolens mål. Forældre, børn og unge var mødt talstærkt op. Skolen var tegnet og bygget af lokale folk og kostede den nette sum af kr. 31.000. Men visionerne om en skole, der byggede på tradition og fornyelse, på et godt tillidsfuldt samarbejde mellem skole og hjem, og at børnene vejledtes efter deres vejs beskaffenhed gennem samtale og anerkendelse – ja, det var hovedpunkterne i dagens taler.

Skolen begyndte med 4.-6/7.klasse – en landsbyordnet skole med to forskoler. På billedet fra 1919 kan vi tælle ca. 85 børn og 3 voksne.

Vintersbølle skole – en købstadsskole

I 1937 blev Vordingborg kommune og Vordingborg landsogn enige om at indlemme landsognet i Vordingborg kommune. Skolemæssigt fik dette stor betydning, idet børnene på Vintersbølle skole fik mulighed for at få en bedre skolegang. I de tider var der stor forskel på muligheden for videre uddannelse, om man gik i "den stråttækte" eller om man gik i en byskole. Samtidig trådte en skolelov i kraft, hvor mellem skole og specialundervisning kom ind i ordbogen.

Vintersbølle skole blev købstadsordnet i 1943 og blev en grundskole med fri mellem, dvs. en eksamensfri mellem skole. Det var midt under 2. verdenskrig med alle de usikkerheder dette medførte. Skolen havde kun været jævnt vedligeholdt i de 25-30 år den havde eksisteret. Opvarmningen var ved kakkellovne, der var das i skolegården. Krigens mangel på brændsel medførte at skolegangen om vinteren først begyndte kl. 9, og det blev forbudt at opvarme gymnastiksalen. Fra oktober 1942 var der ikke skolegang om mandagen. Men på andre områder var der godt nyt for skolen. Ændringen til købstadsordning betød, at 1. salen i skolebygningen blev indrettet til sløjdløkkale, håndgerning og lærerværelse.

Forskolerne i Bakkebølle og Nyråd blev endeligt lukket i 1948 på grund af elevmangel. For at løse pladsproblemet på Vintersbølle skole blev en barak sat op i skolegården. Det løste dog ikke problemet helt, for i 1951 måtte nogle elever til skolen på Kirketorvet. Utilfredsheden med skolens lokaliteter fik beboerne i området til at fare i blækhuset. Resultatet blev etablering af toiletter og håndvaske.

Vintersbølle skole – en overbygningsskole i forstaden

At skolen var et sted for traditioner og nyskabelser viste 4. maj 1957. Denne eftermiddag og aften og de mange efterfølgende år mindedes man befrielsen ved en forårs- og lysfest. Skolen blev centrum for en gymnastikopvisning, og der blev efterfølgende tændt lys i alle skolens vinduer. Et lys for hver elev på skolen. Af omtalerne fra disse lysfester kan vi se, at skolen i 1950-erne og '60-erne havde 130-150 elever.

Fra 1960 blev skolestrukturdebatter en tilbagevendende begivenhed. I 1959 indgik det i forslaget at børnene fra Vintersbølle skole efter fjerde klasse skulle til skolerne i Vordingborg. Heldigvis blev dette ikke tilfældet, da det tværtimod viste sig, at der var elevgrundlag til en et-sporet skole til 9. klasse med en særklasse. Dette skyldtes bl.a. udbygningen af Nyråd og Sandbergvej.

Det lykkedes i 1965/66 at få bygget to pavilloner, så skolens akutte lokalemangel blev løst. Hermed blev der plads til det stigende elevtal i indskolingen og til 8. og 9. klasse. 8. og 9. klasse var på det tidspunkt frivillige, da undervisningspligten kun var 7 år. Eleverne skulle komme fra såvel Ørslev som Øster Egesborg.

Udvidelsen ville betyde en øgning af elevtallet fra 140 elever til knap 200.

Pavillonerne indeholdt klasselokaler, et faglokale til geografi, historie og biologi og et til formning og sang. Herudover skulle der være et lokale til særundervisning og et elevværelse. Alle lokaler blev indrettet med grupperum.

I begyndelsen af 1970'erne var Iselingskolen ved at blive bygget. En ny folkeskolelov udvidede undervisningspligten til 9 år og realafdelingen blev erstattet af kursusdeling. Det var besluttet at eleverne fra Vintersbølle skulle til Iselingskolen. I 1977 ændredes beslutningen, idet Marienberg skole i et sidste øjeblik kompromis beholdt sin overbygning. Elever fra Vintersbølle skulle derfor til Marienberg skole i stedet.

Vintersbølle skole – Skolen ved Skoven

Fra 1977 sagde skolen farvel til 8. klasse og et tiår som overbygningsskole. Elevtallet nåede i disse år aldrig op over 200, da skolen kun havde et spor.

Et større ombygningsarbejde blev nu igangsat. Den gamle inspektør- og lærerbolig blev indrettet til skolebibliotek, konferencerum, lærerværelse og lokale til særundervisning. Forældrene byggede legeplads med hjælp og støtte fra lokale erhvervsdrivende. Og skolenævnet sagde ja til børnehaveklasse. Den begyndte i 1980 og nødvendiggjorde endnu en tilbygning.

Som træerne i skoven bredte skolen sig ved knopskydning. Nogen arkitektonisk helhed blev der ikke tale om, da man i 1983/84 fik sin længe savnede bygning – Kirken. Det første projektforslag opfyldte alle drømme til den moderne skole. Der blev prikket hul på drømmen, da det viste sig, at Vintersbølle ligger i et strategisk følsomt område, hvilket betød, at der skulle bygges sikringsrum. Det afsatte beløb måtte under ingen omstændigheder overskrides, hvorfor byggeriet skulle tilpasses økonomien. En skrabet løsning, men der blev trods alt to klasselokaler, et musik- og håndarbejdslokale samt et nyt sløjdelokale.

Bygningen blev indviet i 1985 – her afslørede dels kulørt glaserede elevrelieffer i ler og samtidig polkæprikkerne på facaden i stærke farver:

Sammen med de bevarede birketræer langs facaden danner prikkerne en sprælsk afgrænsning af legepladsen som symbol på glade og legende børn. Først den dag et par tøser spiller bold op ad skiverne, vil bygningen helt leve op til intentionerne.

Efter en så flot indvielse var man klar til et 75 års jubilæum i 1986.

Vintersbølle skole – Glade børn i en glad skole

Tiden efter 75 års jubilæet var præget af tanker om en modernisering af styrelsen af folkeskolen. Centralt blev det besluttet at skolenævnet skulle afløses af en skolebestyrelse og tjenestemandssystemet skulle afløses af en kommunal ansættelse af lærerne. Det havde ikke indflydelse på børnenes liv i hverdagen. For dem var det det øgede samarbejde mellem lærerne og klasserne, der var udtryk for de nye tider. Der kom nye og flere lærere til Vintersbølle Skole, og sammen med de mange udviklingsarbejder begyndte skolen langsomt at ændre sig til den samarbejdende skole, som vi kender den i dag.

Skolestruktur blev i starten af 1990-erne atter et tema, og i denne omgang lykkedes det at få 7. klasserne tilbage til Vintersbølle skole i 1992. Pladsen på Vintersbølle skole var trang og efter ændringen af folkeskoleloven i 1993, var det indlysende, at skolen ikke levede op til kravene til en moderne skole.

Den nye skolebestyrelse kendte sit værd og var særdeles aktiv i forbindelse med udbygningsplaner for skolen. Det lykkedes i 1998 at få vedtaget en totalrenovering af skolen til et beløb på kr. 14 millioner. Skolen

havde to spor fra børnehaveklasse til 7. klasse, og elevtallet var nået over 300 elever. Skolefritidsordningen kom til i 1999. De integrerede institutioner skulle opdeles i børnehave og en SFO, hvor lærere og pædagoger skulle samarbejde om børnenes hverdag. Hassellitten måtte udbygges og blev en del af skolen. Den pædagogiske diskussion var i front, virksomhedsplaner blev skrevet og "*Glade børn i en glad skole*" blev skolens overskrift. Relationer mellem børn, lærere, pædagoger og forældre var tidens store emne, og teamdannelse i en fase- og sporopdelt skole muliggjorde opblødningen af faggrænserne. Men udvidelsen af Vintersbølle skole og Hassellitten var endnu ikke afsluttet før skolestrukturdebatten blussede op igen, og i 2002 måtte 7. klasserne endnu engang forlade skolen.

Ved renoveringen blev der bygget ca. 1200 nye kvadratmeter, heri var skolekøkken, samlingsssal, musiklokale, nyt bibliotek og ny administration, derudover et lokale til natur/teknik og fysik og et til billedkunst og håndarbejde. De gamle pavilloner fra 1960-erne blev omdannet til moderne klasselokaler, med apsis til gruppearbejde og udgang til det fri. Lokalerne blev parvis bundet sammen med garderober.

I 2002 blev den flotte nye fællesbygning indviet til stor daglig glæde for alle. De store lyse lokaler er i dag samlingssted for mange aktiviteter både om dagen og om aftenen. Her mødes hele skolen til den månedlige morgensamling, klasser mødes til oplæg og fremlæggelser ved de tilbagevendende større samarbejdsforløb. Fællesbygningen summer af liv og er blevet det centrale mødested i undervisningen. Om aftenen er der dans, samling, månedlige foredrag, forældrearrangementer og teater. Til motionsdagen mødes hele områdets børn og voksne i idrættens tegn – endnu et af skolens særkender. Man kan roligt sige, at skolen er lokalsamfundets mødested – et kulturcenter.

Workshop-gruppe 3

Skoler:

Den gamle forskole i Nyråd blev børnehave, som fungerede indtil den nye børnehave blev bygget på Hasselvænget

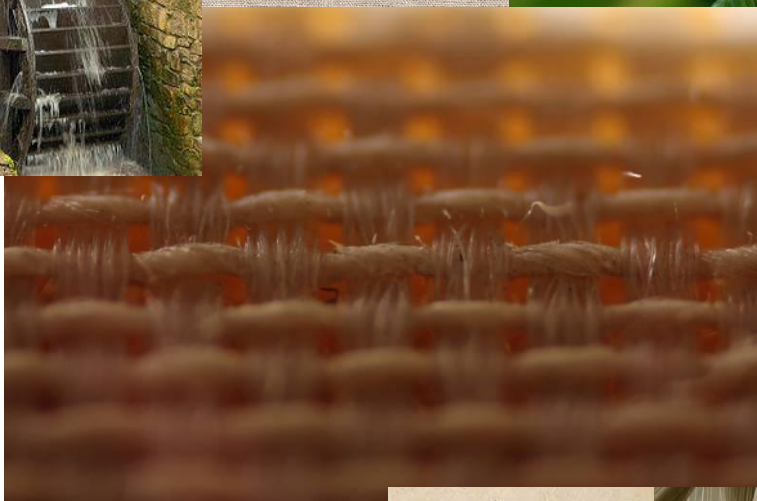
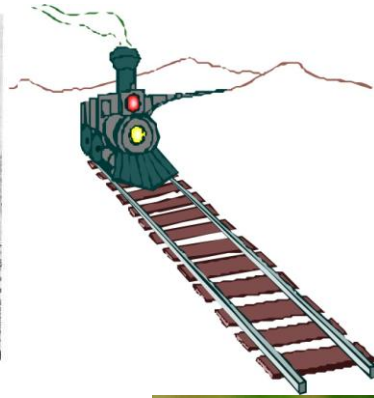
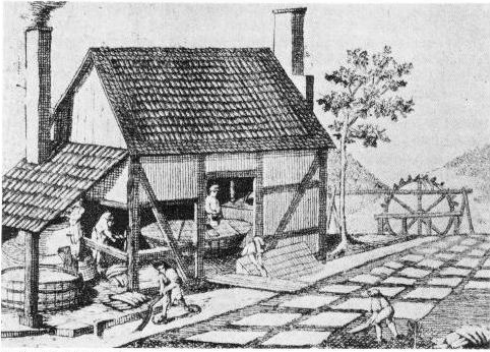
Fin fortælling om skolerne

Skolen har alle dage været sammensat af mange forskelligartede bygninger – dette er også dens særkende

Den er altid blevet brugt til mange ting: medborgerhus, kulturhus, bolig, omgivelserne til idræt

Den gamle ~~fors~~ forskole i Nyråd
blev børnehaven, som fungerede
indtil den nye børnehaven blev
bygget på Hasselvænget.

BLEGEN OG HØRVÆVNING

Oplæg ved Inge Silz,

Bevaringsforeningen

KØNG FABRIK og BLEGEN I VINTERSBØLLE

Køng Fabrik blev grundlagt i 1700-tallet og den blev hurtig kendt for den gode kvalitet. Foruden dygtige danske vævere kom der også udenlandsk arbejdskraft.

Fra Tyskland kom Georg Andreas Apel. Hans to sønner Johan Peter og Hans Heinrich kom i lære som vævere.

I 1851-52 flyttede Køng Fabrik hele væveriet til Vintersbølle, så man havde det hele samlet ved Blegen. Det betød, at man måtte bygge huse til væverfamilien. Således flyttede Hans Heinrich Apel og hustruen Maren ind til det hus, som vi nu kalder Beværterhuset. Dengang blev det kaldt Maren Apels Hus. Maren boede i huset fra 1851 til 1891, og det gik godt for Maren. Hun var dygtig og solgte te og kaffe til gæsterne.

Det gik også godt for produktionen i fabrikken, man var blevet Kgl.

Hofleverandør.

I 1872 vandt Køng Fabrik en guldmedalje - men det gamle væverhåndværk var allerede ved at blive overtaget af maskinerne.

Køng Fabrik ophørte i 1906 og dermed mistede også Blegen sin betydning.

Tilbage er kun historien: En grøn eng og Beværterhuset.

BLEGEN

På Algade 133 i Vordingborg ligger det fine gule hus, hvor instrumenteringsfirmaet Insatech har sine lokaler.

Her blev forfatteren Meir Aron Goldschmidt født i 1810.

Som voksen skrev han:

"Har du ikke nok hørt om Vintersbølle Blegen"

Hvor skulle man ellers blege? Thi ingensteds skinner solen så ren og

klar- Ingensteds vifter vinden så frisk over bøgeskov og en lille grøn slette og ingensteds strømmer åløb så dejligt - så gennemsigtigt, som her mellem bratte bøgebevoksede brinker. "

Blegen blev anlagt af Niels Ryberg i 1795. Da Ryberg kom til Køng og købte et stort område ved Øbjerggård, dannede han et helt nyt samfund. Der var Spindeskolen, hvor pigerne fik undervisning i dansk, regning og katekismus, og bagefter lærte de at bearbejde hørren, så man kunne spinde deraf...

Da min oldefar er en kendt væver fra Fyn, kan jeg ikke lade være at nævne ham i forbindelse med væverens situation, da maskinerne overtog deres håndværk i 1870'erne. - Han hed Jens Jørgen Møller (1842 - 1937). Han tog fra Gelsted på Fyn til København.

Den eneste mulighed for de trængte vævere var at holde sammen.

Socialdemokratiet og fagbevægelsen fandt sammen. De første førere Louis Pio og Poul Geleffs "forsvandt" til USA.

Hvis arbejderne stillede krav, var det ofte, at arbejdsgiverne svarede med fyring. I starten turde man ikke kalde det en fagforening, navet blev Vævernes Velfærdsforening.

På kongressen i 1895 tog forbundet navnet Dansk Tekstilarbejderforbund og i 1898 opstod de danske arbejderes faglige landsorganisation "DE samvirkende Fagforbund".

Jens Jørgen Møller blev formand for Dansk Tekstilarbejderforbund og arbejdede til 1935, han døde i 1937.

Da den store lockout afsluttedes i 1899 var han medunderskriver på "Septemberforliget". Han blev den længstlevende af de folk, der underskrev det berømteste dokument i dansk arbejderliv.

Workshop-gruppe 4

Hør:

Der ønskes skiltning så man kan finde Beværterhuset som jo er et meget velfungerende, fint lille sted der fortæller Blegens og hørvævningens historie i Nyråd

Fortælling på skilte hvor man finder oplysning om Blegen og hørvævning – hvad har "høreventyret" betydet for Nyråds udvikling?

Henvisning til Køng Museum

(Hvor har væveriet og andre relaterede bygninger ligget?) (findes allerede...)

Huitfeldts mindesten, gravhøje mv. synliggøres ved at lave en natursti – skiltning og historie

(det bemærkes at ruter og naturstier fremgår af www.vordingborg.dk)

[Det er en bevidst strategi fra Natursekretariatet at naturen ikke "skiltes til"]

Undervisningsmateriale: Tilbud til skoler om at én fra foreningerne kommer og fortæller om lokalhistorien

- hvad har Blegen betydet for Nyråds udvikling erhverv/andelsbevægelser

Natursti i Vintersbølle Skov!? – Vintersbølle strands historie – eks. Dyreenge

Information om Hulemosesøen – vandet fra åen

Skiltning, så man kan finde Beværterhuset

for tæl på skiltning ^{hvor} hvordan man finder oplysning om Blegen og hørvævning

Oplysninger: Gravhøje, Valdemars Plads

Hvor har væveriet ligget, og andre bygninger

Huitfeldts mindesten (skilt) og historie

Undersøgningsmateriale til brug til skoler og andre

Hvad har Blegen betydet for Nyråds udvikling Erhverv/Andelsbev.

Natursti i Vintersbølle skov!?

Vintersbølle strands historie man har gøddet TB koret, Eks. Dyreenge

Henvisning til Køng museum

~~TEMA: Blegens og hørvævning~~

TEMA:

Blegen og hørvævning

Sikker og letst i Nyråd!

Hulemosesøen → og vand fra åen.

NYT LIV I GAMLE HUSE

Oplæg ved Herbert Silz,

Bevaringsforeningen

Nyt liv i gamle huse

Børnehospital i Vintersbølle

Bevaringsforeningen i Vordingborg har i mange år afholdt Bygningskulturens Dag (BKD), med varierende temaer der som regel blev foreslået af kulturarvsstyrelsen. Den eneste gang, vi ikke fulgte Kulturarvstyrelsens tema var: Det offentlige bygger og vedligeholder.

Vi brugte til gengæld: Vinduer - bygningens øjne.

Vi har gennemført BKD med støtte fra Vordingborg kommune siden 1995.

Efter kommunesammenlægningen dannede Bevaringsforeningerne i Præstø og Vordingborg sammen med Bevaringsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur på Møn en Paraplyorganisation og vi kunne fortsætte med at afholde denne store begivenhed.

Kulturarvstyrelsen har siden år 2009 afskaffet Bygningskulturens Dag og satset på Verdens Kulturarv og været med i projekter som udpeger miljøer i Kulturarvskommuner, hvor Vordingborg Kommune også blev udpeget.

Vi i Bevaringsforeningernes "Paraply" synes dog at vore aktiviteter til BKD er blevet så populære, at vi fortsatte med at gennemføre BKD-dagen, hvor vi nu selv bestemmer temaet.

I 2012 havde vi en kæmpe tilslutning med at præsentere landsbymiljøer i kommunen. Én bus var var ikke nok, vi måtte bestille en ekstra og så var der ikke engang plads til alle der ville med.

I alle år har vi lagt vægt på at gøre opmærksom på kulturarven.

Når vi værner om kulturarven, bliver det meget lettere at formidle historien til de kommende generationer.

Desværre har man ikke altid gjort det.

Man skal ikke bevare alt det gamle for enhver pris.

Hvis gamle, men godt opførte bygninger bliver utidssvarende eller overflødig, kan man med respekt for det gamle, give den et godt og nyt liv, eventuelt med en nænsom ombygning med respekt for bygningens arkitektur.

I mange år har vi haft Vintersbølle Sanatorium i tankerne, når vi skulle gøre opmærksom på særlige bygninger, og hvis vi tog temaet fra

2001

der lød "NYT LIV I GAMLE HUSE" op igen, var det helt naturligt, at det fik en stor omtale. Dengang nævnte vi det blot blandt 25 andre bygninger.

Til gengæld har vi besøgt Nyråd Station på vores ekskursion og omtalt den i brochuren. Stationsbygningen blev efter banens lukning anvendt som postekspedition. Nu er den en privat bolig. Den overdækkede terrasse kan stadig genkendes som perron til jernbanen.

Vintersbølle Sanatorium, senere Vintersbølle Plejecenter og Ældrecenter, har vi dog besøgt i årene 2003 og 2005.

1937 startede den udvikling, som i dag har gjort Nyråd til en villaby, der af nogle kaldes Vordingborgs Hellerup.

De smukke omgivelser, der altid har kendetegnet området, har nu mange moderne parcelhuse, og det er et sted Vordingborg hvor også i de seneste år er bygget meget.

Men tilbage til Vintersbølle Sanatorium. Det hele startede da Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse i 1937 byggede et stort børnesanatorium ved vandet syd for byen.

Vordingborg kommune satte skub i udviklingen da man forærede Nationalforeningen den store grund lige ned mod Storstrømmen. Arealet var på ca. 30 tdr. land, som en lille bondegård, og hvortil kom, at frk. Ida Suhr, der ejede Petersgård, og dermed også Vintersbølleskoven, stillede syv tdr. land af skoven til fri afbenyttelse for de ca. 100 børn, der var plads til på sanatoriet. Foruden patientbygningerne byggedes der funktionærboliger til 60-70 ansatte, så det for kommunen blev en virkelig værdsat arbejdsplads.

Sanatoriet blev tegnet af professor Kay Fisker og arkitekt C.F.Møller begge Århus. To herrer, der få år før havde stået for opførelsen af Århus Universitet.

Børnesanatoriet blev indviet af kong Chr. X, der året før også havde indviet Storstrømsbroen, der kan ses fra sanatoriets strand.

Efter krigen blev sanatoriet brugt som hospital og senere som et af kommunens Ældrecentre, med eget storkøkken og vaskeri.

I året 2006 solgte det daværende byråd den sydlige fløj til Danton og de 31 beboere der måtte flytte. Man så måske penge i fløjen med den flotte udsigt, hvis man byggede luksuslejligheder.

Siden er Danton gået konkurs og den tomme bygning forfaldt mere og mere.

Allerede fra starten var Lejerbo interesseret i at bygge tidssvarende lejligheder, men først i 2011 blev de nye planer godkendt.

2012 var den første prøvelejlighed færdig og 2013 kan de første lejere flytte ind.

Dette giver NYT liv i gamle huse. De store altaner med den flotte udsigt bliver fællesareal for alle kommende beboere, og det er en af de details Bevaringsforeningen ved borgermøderne har plæderet for.

Desværre er det gået ud over det flotte indgangsparti, men ved en værdig mindetavle har man mulighed for, at gøre opmærksom på husets historie.

Workshop-gruppe 5

Nyt liv i gamle huse:

Den sammenhængende købstadsbebyggelse er unik men husene kunne godt være lidt smukkere: "I en tidligere kortlægning af Nyråd har man fremhævet dele af den sydvestlige side af Nyråd hovedgade som særlig karakteristisk for byen. Men husene (dem, der er bygget sammen), kunne opgraderes. Kunne man finde penge til udskiftning af de store 70er termoruder og til maling af husene? Plante roser el. lign. op ad væggene?"

F.eks.

- vinduer udskiftes med sprossede
- der er behov for facaderenovering
- mere beplantning

Bryggeriet burde fredes og være kulturhus med teater og atelierer for billedkunstnere.
-Der arbejdes på at søge penge til videre istandsættelse og drift – A.P.Møllerfonden?

Kunne det tænkes man fik udarbejdet retningslinjer til istandsættelse af de gamle huse? Således at bevaringsværdien øgedes? Med anbefalinger af farveskala og vinduestyper mm.

Kunne der på naturstier i skovene angives hvor man kan finde de helt gamle bindingsværkshuse?

GENEREL OPSUMMERING

af afsluttende fælles diskussion og input:

Det påpeges at der er udarbejdet en meget fin folder om Vintersbølleskoven. Det er vigtigt og har stor betydning at folderen kan findes og er synlig.

Der er enighed om at det er vigtigt at historien om idrætsforeningen i Nyråd fortælles og den finder ind som vigtigt element i fortællingen om Nyråd.

Det påpeges at der på Lokalthistorisk Forenings meget udførlige hjemmeside findes et bredt spektrum af materiale om Nyråd. Herunder om teglværket og meget mere.

Det bemærkes som lille anekdote at der har været skydebane i Nyråd: Mosen ved Ålevænget var den naturlige "stopklods".

Indendørs var der en 15m skydebane i en af de gamle købmandsgårde.

Der efterspørges trykte eksemplarer af Kulturarvskortlægningen som supplement til net-udgaven.

Der er enighed om at det er en god idé at lave en vejledning til husejere om byggeskik i Nyråd/købstdadsbebyggelsen.

Der påpeges at det er vigtigt at der bliver udtrykt og tilkendegivet konkrete ønsker til Nyråds udvikling.

Bygninger i Nyråd

Et vigtigt træk ved Nyråd er de fine ældre villaer og enfamiliehuse i den centrale del af byen, optisk og fysisk relateret til hovedgaden.

De karakteriserer byen ved deres beliggenhed. Fornemmelsen af at befinde sig i en skov og skovlysning opstår ved at bygningerne ligger blandt gamle træer og dermed hierarkisk har samme betydning som træerne samtidig med at de ligger i forskelligt terrænniveau. Man ser dem således fra hovedgaden, beliggende i forskellige højder og med mere eller mindre synlighed blandt fine gamle træer.

Stilmæssigt er de fra sidst i 1800-tallet og først i 1900-tallet og kan primært tilordnes historicismen hvor nogle har en detaljering som peger på nationalromantisk indflydelse og træk fra Jugendstil. Der er også enkelte villaer fra Bedre-Byggeskik -perioden.

Omkring den tidligere stationsbygning ligger de fleste villaer fra 1930ernes Bedre-Byggeskik-periode og enkelte funktionalistiske enfamiliehuse. De danner deres eget lille stationsnære kvarter mellem jernbanesporet og byens afslutning mod skoven i syd.

Villaerne og de bygninger som har tilhørt gårdene i forbindelse med Hovedgaden fortæller deres historie om den spredte landlige bebyggelse. Villaerne er i deres udtryk ikke længere landlige, men deres placering og det forhold at de ligger solitære lige op ad hovedgaden, har det afsæt at det område de befinder sig i ikke hørte til købstadens.

På den måde er de det fysiske aftryk af en struktur som ligger langt tilbage i tiden.

DEN SYDLIGE HUSRÆKKE DEN NORDLIGE DEL AF HOVEDGADEN

Ligeledes udtryk for en langt ældre struktur end den fysiske og synlige bygningsmasse repræsenterer, er de sammenbyggede huse på sydsiden af hovedgaden (de bygninger der er registrerede som bevaringsværdige er bygget sidst i 1800 tallet og først i 1900 tallet; undtaget købmandsbygningen fra 1830). De fortæller os om Nyråds tilknytning til Købstaden Vordingborg og om en købstadsarkitektur med facadebyggeri; en forside og en bagside. Hermed markerer de rumligt en form for ryg, som danner baggrund for og kontrasterer den mere spredte bebyggelse på nordsiden af gaden.

De solitært liggende bygninger på nordsiden virker på denne måde styrket i deres rumlige forhold til byen; de opleves som enkeltværker eller bygninger som hver for sig danner et rum i samspil med træer/skov og det landskab de ligger i. Købstadsbebyggelsen styrkes reciprok af den opløste struktur og fornemmes kraftigere som en ryg, eller mur som kun tillader kig til den bagvedliggende by igennem de afbrydelser som findes i rækken af huse.

Terrænet bag de sammenbyggede huse skråner nedad mens villaerne i nord ligger på en skråning som stiger fra hovedgaden. Dermed understreges den rumlige fortælling yderligere: Solitært eksponerede bygninger blandt træer modsat sambyggede, tætte huse i en række langs gaden.

Kvarterer

Som nævnt i Områdebeskrivelsen, (se s. 30) bestod Nyråd indtil første halvdel af 1900-tallet af tre dele: Jernbanen med en lille stationsbebyggelse syd for landevejen (1), vandmølle og –gård ved Hulemose Sø (2) samt en større landsby (3). Indtil Nyråd fik sin station var det dominerende træk ved byen dens hovedgade med den sydlige købstadsbebyggelse (A) og den mere spredte enkelthusprægede (B) bebyggelse på nordsiden af gaden. Sydøst for byen lå søen, bækken og møllerne (C), som dannede et eget bynært erhvervmiljø. Syd for byen lå fra noget ældre tid en samling gårde (bygningerne vi ser i dag er fra 1700-1800tallet, men gårdene er nok ældre) (1). Hertil kom i løbet af 1900 årene nogle tidlige sommerhuse og dannede start for sommerhusområdet Florke (2). Tæt herpå byggedes Børnesanatoriet i 1930'erne, som var og er et bevaringsværdigt og i høj grad rumskabende og prægnant bygningskompleks indenfor Nyråd bys afgrænsning (3).

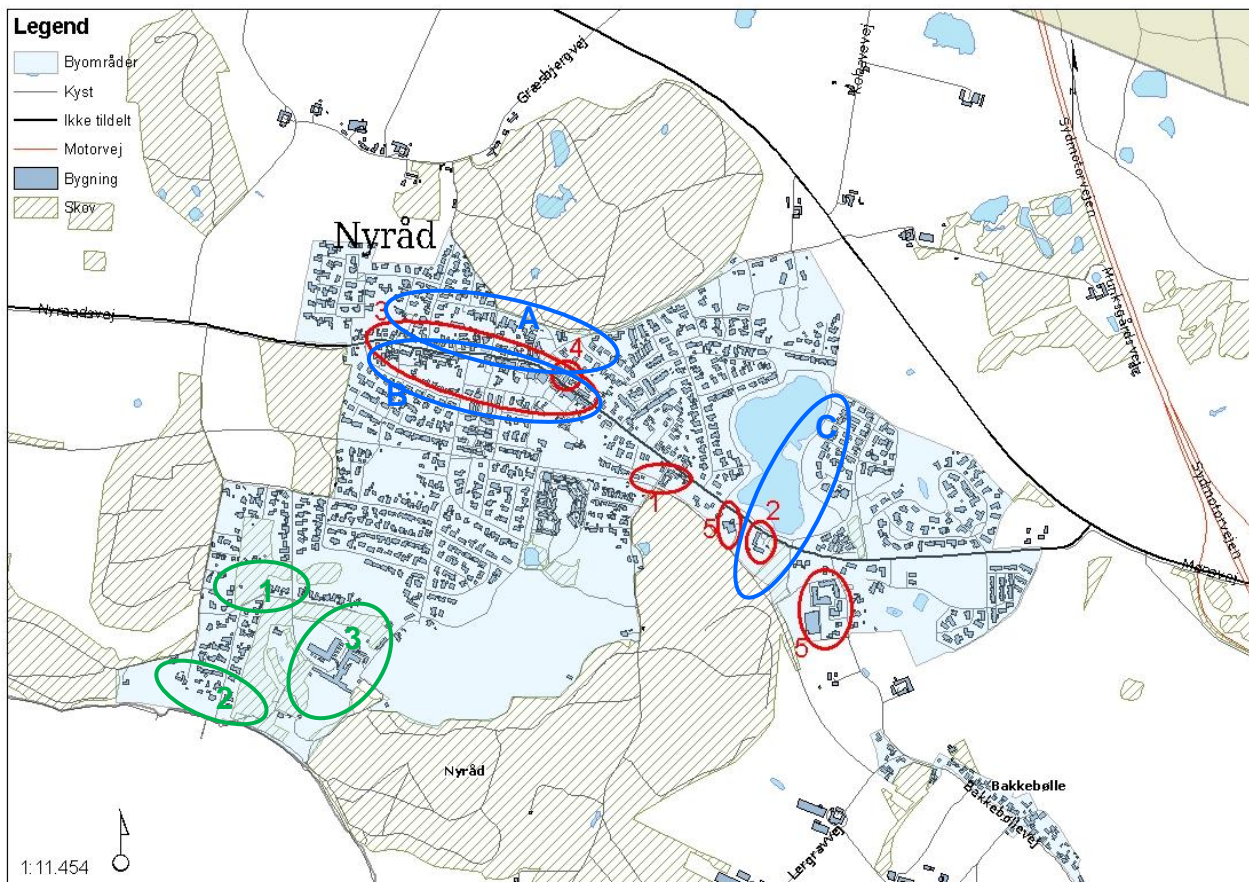
I dag er delene som sagt smeltet sammen imens der stadig er forskel i bebyggelsesstrukturen og i bygningernes arkitektur. Der har således dannet sig kvarterer i byen.

Disse er vokset sammen på den måde at der er udstykket og bygget et større antal parcelhuse imellem de nævnte områder. Byafgrænsningen indbefatter både ny og gammel struktur. De her nævnte områder har den største koncentration af udpegede og registrerede bevaringsværdier.

Sammenhængen, strukturen og rumdannelsen udpeges i sig selv som bevaringsværdig.

Det samspil mellem kultur og natur, mellem tidlig industrihistorie og arkitektur og mellem administrativ opdeling og bebyggelse som i Nyråd har været bærende formgiver, betragtes i kulturarvskortlægningen som det der planlægningsmæssigt bør have fokus. Byens særegenhed bør understøttes og accentueres i planlægningen af byen.

Historien er i dag forholdsvis tydelig men kan med held fremhæves mere som det stedsbundne potentiale det er.

Sårbarhedsvurdering og anbefaling

Nyråd har et meget karakteristisk omkringliggende landskab som beskrevet.

Byen i sig selv har sit eget særpræg men er også i høj grad præget af de landskabelig/topografiske forhold den er en del af. De beskrevne karakteristiske landskabstræk, bymiljøet og de bevaringsværdige bygninger er værdifulde og bør styrkes og bevares.

Nok sløres til dels det gamle landsbypræg igennem udfyldningen af rummet imellem de beskrevne "landsbydele", imellem kvarterene med parcelhuse, men Nyråd har bibeholdt sit gamle gade- og rumforløb, sin struktur.

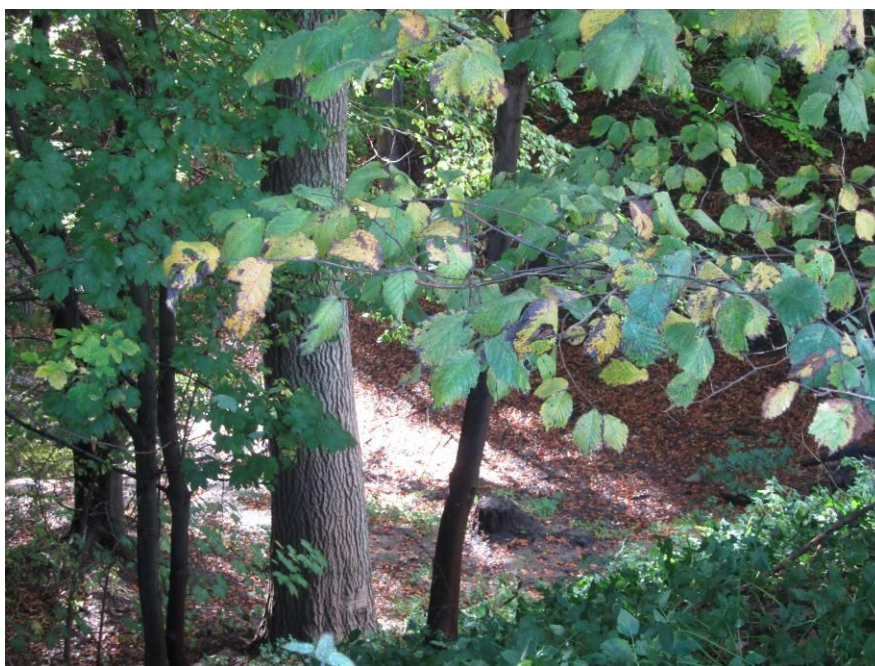
Det er vigtigt at passe på strukturen og de gamle kvarterer: de sårbare miljøer og dermed den gamle landsbys særpræg.

Det er vigtigt i det fremtidige planlægningsarbejde at have opmærksomheden rettet mod de mere almindelige huse, som dels indgår i lokale bebyggelsesmiljøer eller landskaber, dels er et udtryk for lokal byggeskik og håndværksmæssig kvalitet.

Fra områdebeskrivelsen:

"Landskabeligt bør man friholde områder vest og syd for byen for bebyggelse eller tæt beplantning. Her bør man fastholde den nuværende afgrænsning. I byens tre ældre bydele landsbymiljøet, stationsmiljøet og møllemiljøet bør strukturen, dvs. vejenes, bygningernes og friarealernes nuværende udformning og placering fastholdes. Her bør der ikke finde byfortætning sted. Man bør friholde byområderne for byggeri eller beplantning, der bryder med det eksisterende bebyggelsesmønster og byens skala. I villaområderne bør man fastholde de mange grønne stier og de mange fine udsigter, der er fra dette bølgede terræn. I bygaden kan man med fordel oplyse ejere om bygningsbevaring, så den fine samling af bygninger fastholdes og fremhæves. De er sårbare over for forandringer og brug af materialer, som ikke er i overensstemmelse med egnens byggeskik og kulturhistorie."

Det er ydermere vigtigt at bevare de gamle træer, eller om nødvendigt skabe et lignende miljø som kan findes nu: Et indtryk af at være i en skovlysning hvor der ligger fine gamle villaer iblandt de omgivende træer. Ligeledes vigtigt er det at bevare forholdet imellem købstadsbebyggelsen og de solitære villaer: ikke at ødelægge den rumdannelse som er så markant for Nyråd, hvor de sammenbyggede huse danner ryg mod hovedgaden og villaerne og træerne danner det opløste byrum i overgangen til skov.

Foreningsliv i Nyråd som stedsbunden ressource

Det er en stor styrke at have så aktiv en lokalhistorisk forening, lokalråd, bevaringsforening og lokalarkiv som de har det i Nyråd og relateret til Nyråd.

Der er i skrivende stund opnået en lang række gode resultater i samarbejdet mellem foreningerne, kommunen, regionen og de tidligere amter.

Her skal nævnes projektet med Beværterhuset, historieformidlingen om hørvævning og blegning, naturstier og genopretningsprojekter, sanering af hovedgaden, renovering af Torvet og ikke mindst det omfattende projekt at etablere, opdatere og vedligeholde den meget omfattende hjemmeside www.vinterhistorie.dk, som veldokumenteret formidler Nyråds/Vintersbølles historie. Her kan læses om erhverv igennem tiderne, skolernes historie, naturen omkring og dens betydning og om personlige erindringer; der er aktivitetskalender, litteraturhenvisninger som inkluderer foreningens egne udgivelser og meget mere som alt i alt giver et velfunderet og seriøst billede af kulturarven i området og af stedet Nyråd.

Der arbejdes allerede i Nyråd som det anbefales internationalt og nationalt af forskning og tænketanke i landdistrikter

Nyråd gør hvad der (af dem der beskæftiger sig med emnet landdistrikter, udvikling og affolkning) anbefales:

I disse tider, hvor der er affolkning af landområderne og kun de stærkeste lokalsamfund/landsbyer/købstæder menes vil overleve, er et steds identitet ikke længere antallet af butikker/erhverv eller mængden af tilflyttere, men den aktivitet og det engagement et sted kan mønstre: lokale foreninger, ildsjæle, borgerinitiativer.

At tage kulturarven som udgangspunkt er nærliggende og giver mening i Nyråd.

- Nyråd gør det allerede og står stærkt!

Som et lille eksempel herpå og på hvorledes Nyråd allerede arbejder et citat fra Lokalhistorisk Forenings udgivelse: *Fortællinger fra Vintersbølle*:

”Samarbejdet med Sydsjællands Museum, Køng Museum, Storstrøms Amt og Vordingborg Kommune tog fart. Det store spørgsmål var: Hvordan skaffer vi penge til at restaurere Maren Apels hus? Kulturgruppen måtte formaliseres yderligere, der måtte dannes en forening. Den 28. august 2000 blev der indkaldt til stiftende generalforsamling på Vintersbølle Skole. Formålet var at danne en forening med navnet: ”

Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd.”

Formålet for foreningen blev:

- At udbrede kendskabet til Vintersbølle og Nyråds historie
- At bevare væverhuset /beværterhuset i Vintersbølle Skov samt gøre det tilgængeligt for grupper med interesse i egnens historie og natur.

Hermed var foreningen en realitet. Den sidste mandag i hver måned på Vintersbølle Skole fortsatte med at være omdrejningspunktet.” fra

I dag står Beværterhuset nyrenoveret og som sted med masser af kulturelle og formidlingsmæssige aktiviteter. (Se beskrivelse og SAVE vurdering af Beværterhuset Vintersbølle Skovvej 50 på s. 116)

Stilperioder med indflydelse i Nyråd

Historicisme 1850-1930

Historicismen dominerede i Europa, herunder Danmark, ca. 1850-1900. Perioden var kendetegnet ved stilblandinger, hvor de historiske stilarter blev imiteret og sammenstillet på nye måder. Tidens bygninger er ofte stærkt dekorerede, bl.a. ved hjælp af nye materialer som cement, støbejern og stuk. Baggrunden for historicismen var, at man i starten af 1800-tallet havde etableret et stilbegreb, en historiebevidsthed og den kunsthistoriske disciplin, hvorved man kunne kategorisere fortidens bygningsværker stilmæssigt.

Nu skulle stilen passe til bygningstypen, og ofte blev italiensk renæssance anvendt til bankbygninger (fordi bankvæsenet er knyttet til renæssancen i Italien), romansk stil og gotik til kirker (fordi middelalderens katedraler ansås for at være fuldkomne udtryk for en religiøs følelse), hollandsk renæssance til herregårde (fordi de danske herregårdes blomstringstid lå i 1500-tallet) etc.

Epoken lagde vægt på dekorationen af facaden som det dominerende udtryk snarere end bygningernes indre rum. I Danmark fik perioden en "europæisk" domineret retning, anført af Ferdinand Meldahl, der lagde vægten på frodigt dekorerede facader, ofte med præfabrikerede dekorationselementer ("stukarkitekturen"), og en mere nationalt domineret strømning, der lagde vægt på synligt murværk og danske materialer (tegl, træ, granit). Sidstnævnte retning, som J.D. Herholdt var bannerfører for, gav senere anledning til nationalromantikken.

Den hollandske renæssance fik et "comeback", idet man yndede at imitere den særlige renæssancestil fra Christian IVs tid. Forbillederne var bl.a. Rosenborg Slot, Frederiksborg Slot og de mange herregårde i denne stil, men forskellen blev nu, at dekorative detaljer, der oprindeligt var i sandsten, nu blev udført i cement. Især arkitektbrødrene August og Vilhelm Klein gjorde denne stil til deres varemærke.

Rundbuestil er navn for en særskilt stilblanding, der i tiden ca. 1850-1900 imiterede den romanske stil; ofte sammenblandet med andre stilelementer. Det gennemgående strukturerende element er rundbuen – placeret over vinduer og døre. Oftest står facaderne i blankmur. Mange provinskøbstæder har forstadsbebyggelse i rundbuestil, og stilen var også populær til jernbane- og industribygninger.

Palæstil bruges ofte til at betegne en periode, der blander klassicisme og rokoko, ca. 1895-1905. De pompøse huse har næsten altid pudsede facader i lavt relief og ofte rokoko-elementer såsom attikaer, store valmtage eller mansardtage samt liséner. Andreas Clemmensen krediteres ofte som ophavsmand til stilen. (Bygningskultur Danmark)

Bedre Byggeskik 1915-1947

Landsforeningen Bedre Byggeskik blev grundlagt i Danmark i 1915 som reaktion på historicismens blandede udtryk af tidligere arkitekturepoker. I takt med de voksende provins- og stationsbyer opstod der et behov for at styrke en typisk dansk arkitektur. Foreningen havde almindeligt byggeri i fokus: enfamiliehuse, skolebyggeri og mindre gårde. Med en vis standardisering var det målet at kunne tilpasse og ændre de typiserede huse til forskellige forhold. Bedre Byggeskik havde godt, enkelt og dansk håndværk som udgangspunkt og prægede dermed sin tid med enkle og smukke bygninger.

Når der i dag stadig findes så mange eksempler på Bedre Byggeskik, skyldes det i høj grad at "at håndværkerne rundt omkring i landet fik en slags arkitektonisk grunduddannelse, som fint gjorde dem i stand til at tegne og opføre meget lødige byggerier uden yderligere assistance fra professionelle arkitekter" (Brüel, J.: *Bevaringsguide for Bedre Byggeskik-huse*).

Arkitekturen er kendetegnet ved præcise, enkle og sluttede grundformer og idéen med husene var af social karakter med inspiration fra de engelske *garden cities* således der byggedes huse med adgang til grønne områder, villakvarterer omkring byerne. Den enkle formgivning skyldtes både ønsket om arkitektonisk forenkling og billigere byggeri.

"Facadeudtrykket er som regel taktfast og enkelt, med gennemgående vandrette og lodrette linier og kun få, præcist tegnede dekorative elementer som gesimsbånd og måske en særlig markering af hoveddøren. På trods af foreningens grundtanke om den sluttede form var det, især på længehusene, meget almindeligt med 'ekstra' bygningsdele som en frontkvist, en mindre karnap eller mere sjældent en vinterstue." (ibid.).

Nationalromantik 1890-1910

Nationalromantikken var en kortlivet nordisk stilart ca. 1890-1910, hvis udøvere i opposition til historicismen vægtede de nationale motiver og bindingsværk. Materialer som granit, kobber, tegl og træ var bærende i arkitekturen, ofte sammenblandet med stiltræk fra italiensk renæssance som fx loggiaer, søjler og fladbuer. Der kom fokus på "ærlighed" i arkitekturen som det moralsk rigtige, og Martin Nyrop og hans kreds kom til at stå som centrale aktører, der udbredte nationalromantikken. Københavns Rådhus blev et ikon for den nye bevægelse. Nationalromantikken blev efterhånden til nybarok, hvor en imitation af barokstilen i varierende grad smeltede sammen med de nationale motiver (den røde teglsten, hvidmalede vinduer) i perioden ca. 1905-1930. Nationalromantikken's komplicerede facadekompositioner blev erstattet af simple skemaer, og bygningskroppen blev betonet som masse og volumen.

(Bygningskultur Danmark)

Skønvirke 1905-1914

Skønvirke, den danske parallel til jugendstil, art nouveau og Arts and Crafts Movement, der udfoldede sig i perioden omkring 1900. Tidsskriftet Skønvirke blev fra 1914 udgivet af Selskabet for Dekorativ Kunst (grdl. 1901). Stilen var inspireret af ældre dansk kunsthåndværk såsom træskæringer, hedebosyning og lertøj og gled derved ofte sammen med nationalromantikken.

De internationale, ofte japansk inspirerede impulser kom især til udtryk i en fornyelse af ornamentik og teknik, hvor vilde blomster, insekter og havets flora og fauna vandt indpas sammen med kunstnerens interesse for kunsthåndværket i modsætning til den industrielle masseproduktion. Kunstnerkeramikken blomstrede (Th. Bindsbøll, J.F. Willumsen, familien Skovgaard), og arkitekter eksperimenterede med møbler (Anton Rosen, Martin Nyrop, Th. Bindsbøll). Det førte til en fornyelse og international anerkendelse også af kunstarten med bl.a. Den Kgl. Porcelainsfabrik, Bing & Grøndahl og Georg Jensen Sølvmedie. Skønvirkestilens førende navn er Th. Bindsbøll, der arbejdede i alle materialer og teknikker; et hovedmonument er Københavns Rådhus, der byggedes og indrettedes med møbler og andet inventar af Martin Nyrop.

Se også Stilblade for enfamiliehuse

Af Erik Iversen Arkitekt for Bygningskultur Danmark

13 stilblade præsenterer her de mest typiske stilarter for hustyper fra 1880'erne til i dag. Stilbladene beskriver kortfattet hustypenes særlige værdier og idealer samt deres oprindelse og karakteristika, f.eks. udtryk, farver, materialer osv. Beskrivelserne leder til en række anbefalinger om hvorledes man på en fornuftig måde kan respektere de enkelte huses stilart, når der laves forandringer på huset.

Nogle huse er rigt udsmykkede med stuk, facadeudsmykning og glaserede tage, mens andre huse bevidst er gjort enkle i deres udtryk, fordi man har lagt mest vægt på funktion og enkelhed. Det enkelte hus er således noget særligt, og stilbladene er med til at forklare, hvad der er særligt og karakteristisk for den stilart, som det pågældende hus repræsenterer.

Stilbladene er blevet til i et samarbejde mellem Aalborg Kommune og arkitekt Erik Iversen. Find dem på www.bygningskultur.dk under: *Mit historiske hus*

Bygninger med særlig historisk betydning for Nyråd

- Skolerne – Nyråd landsbyskole, Nyråd forskole, Vintersbølle Skole
- Bryggeriet
- Købmandsgården
- Mejeriet
- Kroen
- Elværket på Krovej
- Vognmandsgården
- Smedehuset
- Bryggerens hus nr. 90
- Jordemoderhuset
- Politistation
- Stationen
- købstadshusene med smøger og baggårde
- Hulemosegården

Bygninger som er registreret med høj bevaringsværdi 1-4 efter SAVE-metoden:

Bakkebøllevej

Nr. 1

Adresse: Bakkebøllevej , 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 152, Totalt bygningsareal: 152, Opførelsesår: 1911, Ombygningsår: 1987, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2AB, HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Porticus, søjlebåret forhal; Balkon, altan; Frontispice, fronton, frontspids

Dør/Port: Beklædt dør

Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Muret gesims

Hovedplan: Enfløjet bygning

Kvist: Tagkvist; Facade-/frontkvist

Sokkel: Markeret, puds eller maling

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Valmtag

Vindue: Retkantet

Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet

Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)

Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20), Omgivelse: Natur

Nr. 2

Adresse: Bakkebøllevej 2, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 86, Totalt bygningsareal: 86, Opførelsesår: 1902, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant)
 Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2D, HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Arkitektonisk vurdering: Fin veranda, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4, Registreringsdato: 28-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtsvejsby - Andet

Nr. 6, Vintersbølle Skole, tidl. Munksgaard, opført 1800

Adresse: Bakkebøllevej 6, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 241, Totalt bygningsareal: 241, Opførelsesår: 1911, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 3C, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Den kommune hvor ejendommen er beliggende
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: SKOLEBYGNING, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Skole

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 3, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 3, Registreringsdato: 28-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Facade-/frontkvist; Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet

Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)

Ydre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger uden for matriklen ikke angivet (tidligere 21)

Nyråd Hovedgade

Nr. 2, tidl. Skovfogedbolig

Adresse: Nyraad Hovedgade 2, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 14, Antal etager: 1, Bebygget areal: 117, Totalt bygningsareal: 117, Opførelsesår: 1878, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant),

Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde:

Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 3B, ISELINGEN HGD., Zone: Landzone,

Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4,

Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4

Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids

Dør/Port: Fyldingsdør; Revledør

Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Muret gesims

Hovedplan: Gavlhus

Kvist: Facade-/frontkvist

Sokkel: Støbt (beton)

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag

Vindue: Retkantet; Rundbuet

Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)

Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Omgivelse: Småbygninger - Stald

Omgivelse: Småbygninger - Udhus

Omgivelse: Artefakter – Andet

Nr. 8

Adresse: Nyraad Hovedgade 8 , 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal:

76, Totalt bygningsareal: 76, Opførelsesår: 1880, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant),

Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde:

Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 1A, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone,

Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt:, ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4,

Tilstandsværdi: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4

Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap

Dør/Port: Beklædt dør; Revledør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Omgivelse: Småbygninger - Garage, vognremise
 Omgivelse: Småbygninger
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 29

Adresse: Nyraad Hovedgade 29, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 2, Bebygget areal: 86, Totalt bygningsareal: 172, Opførelsesår: 1911, Ombygningsår: 1998, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 93, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ETAGEBOLIG, Antal bygninger:1, Antal andre objekter: 0

Vurdering

Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 5, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 3
 Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Etageboligbebyggelse
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Gavlhus
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet; Runde og ovale
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Omgivelse: Småbygninger – Udhus

Nr. 30A, Bageri

Adresse: Nyraad Hovedgade 30 A, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 30 B, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 30 C, 4760 Vordingborg
 Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 192, Totalt bygningsareal: 192, Opførelsesår: 1873, Ombygningsår: 1975, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 12, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Foreninger, legater og institutioner
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: RÆKKEETAGEBOLIG, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 3, Originalitetsværdi: 6, Tilstandsværdi: 7, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Etageboligbebyggelse
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Trægesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger uden for matriklen ikke angivet (tidligere 21)
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 35A, smed

Adresse: Nyraad Hovedgade 35 A, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 35 B, 4760 Vordingborg
 Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 211, Totalt bygningsareal: 211, Opførelsesår: 1930,
 Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten) Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 89,
 NYRÅD JORDER Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: VÆRKSTED+GARAGE, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør; Revledør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Markeret, puds eller maling; Støbt (beton)
 Stilart: Bedre byggeskik
 Tagkonstruktion: Valmtag; Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade; Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Nr. 37

Adresse: Nyraad Hovedgade 37 , 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 86, Totalt bygningsareal: 86, Opførelsesår: 1929 Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant)

Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 88, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør; Revledør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gav
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet; Rundbuet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Omgivelse: Natur - Dam, sø, kær
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads
 Omgivelse: Småbygninger

Nr. 46

Adresse: Nyraad Hovedgade 46, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 144, Totalt bygningsareal: 144, Opførelsesår: 1889, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 17A, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone, Ejerforhold:

Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Arkitektonisk vurdering: Hoveddør blændet uheldigt, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gav
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Småbygninger - Stald
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 50, tidl. bager, bageren fungerede også som stationsleder/brandvæsen fra 1927 - 1944

Adresse: Nyraad Hovedgade 50, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 161, Totalt bygningsareal: 161, Opførelsesår: 1910, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 16C, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: A/S, APS og andre selskaber
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS+BAGERI, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4 Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør; Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Nye vinduer; Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade; Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 52, frisør

Adresse: Nyraad Hovedgade 52, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 100, Totalt bygningsareal: 100, Opførelsesår: 1889, Ombygningsår: 1969, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 16B, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 56A, købmand/brugs/posthus

Adresse: Nyraad Hovedgade 56 A, 4760 Vordingborg

Adresse: Nyraad Hovedgade 56 B, 4760 Vordingborg

Adresse: Nyraad Hovedgade 56 C, 4760 Vordingborg

Bygningsnummer: 1, Antal etager: 2, Bebygget areal: 207, Totalt bygningsareal: 414, Opførelsesår: 1830
Ombygningsår: 1972, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 18A, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone, Ejerforhold: A/S, APS og andre selskaber
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ETAGEBOLIGBEBYGGELSE, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Etageboligbebyggelse

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Træggesims

Hovedplan: Enfløjet bygning

Sokkel: Markeret, puds eller maling

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Valmtag

Vindue: Retkantet

Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Omgivelse: Artefakter – Pumpe

Nr. 61A

Adresse: Nyraad Hovedgade 61 A, 4760 Vordingborg

Adresse: Nyraad Hovedgade 61 B, 4760 Vordingborg

Adresse: Nyraad Hovedgade 61 D, 4760 Vordingborg

Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 179, Totalt bygningsareal: 179, Opførelsesår: 1904
Ombygningsår: 2000, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst og kontrolleret af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 56A, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: A/S, APS og andre selskaber
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ETAGEBOLIGBEBYGGELSE, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap

Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Etageboligbebyggelse

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Tagudhæng med synlige spær

Hovedplan: Enfløjet bygning

Kvist: Tagkvist

Sokkel: Støbt (beton)

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Frise, bånd; Detaljer i natursten, puds, cement eller metal
 Vindue: Retkantet; Rundbuet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Småbygninger

Nr. 61C, tidl. bryggeri

Adresse: Nyraad Hovedgade 61 C, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 2, Antal etager: 1, Bebygget areal: 95, Totalt bygningsareal: 95, Opførelsesår: 1896, Arealkilde: Oplyst og kontrolleret af teknisk forvaltning, Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst og kontrolleret af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 56A, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: A/S, APS og andre selskaber, BBR-ændringer: Tagdækningsændring: Cementsten
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: TIDL. BRYGGERI, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Bryggeri

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 7, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 06-04-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt port; Revledør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til produktion
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims; Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Tofløjet bygning
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Andet
 Vindue: Fladbuet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landsby

Nr. 66, Nyraad Kro

Adresse: Nyraad Hovedgade 66 A, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 66 B, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 66 C, 4760 Vordingborg
 Adresse: Nyraad Hovedgade 66, 4760 Vordingborg
 Bygningsnummer: 1 Antal etager: 1 Bebygget areal: 442, Totalt bygningsareal: 442, Opførelsesår: 1880, Ombygningsår: 2007, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 23D, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Betegnelse: KULLEBO'S KRO
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: KRO, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 3, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Etageboligbebyggelse
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Andet
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet; Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 74, elektriker

Adresse: Nyraad Hovedgade 74, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager:1, Bebygget areal: 80, Totalt bygningsareal: 80, Opførelsesår: 1911, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 26C, NYRÅD GRUNDE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: RÆKKEENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Arkitektonisk vurdering: Fin port, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 24-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør; Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: nHistoricisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Omgivelse: Småbygninger - Andet

Nr. 75

Adresse: Nyraad Hovedgade 75, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 80, Totalt bygningsareal: 80, Opførelsesår: 1920, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 7D, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids; Balkon, altan; Karnap
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Facade-/frontkvist; Tagkvist
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Mansardtag
 Udsmykning: Lodrette skulpturelle elementer (søjler); Vindues-, dør- eller portindfatning
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 80, Nyraad Mølle, opført 1806, nedrevet 1949/50, nu Præstegård

Adresse: Nyraad Hovedgade 80, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 281, Totalt bygningsareal: 281, Opførelsesår: 1806, Ombygningsår: 2003, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 55, NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Staten, Betegnelse: FRUGTPLANTAGEN MØLLEN, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt dør
 Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Natur
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 87

Adresse: Nyraad Hovedgade 87 , 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 105, Totalt bygningsareal: 105, Opførelsesår: 1910, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6G, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Betegnelse: GURRE, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 5, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap; Balkon, altan; Porticus, søjlebåret forhal
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Facade-/frontkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Fordakning; Frise, bånd; Sålbenk
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Omgivelse: Småbygninger - Stald
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 90, bryggerhuset

Adresse: Nyraad Hovedgade 90, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 141, Totalt bygningsareal: 141, Opførelsesår: 1913, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4G, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Betegnelse: BRYGGERHUSET, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 3, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 3
 Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Gavlhus
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Mansardtag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Bygningsværker
 Omgivelse: Bygningsværker - Mur med portal, låge

Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads
Kulturstyrelsen

Nr. 95

Adresse: Nyraad Hovedgade 95, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 103, Totalt bygningsareal: 103, Opførelsesår: 1912, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6D, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 3
Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap

Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Tagudhæng med synlige spær

Hovedplan: Gavlhus

Sokkel: Markeret, puds eller maling

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Valmtag

Udsmykning: Vindues-, dør- eller portindfatning; Lodrette skulpturelle elementer (søjler); Detaljer i natursten, puds, cement eller metal

Vindue: Retkantet

Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtsvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)

Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Omgivelse: Småbygninger – Stald

Nr. 97, Tidl. telefoncentral

Adresse: Nyraad Hovedgade 97, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 90, Totalt bygningsareal: 90, Opførelsesår: 1914, Ombygningsår: 1944, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6A, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap; Frontispice, fronton, frontspids

Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Muret gesims

Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Kvist: Facade-/frontkvist; Tagkvist
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Mansardtag
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet; Runde og ovale
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Småbygninger - Stald

Nr. 104, Landlyst, tidl. politibolig

Adresse: Nyraad Hovedgade 104, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 111, Totalt bygningsareal: 111, Opførelsesår: 1876, Areakilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Betegnelse:

LANDLYST

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 27-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Trappe; Veranda, udestue
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Detaljer i natursten, puds, cement eller metal
 Vindue: Retkantet; Runde og ovale
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter,
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelse: Småbygninger - Stald
 Omgivelse: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Kalvehavevej

Nr. 6, Hulemosegården, tidl. Hulemose Mølle, Hulemose Papirmølle og Oliefabrik

Adresse: Kalvehavevej 6, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 206, Totalt bygningsareal: 206, Opførelsesår: 1903, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 1G, HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Anden primærkommune
 Betegnelse: HULEMOSEGÅRDEN, Aktuel status: Aktiv, Objekt: STUEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Bondegård

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 2, Miljømæssig værdi: 3, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 3
 Registreringsdato: 06-03-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Revledør; Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gav
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Nr. 10

Adresse: Kalvehavevej 10, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 100, Totalt bygningsareal: 100, Opførelsesår: 1891, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2B, HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
 Registreringsdato: 06-03-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gav
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet; Rundbuget
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet

Nr. 12

Adresse: Kalvehavevej 12, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 81, Totalt bygningsareal: 81, Opførelsesår: 1900, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2C, HULEMOSE MØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 3, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4, Registreringsdato: 06-03-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Trappe; Balkon, altan

Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Tagudhæng med synlige spær

Hovedplan: Gavlhus

Kvist: Tagkvist

Sokkel: Støbt (beton)

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag

Udsmykning: Frise, bånd; Andet

Vindue: Retkantet

Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet

Nr. 15

Adresse: Kalvehavevej 15, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 145, Totalt bygningsareal: 145, Opførelsesår: 1883, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2C, VINTERSBØLLE, Zone: Landzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 5, Miljømæssig værdi: 5, Originalitetsværdi: 5, Tilstandsværdi: 4, Bevaringsmæssig værdi: 4, Registreringsdato: 06-03-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue

Dør/Port: Flammeret dør

Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Muret gesims

Hovedplan: Enfløjet bygning

Kvist: Tagkvist

Sokkel: Granit/kampesten

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag

Vindue: Retkantet

Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Andet

Vintersbølle Skovvej

Nr. 14, Skovfred

Adresse: Vintersbølle Skovvej 14, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 72, Totalt bygningsareal: 72, Opførelsesår: 1924, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4N, VINTERSBØLLE, Zone: Byzone
Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Betegnelse: SKOVFRED, Aktuel status: Aktiv, Objekt: EMFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitetsværdi: 4, Tilstandsværdi: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør; Revledør
Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
Gesims: Muret gesims
Hovedplan: Gavlhus
Kvist: Tagkvist
Sokkel: Markeret, puds eller maling
Stilart: Bedre byggeskik; Anden stilart
Tagkonstruktion: Valmtag
Vindue: Retkantet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtsvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
Omgivelse: Småbygninger - Garage, vognremise

Nr. 16

Adresse: Vintersbølle Skovvej 16, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 72, Totalt bygningsareal: 72, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1924 - Ombygningsår: 1957, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 O VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 5, Tilstand: 5, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Balkon, altan
Dør/Port: Beklædt dør
Dør/Port: Fyldingsdør
Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
Gesims: Muret gesims
Hovedplan: Enfløjet bygning
Kvist: Tagkvist
Sokkel: Støbt (beton)
Stilart: Bedre byggeskik
Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag

Vindue: Retkantet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
Omgivelser: Småbygninger , Småbygninger - Udhus , Småbygninger - Stald

Nr. 18

Adresse: Vintersbølle Skovvej 18, 4760 Vordingborg, Byggningsnummer: 50, Antal etager: 1, Bebygget areal: 94, Totalt bygningsareal: 94, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1820, Anvendelse: Stuehus til landbrugsejendom, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 A VINTERSBØLLE, Zone: Landzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Husmandssted

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 3, Kulturhistorisk værdi: 2, Miljømæssig værdi: 2, Originalitet: 3, Tilstand: 5, Bevaringsmæssig værdi: 3

Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom
Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
Gesims: Tagudhæng med synlige spær
Hovedplan: Enfløjet bygning
Sokkel: Markeret, puds eller maling
Stilart: Historicisme ??? (1820)
Tagkonstruktion: Valmtag
Vindue: Retkantet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
Omgivelser: Småbygninger - Udhus

Nr. 18

Adresse: Vintersbølle Skovvej 18, 4760 Vordingborg, Byggningsnummer: 51, Antal etager: 1, Bebygget areal: 130, Totalt bygningsareal: 130, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1880
Anvendelse: Bygning til produktion indenfor landbrug, skovbrug, gartneri, råstofudvinding mv.
Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 A VINTERSBØLLE, Zone: Landzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: LADE/STALD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Land- / skovbrug

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 3, Miljømæssig vurdering: Indgang til skoven, Originalitet: 5, Tilstand: 6, Bevaringsmæssig værdi: 4
Registreringsdato: 23-02-1995

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Revledør
Oprindelig funktion: Bygning til produktion indenfor landbrug, skovbrug, gartneri, råstofudvinding mv.

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Vindue: Rundbuet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtsvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Nr. 30, "Målet", var bolig for vandmesteren og var pumpestation på vandledningen fra Hulemosesøen til Oringe

Adresse: Vintersbølle Skovvej 30, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 156, Totalt bygningsareal: 156, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1900 - Ombygningår: 1985
 Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Fibercement, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 7 E NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 3, Originalitet: 4, Originalitetsvurdering: Vekslende, Tilstand: 4, Registreringsdato: 23-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Gavlhus
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Andet
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom
 Omgivelser: Natur - Park, skov, Natur - Dam, sø, kær, Natur

Nr. 50, Beværterhuset

Beværterhuset, er bygget i 1850 – 51 til bolig for en væver ved fabrikken. Her boede væver Heinrich Apel og hans hustru Maren med deres børn fra 1851. På grund af husets skønne beliggenhed, blev stedet til et samlingssted og udflugtsmål for hele omegnens beboere. Man kørte dertil i hestevogn, sejlede til stranden ved Blegen eller senere da Kalvehavebanen kom til, tog man med toget til Nyråd Station. Maren Apel solgte varmt vand til de medbragte kaffebønner og teblade, limonade og sodavand. Senere beboere fortsatte med at drive beværterhuset til først i 1930-erne. Fra 1937 blev huset ikke længere benyttet til bolig, men udelukkende anvendt til jagtthytte for de jægere der lejede jagten i skoven.

I 1999 dannedes Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd som i samarbejde med det daværende Storstrøms Amt, Vordingborg Kommune, Sydsjællands Museum og Petersgaard Gods fik skaffet midler til en

omfattende restaurering under arkitekterne Arp & Nielsen, som gjorde, at huset d. 12. juni 2004 kunne indvies med det formål at danne rammen om kulturelle og formidlingsmæssige aktiviteter (www.vinterhistorie.dk).

Adresse: Vintersbølle Skovvej 50, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 82, Totalt bygningsareal: 82, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1800
Anvendelse: Naturvejledning, foreningsarbejde, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant)
Tagdækning: Skifer, asbestcement, Ydervæg: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk),
Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 7 AL NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 2, Miljømæssig værdi: 3, Originalitet: 4, Tilstand: 7, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Revledør
Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom
Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
Gesims: Tagudhæng med synlige spær
Hovedplan: Enfløjet bygning
Sokkel: Markeret, puds eller maling
Stilart: Anden stilart
Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
Vindue: Retkantet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom - Bondegård
Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
Ydre forhold: Fritliggende, uden arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 30)
Omgivelser: Småbygninger - Stald
Natur - Vandløb, kanal , Natur

Nr. 80, del af det gamle væveri

Adresse: Vintersbølle Skovvej 80 , 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 55, Antal etager: 1, Bebygget areal: 40, Totalt bygningsareal: 40, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1885, Anvendelse: Sommerhus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 13 A VINTERSBØLLE, Zone: Landzone
BBR-ændringer, Ydervægsændring: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Tagdækningsændring: Skifer, asbestcement, Aktuel status: Aktiv, Objekt: SOMMERHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 5, Tilstand: 7, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
Gavlkonstruktion: Bindingsværksgavl
Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
Gesims: Trægesims
Hovedplan: Enfløjet bygning
Sokkel: Støbt (beton)
Stilart: Anden stilart
Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
Vindue: Retkantet
Ydermur: Puds, overfladebehandling

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom - Hus

Omgivelser: Natur, Småbygninger - Skur

Nyraad Stationsvej**Nr. 5, tidligere station, Kalvehavebanen**

Adresse: Nyraad Stationsvej 5, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 125, Totalt bygningsareal: 125, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1900, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst og kontrolleret af teknisk forvaltning, Tagdækning: Skifer, asbestcement
Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst og kontrolleret af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 16 VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 2, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 5, Registreringsdato: 23-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue

Dør/Port: Revledør, Dør/Port: Fyldningsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl

Gesims: Tagudhæng med synlige spær

Hovedplan: Enfløjet bygning

Kvist: Tagkvist

Sokkel: Støbt (beton)

Stilart: Historicisme

Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag

Udsmykning: Andet

Vindue: Retkantet

Ydermur: Ubehandlet overflade

Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landsby - Byvækstområde (parcelhusudstyknig)

Omgivelser: Småbygninger - Udhus

Småbygninger - Garage, vognremise

Mads Jensensvej**Nr. 3, Skovnæs, stationsnært**

Adresse: Mads Jensensvej 3, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 2, Bebygget areal: 90, Totalt bygningsareal: 180, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1932 - Ombygningår: 1962, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 S VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
Aktuel status: Aktiv, Betegnelse: SKOVNÆS, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: Beboelse mm.

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 3, Originalitet: 3, Tilstand: 5, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids

Bygningsdel: Balkon, altan

Bygningsdel: Karnap

Dør/Port: Fyldningsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Kvist: Facade-/frontkvist
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Bedre byggeskik
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Nr. 9, stationsnært

Adresse: Mads Jensensvej 9, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0 Antal etager: 1, Bebygget areal: 97, Totalt bygningsareal: 97, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1930 - Ombygningsår: 2000, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 4 T VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Arkitektonisk vurdering: Gode proportioner
 Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 4, Tilstand: 5, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Gavlhus
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Bedre byggeskik
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)

Nr. 12, stationsnært

Adresse: Mads Jensensvej 12, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 157, Totalt bygningsareal: 157, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1938 - Ombygningsår: 2000, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 AE VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 6, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Trappe
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Trægesims
 Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Funktionalisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø:
 Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 14, stationsnært

Adresse: Mads Jensensvej 14, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 71, Totalt bygningsareal: 71, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1930 - Ombygningsår: 1983, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 4 Y VINTERSBØLLE, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 6, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Trægesims
 Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Funktionalisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø:
 Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Drejerskovvej**Nr. 3, Drejerskovhuset, 1785**

Adresse: Drejerskovvej 3, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 150, Totalt bygningsareal: 150, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1785 - Ombygningsår: 1975, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 7 X NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Betegnelse: DREJERSKOVHUSET, Objekt: 2-FLØJET BONDEGÅRD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 2, Originalitet: 4, Tilstand: 6, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Balkon, altan
 Dør/Port: Revledør
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
 Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Tofløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Lodrette skulpturelle elementer (søjler)
 Vindue: Retkantet
 Vindue: Rundbuet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
 Omgivelser: Småbygninger , Natur - Park, skov , Artefakter - Andet
 Notat om omgivelser: BRØND PÅ NØ-SIDEN

Nr. 27A, Blokhuset, originalt gl. sommerhus

Adresse: Drejerskovvej 27 A, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 100
 Totalt bygningsareal: 100, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1918, Anvendelse: Sommerhus, Arealkilde:
 Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg:
 Træbeklædning, Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 Z NYRÅD
 JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Betegnelse:
 BLOKHUSET, Objekt: SOMMERHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 5, Originalitet: 2, Tilstand: 6,
 Registreringsdato: 23-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue
 Dør/Port: Revledør
 Oprindelig funktion: Sommerhus
 Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
 Gesims: Trægesims
 Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Vindues-, dør- eller portindfatning, Udsmykning: Lodrette skulpturelle elementer (søjler),
 Udsmykning: Andet
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Træbeklædt

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom - Andet
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelser: Småbygninger - Udhus , Småbygninger - Garage, vognremise , Natur - Fjord, hav, bugt

Nr. 29, Søeholm, tidligere sommerpensionat, opført 1930 som bolig til Grevinde Stella Danneskiold-Samsøe

Adresse: Drejerskovvej 29, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 2, Bebygget areal: 155, Totalt bygningsareal: 213, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1930, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2 AB ISELINGEN HGD., Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Betegnelse: SØHOLM, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 4, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Balkon, altan
 Dør/Port: Fyldingsdør, Dør/Port: Beklædt dør, Dør/Port: Ny dør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
 Gesims: Trægesims
 Hovedplan: Andet
 Kvist: Facade-/frontkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Funktionalisme
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet
 Vindue: Runde og ovale
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, uden arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 30)
 Omgivelser: Natur - Fjord, hav, bugt , Småbygninger - Udhus , Natur

Nr. 39, Florkehuus

Adresse: Drejerskovvej 39, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 85, Totalt bygningsareal: 85, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1934 - Ombygningsår: 1976, Anvendelse: Sommerhus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg:, Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 2 D ISELINGEN HGD., Betegnelse: FLORKEHUUS, Objekt: BONDEGÅRD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Zone: Landzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 2, Originalitet: 3, Tilstand: 4, Registreringsdato: 02-03-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Revledør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
 Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Tofløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom - Bondegård
 Omgivelser: Natur - Fjord, hav, bugt

Florkevej

Nr. 6

Adresse: Florkevej 6, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 96, Totalt bygningsareal: 96, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1830 - Ombygningsår: 1996, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 M NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: BONDEGÅRD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 5, Tilstand: 7, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap
 Dør/Port: Beklædt dør
 Dør/Port: Revledør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
 Gavlkonstruktion: Bindingsværksgavl
 Gesims: Træggesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
 Omgivelser: Småbygninger - Udhus , Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Nr. 7, 1828

Adresse: Florkevej 7, 4760 Vordingborg Bygningsnummer: 1, , Antal etager: 1, Bebygget areal: 40, Totalt bygningsareal: 40, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1828, Anvendelse: Sommerhus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 B NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: BONDEGÅRD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 3, Miljømæssig vurdering: Enestående beliggenhed, Originalitet: 3, Tilstand: 7, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Revledør, Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
 Gavlkonstruktion: Bindingsværksgavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet

Vindue: Rundbuet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom - Bondegård
Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
Ydre forhold: Fritliggende, uden arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 30)
Omgivelser: , Natur - Dam, sø, kær , Småbygninger , Småbygninger - Udhus

Nr. 10, 1830,

Adresse: Florkevej 10, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 100, Totalt bygningsareal: 100, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1830, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Bindingsværk (med udvendigt synligt træværk), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 Q NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Objekt: BONDEGÅRD, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 3, Originalitet: 4
Tilstand: 6, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Dør/Port: Beklædt dør, ,Dør/Port: Revledør
Oprindelig funktion: Anden bygning til helårsbeboelse
Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
Gesims: Tagudhæng med synlige spær
Hovedplan: Enfløjet bygning
Kvist: Tagkvist
Sokkel: Markeret, puds eller maling
Stilart: Anden stilart
Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
Vindue: Retkantet
Vindue: Rundbuet
Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
Omgivelser: Småbygninger – Udhus, Småbygninger - Skur

Florke Strandvej

Nr. 3

Adresse: Florke Strandvej 3, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 172, Totalt bygningsareal: 172, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1918 - Ombygningår: 1987, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 K NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 5, Tilstand: 4, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Balkon, altan
Bygningsdel: Trappe, Bygningsdel: Andet
Dør/Port: Beklædt dør, Dør/Port: Ny dør, Dør/Port: Revledør
Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
Gesims: Tagudhæng med synlige spær
Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering

Kvist: Facade-/frontkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Bedre byggeskik
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Frise, bånd
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet, Ydermur: Træbeklædt

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
 Omgivelser: Småbygninger - Udhus

Nr. 5A

Adresse: Florke Strandvej 5 A, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 99, Totalt bygningsareal: 99, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1922 - Ombygningsår: 1991, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 P NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuell status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 4, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue, Bygningsdel: Balkon, altan, Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Muret gesims
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Bedre byggeskik
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet, Vindue: Runde og ovale, Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelser: Småbygninger - Udhus, Natur - Have

Nr. 17

Adresse: Florke Strandvej 17, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 156, Totalt bygningsareal: 156, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1917 - Ombygningsår: 1963, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 6 O NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
 Notat: Ny tilbygning helt anderledes end det oprindelige. Det oprindelige vurderes :
 Aktuell status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 5, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue, Bygningsdel: Karnap, Bygningsdel: Trappe
 Dør/Port: Beklædt dør, Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus

Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Træggesims
 Hovedplan: Enkelthus uden facadeorientering
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Andet, Tagkonstruktion: Pyramidetag
 Udsmykning: Lodrette skulpturelle elementer (søjler), Udsmykning: Vindues-, dør- eller portindfatning
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Mindre bebyggelsesklynge/enklave - Blandet bebyggelse
 Indre forhold: Sammenbygget, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 11)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelser: Småbygninger - Garage, vognremise, Natur - Fjord, hav, bugt

Vintersbølle Strand

Nr. 1, Sanatoriet

Er ikke registreret for dens bevaringsværdi.

Nr. 6

Adresse: Vintersbølle Strand 6 , 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 125, Totalt bygningsareal: 125, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1905 Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 5 D NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S
BBR-ændringer, Tagdækningsændring: Skifer, asbestcement
 Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 3, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 6, Registreringsdato: 15-03-1995, Bevaringsmæssig værdi: 3

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Trappe, Bygningsdel: Veranda, udestue, Bygningsdel: Balkon, altan
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Facade-/frontkvist
 Sokkel: Granit/kampesten
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag, Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Fladbuget
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Fritliggende ejendom
 Omgivelser: Natur - Park, skov, Natur - Fjord, hav, bugt

Nr. 7

Type: Fredningssag

Betegnelse: Overlægeboligen ved Vintersbølle Sanatorium

Aktuel status: Aktiv

Beliggenhed: Vintersbølle Strand 7

Omfang: Villaen med tilhørende garage og havemur (1938 af arkitekterne Kay Fisker og C.F. Møller).
 Fredet 2010.

Beskrivelse: Bygningen ligger omgivet af en parklignende have, trukket lidt væk fra adgangsvejen til sanatoriets hovedkompleks. Huset ligger på toppen af en svag skråning og er omgivet af store træer.

Bygningshistorie

Villaen er et velbevaret eksempel på Kay Fiskers og C.F. Møllers funktionalistiske bygningskunst. Bygningen består af to enkle bygningsvolumener, i tråd med datidens funktionalistiske strømninger. Bygningen er endvidere et godt eksempel på Kay Fiskers og C.F. Møllers klare og karakterfulde formsprog. Udtrykket kan f.eks. genfindes i Aarhus Universitet og i Radiumstationen på Strandboulevarden i København.

Vintersbølle Strand 7 fungerede oprindeligt som overlægebolig og lægepraksis i forbindelse med Vintersbølle Børnesanatorium, der er tegnet af samme arkitekter. Overlægeboligen og sanatoriet er et af de få sanatorieanlæg, der stadig har et samlet arkitektonisk bygningsudtryk.

Krovej

Nr. 7, 1780

Adresse: Krovej 7, 4760 Vordingborg , Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 117, Totalt bygningsareal: 117, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1780 - Ombygningår: 1983, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Tagdækning: Stråtag, Ydervæg: Letbeton (lette bloksten, gasbeton), Materialekilde: Oplyst af teknisk forvaltning, Matrikel og ejerlav: 16 G NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0
Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 5, Tilstand: 5, Registreringsdato: 22-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Veranda, udestue
 Dør/Port: Fyldingsdør, Dør/Port: Beklædt dør
 Oprindeligt funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Træbeklædt gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Anden stilart
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Købstad - Villakvarter, parcelhusområde
 Omgivelser: Småbygninger - Skur , Natur - Have , Bygningsværker - Belægning, fortov

Nyråd Skovstræde

Nr. 1

Adresse: Nyraad Skovstræde 1, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 100, Totalt bygningsareal: 100, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1939, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Cementsten, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 81 C NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 4, Tilstand: 5, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap, Bygningsdel: Frontispice, fronton, frontspids
 Dør/Port: Fyldingsdør

Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Kvist: Facade-/frontkvist
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Udsmykning: Detaljer i natursten, puds, cement eller metal
 Udsmykning: Lodrette skulpturelle elementer (søjler)
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø: Landevejsby/midtsvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 6

Adresse: Nyraad Skovstræde 6, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 64, Totalt bygningsareal: 64, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1939 - Ombygningsår: 1977, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tagpap (med taghældning), Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 56 B NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: Privatpersoner, incl. I/S, Aktuel status: Aktiv, Objekt: ENFAMILIEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 4, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 2, Tilstand: 6, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Porticus, søjlebåret forhal
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Fritliggende enfamiliehus
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Enfløjet bygning
 Sokkel: Støbt (beton)
 Stilart: Funktionalisme
 Tagkonstruktion: Valmtag
 Vindue: Retkantet
 Ydermur: Ubehandlet overflade

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø:
 Landevejsby/midtsvejsby - Ældre byområde, blandet karakter

Nr. 18

Adresse: Nyraad Skovstræde 18, 4760 Vordingborg, Bygningsnummer: 1, Antal etager: 1, Bebygget areal: 88, Totalt bygningsareal: 88, BBR-bygningshistorie: - Opførelsesår: 1922, Anvendelse: Fritliggende enfamiliehus, Arealkilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Tagdækning: Tegl, Ydervæg: Mursten (tegl, kalksandsten, cementsten), Materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant), Matrikel og ejerlav: 65 A NYRÅD JORDER, Zone: Byzone, Ejerforhold: A/S, APS og andre selskaber, Aktuel status: Aktiv, Objekt: STUEHUS, Antal bygninger: 1, Antal andre objekter: 0, Komplekstype: , Husmandssted

Vurdering, Arkitektonisk værdi: 5, Kulturhistorisk værdi: 4, Miljømæssig værdi: 4, Originalitet: 3, Tilstand: 6, Registreringsdato: 27-02-1995, Bevaringsmæssig værdi: 4

Bygningskonstruktion

Bygningsdel: Karnap
 Dør/Port: Fyldingsdør
 Oprindelig funktion: Stuehus til landbrugsejendom
 Gavlkonstruktion: Grundmuret gavl
 Gesims: Tagudhæng med synlige spær
 Hovedplan: Gavlhus
 Kvist: Tagkvist
 Sokkel: Markeret, puds eller maling
 Stilart: Historicisme
 Tagkonstruktion: Saddeltag/heltag
 Udsmykning: Vindues-, dør- eller portindfatning
 Vindue: Retkantet, Vindue: Runde og ovale
 Ydermur: Kalket/malet

Bygningsomgivelser

Bebyggelsesmiljø:
 Landevejsby/midtvejsby - Ældre byområde, blandet karakter
 Indre forhold: Fritliggende, tilknytning til andre bygninger på matriklen ikke angivet (tidligere 10)
 Ydre forhold: Fritliggende, men med arkitektonisk tilknytning til andre bygninger uden for matriklen (tidligere 20)
 Omgivelser: Anlæg - Gårdrum, gårdsplads

Afslutningsvis

Vil jeg gerne takke for den varme og det store engagement jeg har mødt i Nyråd.
 Det var til stede fra første dag jeg arbejdede med kortlægningen og der var ingen forbehold fra borgernes og foreningernes side.
 Der blev taget imod projektet fra første møde og der blev givet til projektet i rigt mål.
 Kulturarvskortlægningen er i høj grad Nyråds og spejler hvad der forgår i byen og omkring den.
 Lige så meget som den handler om arkitektur og topografi, handler den om den del af kulturarven og kulturen der eksisterer i borgerengagement og i ildsjælerit eller udtrykt enklere:
 i det at tage ansvar for sit sted/ sin by.
 Det er min bedste overbevisning at det er det der skal til for som sted eller by at kunne klare sig i slaget om overlevelse i en tid hvor afvandring fra landområderne sætter dagsordenen i de perifere dele af Danmark.

Jeg takker for indsatsen Nyråd!

Rosa Philippine Schollain Birckner, februar 2013

Litteratur:

- Bach, M. (red.). (2004): *Kulturhistoriske studier*. Vordingborg: Sydsjællands Museum
- Brüel, J. (2011): *Bevaringsguide for bedre byggeskik-huse*. Danmark: Bygningskultur Danmark
- Bygningskultur Danmark. (2013). *Mit historiske hus: Historicisme*. Lok. 19.02.13 på <http://www.bygningskultur.dk/Menu/Mit+historiske+hus/Stilguide/Nationalromantik>
- Bygningskultur Danmark. (2013). *Mit historiske hus: Nationalromantik*. Lok. 19.02.13 på <http://www.bygningskultur.dk/Menu/Mit+historiske+hus/Stilguide/Nationalromantik>
- Bygningskultur Danmark. (2013). *Mit historiske hus: Stilblade for enfamiliehuse*. Lok. 12.02.13 på <http://www.bygningskultur.dk/Menu/Mit+historiske+hus/Stilblade+for+enfamiliehuse>
- COWI (2007). *Oplæg til områdebeskrivelse*: Nyråd. Vordingborg: Vordingborg Kommune
- Den store danske, Gyldendals åbne encyklopædi. (2013). *Skønvirke*. Lok. 12.02.13 på http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Kunsth%C3%A5ndv%C3%A6rk_og_design/Retninger_og_p_rioder/sk%C3%B8nvirke
- Eriksen, L. B. (red.). (1997): *Kulturhistoriske studier*. Vordingborg: Sydsjællands Museum
- Jacobsen, A. (2010). Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd. I: Jacobsen, A.-M., Halldorsdottir, I., Schou-Pedersen, K., et al. (red.), *Fortællinger fra Vintersbølle*, pp. 78-79. Vordingborg: Forlaget Museerne.dk
- Kulturstyrelsen, fredede og bevaringsværdige bygninger. (2013). *Søg efter bygning*. Lok. Januar/februar 2013 på <https://www.kulturarv.dk/fbb/index.htm>
- Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd. (2012). *Historisk: Beværterhuset*. Lok. 22.11.12 på http://www.vinterhistorie.dk/?page_id=869
- Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd. (2012). *Historisk: Skolehistorie*. Lok. 15.01.13 på http://www.vinterhistorie.dk/?page_id=368
- Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd. (2012). *Historisk: Kulsbjerg og Kulsøen*. Lok. 12.02.13 på http://www.vinterhistorie.dk/?page_id=579
- Lokalhistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd. (2012). *Historisk: Vintersbølle Skov*. Lok. 12.02.13 på http://www.vinterhistorie.dk/?page_id=510
- Stenak, M. (red.). (2011): *SAVE: Kortlægning og registrering af bymiljøers og bygningers bevaringsværdi*. København: Kulturministeriet, Kulturarvsstyrelsen
- Tønnesen, A. (1995): *Vordingborg Kommuneatlas: Bevaringsværdier i byer og bygninger 1995*. Skive: København: Skov- og Naturstyrelsen, Bybevaringskontoret
- Udviklingsafdelingen, Vordingborg Kommune (red.). (2009): *Plan 21: Rammer for lokalplanlægning for Vordingborg Kommune 2009-2021, bind 2*. Vordingborg: Vordingborg Kommune
- Vordingborg Kommune. (2013). *Naturprojekt ved Fladbækken*. Lok. 12.02.13 på <http://www.vordingborg.dk/cms/site.aspx?p=18667>

Billeder i screeningen:

Alle billeder, fotos, kort og tegninger i Kulturarvskortlægningen er egne billeder (Philippine Birckner), kommunens, billeder trykt med tilladelse fra Lokalhistorisk forening Vintersbølle, billeder i Public Domain eller fra Billedbasen Colourbox som Vordingborg Kommune har købt brugsret til. For billeder med anden copyright-status er denne angivet under billedet.